BBC

14 KOMPOZYCJI DO DONIC NA BALKON I TARAS

Sierpień 8 (59)/2023

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

PALMY
do polskich ogrodów

OGRODOWE KUCHNIE

W ZGODZIE z naturą

- ✔ zbiór nasion
- ✔ kompostowanie
- ✔ wymiana sprzętu
- ✔ dziki ogród

TESTUJEMY
gazowe grille

KWIATY NA BUKIETY
uprawa, zbiór, układanie

Sierpień 8/2023
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

DRZEWA
Ulubione gatunki **Carol** i ich zalety

NA JESIEŃ I ZIMĘ
Monty dosiewa warzywa liściowe

SEZON NA KOLBY
Rekha zbiera i przyrząda kukurydzę

SZKÓŁKI KUROWSCY

rośliny ozdobne

60 zielonych LAT

Nasze nowe odmiany i wiele, wiele więcej...

PRUNUS LAUROCERASUS 'SOFIA'PBR

Laurowiśnia wschodnia 'Sofia'PBR

CORNUS ALBA 'MIRACLE'PBR

Dereń biały 'Miracle'PBR

CORTADERIA SELLOANA 'TINY PAMPA'PBR

Kortaderia pampasowa 'Tiny Pampa'PBR

PHYSOCARPUS OPULIFOLIUS 'MAGIC BALL'PBR

Pęcherznica kalinolistna 'Magic Ball'PBR

HYDRANGEA PANICULATA 'PETITE CHERRY'PBR

Hortensja bukietowa 'Petite Cherry'PBR

SZKÓŁKI KUROWSCY, ul. Kurowska 105, 24-130 Końskowola, tel +48 81 881 62 13, info@kurowski.pl **www.kurowski.pl**

eprasa.pl 64305dab00

Prenumerata

Gardeners`World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zaprenumeruj *Gardeners' World. Edycja Polska* w wersji drukowanej z rabatem

5% na kwartał (3 wydania)
10% na rok (10 wydań)
25% na dwa lata (20 wydań)

Zamów prenumeratę na
www.UlubionyKiosk.pl
Przesyłka gratis

Welcome

Sierpień to bogactwo kwiatów, owoców i warzyw. Korzystajmy z uroków tego miesiąca, gdy bocznymi drzwiami do ogrodów wkradają się pierwsze chłody, a liście niektórych drzew zaczynają podsychać. Cieszmy się własnymi plonami i zróbmy plany na kolejny sezon.

Zbierając tegoroczne warzywa i owoce, w trosce o środowisko (i dla oszczędności), postaraj się wykorzystać wszystko to, co rośliny nam oferują – nie zapomnij o kompostowaniu resztek, dzieleniu się nadwyżkami (str. 74) i zagospodaruj wszystkie puste miejsca, które pozostały na grządkach, biorąc przykład z Monty'ego, który w sierpniu w Longmeadow dosiewa warzywa liściowe (str. 24) i przekonuje, że wcale nie jest za późno na nowe wysiewy! Aby w kolejnym sezonie uprawiać najsmaczniejsze odmiany, za radą Łukasza (str. 61) zbierz ich nasiona i przechowaj do wiosny.

> Pytasz mnie, dlaczego kupuję ryż i kwiaty? Kupuję ryż do życia i kwiaty, aby mieć powód do życia.
> Konfucjusz

Aby móc jak najdłużej podziwiać urodę kwiatów w wazonach, wykorzystaj rady Louise (str. 66) dotyczące kwiatów ciętych, a dla zatrzymania letniego nastroju stwórz kompozycję w pojemniku, która ozdobi mały ogród, balkon lub taras. Dla inspiracji zamieszczamy kilkanaście pomysłów na letnie donice w różnych stylach (str. 45).

A może, na przekór zbliżającej się jesieni, warto wprowadzić do ogrodu trochę egzotyki i wybrać palmę, która będzie kojarzyć się z błogim czasem wakacji? W tym numerze Sylwia podpowiada, które gatunki potrafią przetrwać polskie zimy (str. 35) i jak z nimi postępować, by czuły się w naszych warunkach komfortowo.

I na koniec... nie martw się niepowodzeniami, których doświadczasz przy uprawie roślin – tak jak Monty, spójrz na nie z pokorą i spróbuj zrozumieć, gdzie popełniasz błędy i jak natura reaguje na Twoje działania. Bo przecież, pomimo powtarzalności pór roku, każdego roku będzie Cię zaskakiwać czymś nowym. Na tym polega urok ogrodnictwa!

Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 64305dab00

SPIS TREŚCI

sierpień 2023

LUBIMY

8 Gwiazdy sierpnia

20 Agapanty

INSPIRACJE

24 Letni warzywnik Monty'ego
Szczyt zbiorów i zimowe plony

30 Rośliny do zadań specjalnych
Carol wybiera drzewa

35 Mrozoodporne palmy
Gatunki do polskich ogrodów

40 Od czego zacząć?
Małe formy wodne

74 Ogrodnicy dla planety
Jak uniknąć marnotrawstwa?

80 Jadalne kwiaty
Bluszczyk kurdybanek

82 Ekologiczne ogrodnictwo
Postaw na dzikość

96 Uczta w ogrodzie
Pomysły na letnie kuchnie

101 Testujemy
Grille gazowe

WŁASNE UPRAWY

61 Zbiór nasion warzyw

87 Prosto z grządki

90 Uprawa warzyw za grosze

FAUNA W OGRODZIE

72 Zalęszczyca lśniąca

FELIETON

22 Cały Monty

121 Opowieści Titchmarsha

35
Sylwia Hennek przekonuje, że istnieją gatunki palm, które można w polskich ogrodach uprawiać całorocznie

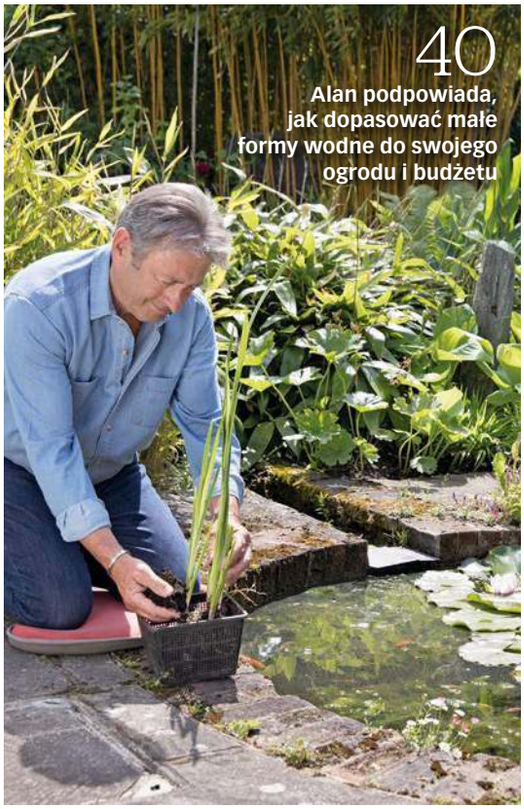

40
Alan podpowiada, jak dopasować małe formy wodne do swojego ogrodu i budżetu

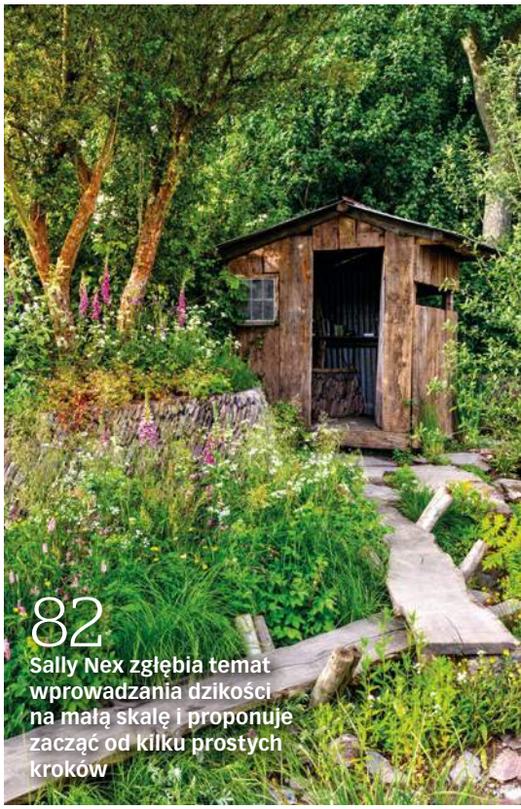

82
Sally Nex zgłębia temat wprowadzania dzikości na małą skalę i proponuje zacząć od kilku prostych kroków

eprasa.pl 64305dab00

TEMATY Z OKŁADKI

96

61, 74

101

45

35

66

30, 24, 87

Zdjęcie: Chris Berg/Wirestock Creators/AdobesStock

DODATEK SPECJALNY: KWIATY

45 Gotowe zestawienia do donic

58 Kompozycja egzotyczna

66 Jak ciąć kwiaty i dbać o bukiety

96 Sierpień to najlepszy czas na przyrządzanie i spożywanie posiłków na świeżym powietrzu

20 Agapanty potrafią zachwycać nie tylko kwiatami, ale też liśćmi. Poznaj odmiany, które poleca Graham Rice

72 Zalęszczyca lśniąca to piękny chrząszcz o metalicznym, zielonym ubarwieniu – poznaj jego zwyczaje

61 Zjedz warzywa, które już dojrzały, ale zasusz i zachowaj nasiona do następnych wysiewów, radzi Łukasz

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, NEIL HEPWORTH, BOŻKA PIOTROWSKA, SYLWIA HENNEK, ŁUKASZ SKOP, MARK/ADOBESTOCK

PRENUMERATA s. 95

Plan działań w sierpniu

SPRAWY DO ZROBIENIA

107 Przytnij letnie kwiaty

108 Uprawiaj naparstnice

109 Przytnij agrest

110 Zetnij bodziszki

111 Zbierz nasiona ostróżki

112 Zrób sadzonki hortensji

113 Posadź hiacynty

114 Przytnij magnolie

pytania i odpowiedzi

117-120 Eksperci radzą czytelnikom

eprasa.pl 64305dab00

Lista zakupów

◀ Żywe Zielone Ściany

Żywe Zielone Ściany to prefabrykowane panele z doniczkami do tworzenia niesamowitych zielonych aranżacji, dzięki którym, przy odrobinie kreatywności, można uzyskać niepowtarzalny wygląd ścian lub innych pionowych powierzchni. Zielone Ściany dają niezwykłą możliwość uprawy różnych roślin, ziół i kwiatów. Ich modułowa konstrukcja pozwala na łatwe połączenie każdego segmentu, zapewniając pełną elastyczność w zakresie pokrywania nimi filarów, ogrodzeń, murów i innych powierzchni. Zielone Ściany można instalować pionowo i poziomo, stelaże da się łatwo połączyć jak i rozłączyć. Do pokrycia jednego metra kwadratowego powierzchni potrzeba 8 zestawów 5" lub 5 zestawów 8" Zielonych Ścian. Zestawy do samodzielnego montażu (DIY) Zielonych Ścian zawierają wszystkie elementy potrzebne do posadzenia w nich roślin. Zestawy DIY to realizacja planów o stworzeniu wiszącego ogrodu, niezależnie czy będzie się on znajdował w mieszkaniu, na balkonie w bloku czy w recepcji biura. Zapraszamy do zapoznania się z naszą ofertą dotyczącą Żywych Zielonych Ścian.

www.hellogreen.pl

▶ Kosiarka bębnowa Fiskars StaySharp™ Max

Dzięki swojej innowacyjnej konstrukcji jest łatwa do prowadzenia, nie blokuje się, zapewnia większą siłę cięcia i zasięg koszenia, pozwala poruszać się przy krawędziach trawnika i nie zostawia pod kołami nieprzyciętych pasów. Posiada ostrze o wyjątkowej sile cięcia, które umożliwia koszenie trawy przy samej krawędzi trawnika. Kosiarkę wyróżnia płynna i łatwa w obsłudze regulacja wysokości koszenia. Konstrukcja urządzenia sprawia, że kosiarka jest bardziej cicha i dzięki temu przyjazna dla użytkownika.

www.fiskars.pl

▶ Domek dla motyli

Chroni owady przed upałem, mrozem i innymi trudnymi warunkami atmosferycznymi. Ten naturalny domek jest idealnym schronieniem dla motyli latem i zimą. Jest wyposażony w stabilną podstawę i sznurek do zawieszenia. Idealny do ogrodu i na balkon.

www.astoreo.pl

▼ Lampa solarna LED Firework z grotami ziemnymi

Zestaw trzech lamp przypominających fajerwerki, z których każda została wyposażona w grot ziemny z tworzywa sztucznego. Zintegrowany akumulator magazynuje energię modułu solarnego w ciągu dnia i sprawia, że fajerwerki zaczynają migotać w nocy. Lampa jest wspaniałym elementem dekoracyjnym letniego ogrodu i emituje jedynie subtelne światło, które nie oślepia. Czujnik zmierzchu włącza światło wieczorem i automatycznie wyłącza go o poranku.

www.lampy.pl

◀ Chaber bławatek nasiona, miks kolorów

Bławatki można wysiewać wiosną lub późnym latem, we wrześniu i październiku – wówczas przezimują i zakwitną następnego roku już pod koniec maja. Bławatek jest mało wymagającą rośliną. Sprawdzi się na obwódkach, rabatach i w ogrodach naturalistycznych. Napar z kwiatów ma działanie lecznicze, działa przeciwzapalnie i przeciwgrzybicznie. Kwiaty mogą być także dodawane do letnich sałatek.

www.toraf.pl

▶ Zestaw 3 skrzynek uniwersalnych HABAU

Trzy praktyczne skrzynki z naturalnego drewna sosnowego idealnie nadają się do przechowywania owoców i warzyw – zarówno w piwnicy, jak i spiżarni. Sprawdzą się również jako element dekoracyjny do przechowywania drewna kominkowego. Skrzynki można ułożyć jedna na drugą. Drewniane listwy przepuszczają powietrze, dzięki czemu warzywa i owoce mogą dłużej cieszyć się świeżością.

www.lidl.pl

eprasa.pl 64305dab00

◀ Jej wysokość Porcelana

Lato kusi bogactwem kolorów. Pobudź swoje zmysły, kupując oryginalną porcelanę Dunoon i dopasuj ją do barw twojego letniego ogrodu. Porcelana z manufaktury Dunoon jest miła w dotyku, lekka, piękna i zadowoli najbardziej wymagającego. Możesz wybierać dla siebie i swoich bliskich spośród ponad dwudziestu kształtów i wielkości kubków oraz z niepowtarzalnego wzornictwa składającego się z blisko tysiąca różnych wzorów. Relaksuj się, pijąc mrożoną kawę lub herbatę w porcelanie w barwnym otoczeniu Twojego ogrodu...

www.atut-primar.pl
www.domprezentow.pl

▼ Żagiel przeciwsłoneczny z HPDE

Żagiel wykonany z bardzo mocnej tkaniny HDPE, która skutecznie chroni przed słońcem. Jest obszyty specjalnymi grubymi nićmi, a krawędzie mocujące zostały dodatkowo wzmocnione. Całość została zaprojektowana ze specjalnymi wyprofilowanymi łukami, które nadają tkaninie nowoczesny i zwiewny charakter oraz pozwalają na odpowiednie i równomierne naprężenie całego żagla. Żagiel chroni przed promieniowaniem UV i tworzy strefę cienia dla ochłody w gorące, słoneczne dni.

www.zaglesloneczne.eu

▶ Wyka siewna na poplon

Wyka siewna to roślina odporna na choroby i ataki szkodników. Kwitnące kwiaty wyki siewnej doskonale przywabiają zapylacze, dlatego rośliną tą obsiewa się również pożytki dla pszczół. Obsiewanie pól i warzywników wyką siewną na poplon doskonale wzbogaca miejsce wysiewu w azot i inne składniki mineralne oraz cenną materię organiczną. Przekopane łodygi z powodzeniem zastąpią nawożenie obornikiem. Opakowanie 25 kg.

www.rajogrodnika.pl

▶ Elektryczna wypalarka do usuwania chwastów

Elektryczna, multifunkcyjna wypalarka pozwala na likwidację wszystkich irytujących chwastów z chodników, wnętrz pergol czy ścieżek ogrodowych. Rozgrzane do wysokiej temperatury powietrze zniszczy chwasty z korzeniami w ciągu 5 sekund, zapobiegając w ten sposób dalszemu wzrostowi. Wypalarka nadaje się również do rozpalania grilla, jako pistolet na gorące powietrze lub odmrażacz.

www.dedoma.pl

▼ Odkurzacz STIHL SHA 56

Odkurzacz, rozdrabniacz i dmuchawa w jednym. Liście, odpady zielone czy brud można szybko i skutecznie usunąć z trawników, podwórek i podjazdów. Nie są wymagane żadne narzędzia, aby przejść z funkcji odkurzacza w dmuchawę. Solidny metalowy rozdrabniacz niezawodnie rozdrabnia zasysany materiał. Dzięki bardzo dużej średnicy otworu wirnika wentylatora, urządzenie można szybko wyczyścić.

www.stihl.pl

◀ Donica asymetryczna Dione

Dione to nowoczesna donica ogrodowa lub donica na taras, o asymetrycznym kształcie. Jest dostępna w kilku kolorach i idealnie nadaje się do ozdobienia salonu czy biura. Jej nieszablonowy kształt z pewnością przyciągnie uwagę i podkreśli wyjątkowy styl. Średnica 53 cm.

www.forvega.pl

Downloaded from www.pressreader.com 64305dab00

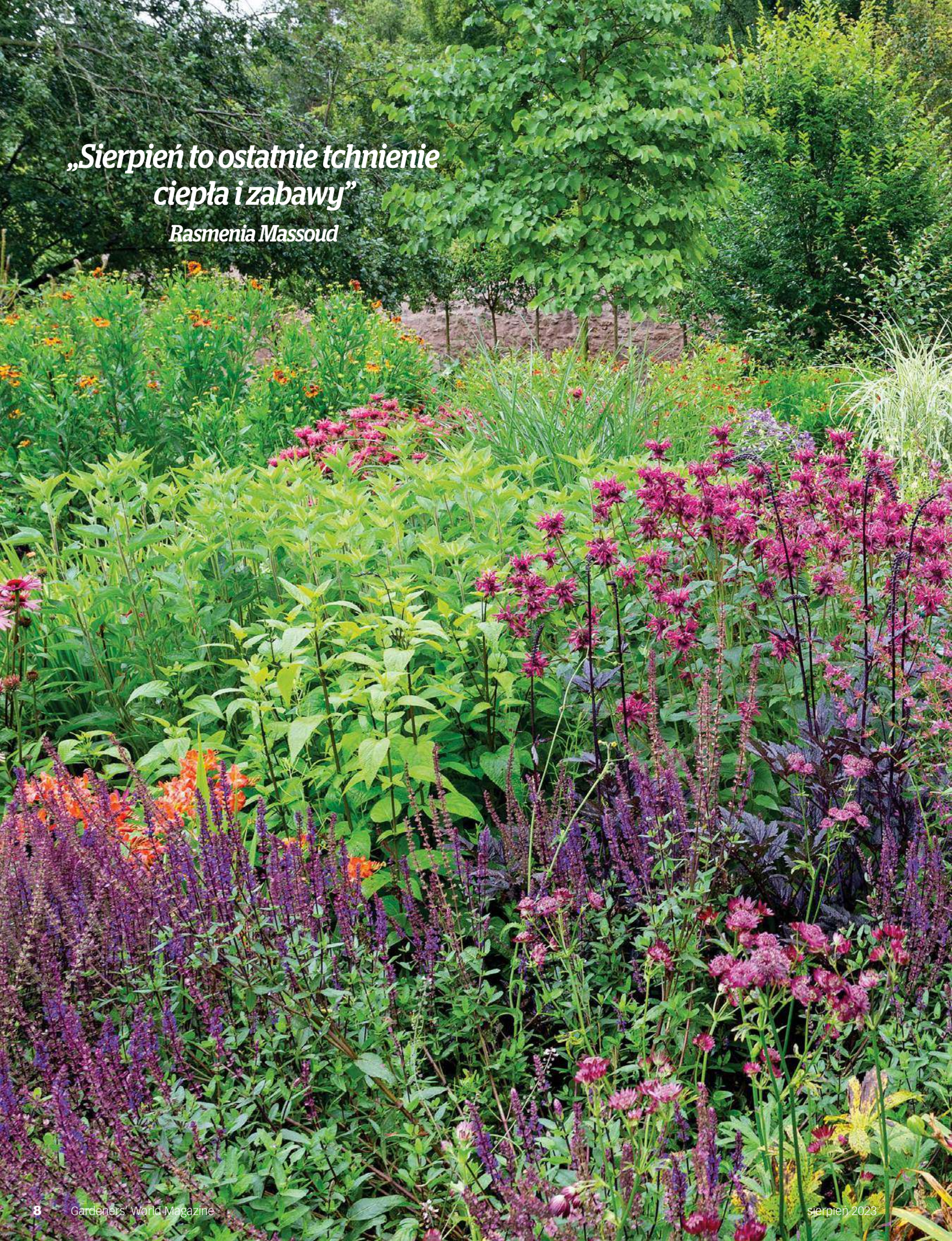

„Sierpień to ostatnie tchnienie ciepła i zabawy”

Rasmenia Massoud

Lubimy sierpień

Sierpień – miesiąc wakacji, opalenizny i przemijającego majestatu naszych ogrodów, bo przecież zbliżamy się do września, powrotu do szkoły i zwykłej pracy. Jeśli byłeś w jakimś egzotycznym miejscu i właśnie chwiejnym krokiem przekroczyłeś drzwi, wyczerpany koktajlami przy basenie, lotniskami i przemęczonymi dziećmi, być może nasz magazyn leżał na wycieraczce wśród sterty rachunków i ulotek.

Witaj w domu! Mam nadzieję, że odpocząłeś i jesteś gotowy na obfite zbiory z warzywnika oraz dalie, dla których najlepszy czas właśnie się zaczyna.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria*) 'Feuerkerze'

Chociaż z tego oszałamiającego zestawu kolorów i tekstur muszę wybrać jedną roślinę, która będzie Gwiazdą Numeru, nie zapominam o innych gatunkach. Dobrze jest podziwiać pojedyncze rośliny, jednak siła ogrodnictwa zawsze tkwi we właściwych połączeniach. Subtelne (lub mniej subtelne) nawarstwienie roślin sprawi, że serce zabije mocniej, a na twarzy zakwitnie uśmiech. Krwawnica przykuwa wzrok, ale bez pysznogłówki, jarzmianki, dzielżana, szałwii, miskanta i parocji (oraz wielu innych roślin) nie byłaby taka seksowna. Siemasz, lato!

Najlepiej rośnie w pełnym słońcu i w wilgotnej glebie, więc świetnie sprawdza się na brzegach oczek wodnych. Dziel wiosną. **Wysokość x Szerokość** 120 cm x 40 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

TO TU, TO TAM

„Słyszałeś o nocnym wędrowcu? Zostawi swoje ślady w całym korytarzu."* To, jak na pewno rozpoznajesz, słowa piosenki The Rolling Stones. Nie mają nic wspólnego z roślinami poza tym, że ta wspaniała róża zaskoczy cię swoim wigorem. Może nie dotrzeć aż do przedpokoju, ale przy niewielkim wysiłku zarośnie drzewo lub dużą pergolę!

*Rambler to rodzaj róży pnącej o długich, „wędrujących" daleko pędach – red.

Róża (*Rosa*) 'Kew Rambler'
Ramblery kwitną raz w roku, a później zawiązują owoce. Ta, w przeciwieństwie do wielu innych, toleruje cień.
W x S 6 m x 3 m

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

MANDARYNKOWE MARZENIE

Dalia jest zawsze gwiazdą późnego lata – łatwa w uprawie (gdy już pozbędziesz się ślimaków), ma wiele kolorów i doskonale prezentuje się w wazonie. To dziwne, że jeszcze kilka lat temu dalie były uważane za nieco wulgarne i nieokrzesane. Całe szczęście, że moda się zmieniła. Dalie mogą być duże, odważne, a nawet zuchwałe, ale bez nich sierpień byłby mniej wesoły.

Dalia (*Dahlia*) Dalina Maxi Emilio
Kłącza wysadź w maju, gdy minie niebezpieczeństwo nocnych przymrozków. Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty, aby wydłużyć okres kwitnienia.
W x S 50 cm x 50 cm

ŚWIERGOT I TRZEPOT

Nie wiem, kiedy wyhodowano tę konkretną gaurę, ale gratuluję sprytnym szkółkarzom, którym udało się stworzyć coś tak radosnego. Kwitnie w nieskończoność i pasuje prawie do wszystkiego – zwłaszcza do tego penstemona. Jest niezbędnym składnikiem ogrodu, więc idź i posadź jej więcej na kolejne lato.

Gaura Lindheimera (*Oenothera lindheimeri*) 'Whirling Butterflies'
Wymaga dobrego drenażu i nie znosi mokrych zim. Posadź ją w pełnym słońcu, w żyznej ziemi. Dobrze wygląda z trawami.
W x S 75 cm x 45 cm

Penstemon (*Penstemon*) 'Raven'
Jest częściowo zimozielony. W chłodniejszych regionach może wymagać ściółkowania dla ochrony. Przytnij silnie wiosną.
W x S 75 cm x 30 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

RUBINOWE SZPICE

Zakochałem się w krwiściągach 30 lat temu. Mają różną wielkość, od wysokich gigantów po mniejsze i urocze rośliny obwódkowe, jak ten na zdjęciu. Jedne są różowe jak puszyste gąsienice, inne białe jak śnieg, ale moimi ulubionymi są te z czerwonymi kwiatostanami przypominającymi owoce morwy. Każdy powinien znaleźć miejsce dla spienionego, pełnego życia krwiściągu.

Krwiściąg (*Sanguisorba*) 'Tanna'
Ma lekko niebieskawe liście. Dobrze rośnie w każdej ziemi, która nie jest zbyt mokra lub sucha. Rozmnażaj wiosną przez podział.
W x S 50 cm x 40 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

WYDANIE SPECJALNE

To wydanie specjalne magazynu Gardeners' World Edycja Polska poświęcone jest gatunkom roślin do uprawy w warunkach domowych.

Zamieszczone tu praktyczne poradniki krok po kroku pomogą stworzyć bajeczne ogrody w szkle, wiszące dekoracje z roślin domowych, pustynne pejzaże czy kompozycje z kwitnących przez cały rok gatunków tropikalnych.

Zamów z bezpłatną przesyłką na www.UlubionyKiosk.pl

eprasa.pl 64305dab00

HALO, HALO

Trudno wyobrazić sobie tradycyjny wiejski ogród bez malw. Te wysokie i solidne rośliny występują w wielu kolorach i późnym latem dają spektakularny efekt. Jednak, co ważniejsze, są niezawodne w przyciąganiu i wyżywianiu owadów zapylających. Posadź malwy, a potem spodziewaj się pszczół, bzygów, motyli i reszty niezbędnych (ale często mniej efektownych) owadów i chrząszczy, bez których wszyscy bylibyśmy w niezłych tarapatach.

Malwa różowa (*Alcea rosea*) 'Halo Apricot'

Daj jej słońce i dobrą ziemię. Uważaj na rdzę, która może być nieestetyczna – choć nie zabójcza – i usuwaj porażone liście, jeśli masz czas.

W x S 1,8 m x 50 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

DZIEWCZYNA SZAMANA

Płatki o wystrzępionych końcach ułożone wokół kolczastego środka przypominają hawajską spódniczkę, a *Kahuna* w nazwie to dosłownie „strażnik tajemnicy" – na Hawajach Kahuni pełnili rolę szamanów i uzdrowicieli. Nie tylko ta, ale też wiele innych jeżówek w pełni zasługuje na taki tytuł, bo uzdrawiają późnoletnie rabaty porcjami świeżych kolorów i w jakiś tajemniczy sposób udaje im się zatrzymać lato na dłużej.

Jeżówka (*Echinacea*) 'Big Kahuna'
Nie atakują jej żadne poważne choroby ani szkodniki. Nie usuwaj przekwitłych kwiatów – staną się zimową stołówką dla ptaków. Wymaga pełnego słońca i ziemi łatwo odprowadzającej nadmiar wilgoci.
W x S 90 cm x 60 cm

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

eprasa.pl 64305dab00

LETNIE PRZEBOJE

Czerwone, błyszczące i apetycznie wyglądające owoce dziurawca zastępują liczne złotożółte kwiaty, które pojawiają się na roślinie od czerwca. Jesienią krzew powtarza kwitnienie, chociaż wtedy kwitnie już trochę słabiej, lecz żółte i czerwone dodatki założone jednocześnie do zielonej liściastej kreacji to murowana nominacja do otrzymania tytułu przeboju lata każdej rabaty.

Dziurawiec bezwonny (*Hypericum inodorum*) MAGICAL® RED FLAME 'Kolmaref'
Doskonały dodatek do bukietów – długo utrzymuje świeżość w wazonie. Jest rośliną częściowo zimozieloną. Rozmnażaj z półzdrewniałych sadzonek.
W x S 90 cm x 60 cm

usa.pl 64305dab00

PODARUJ MI TROCHĘ SŁOŃCA

Nawet jeśli lato nie rozpieszcza pogodą, zawsze możesz liczyć na letnie kwiaty, które niezawodnie podarują ci słoneczne żółcie, ogniste oranże, krwiste czerwienie oraz róże i fiolety wakacyjnych zachodów słońca.

Języczka pomarańczowa (*Ligularia dentata*) 'Desdemona'

Pomarańczowe kwiaty ładnie kontrastują z purpurą liści. Kwitnie od lipca do września. Najlepiej rośnie w miejscach wilgotnych i półcienistych; w pełnym słońcu szybko więdnie. **W x S** 120 cm x 70 cm

Sadziec dęty (*Eupatorium dubium*) 'Baby Joe'

Miododajne kwiaty rozwijają się od lipca. Preferuje miejsca wilgotne i osłonięte. Szybko tworzy gęste kępy. Rozmnażaj wiosną przez podział. **W x S** 75 cm x 40 cm

Rudbekia trójklapowa (*Rudbeckia triloba*)

Wytwarza mnóstwo drobnych, żółtych kwiatów z czarnymi środkami. Rośliny rosnące pojedynczo należy zabezpieczyć podpórką najpóźniej w czerwcu – okazałe kwiatostany są podatne na wyłamanie.
W x S 90 cm x 70 cm

eprasa.pl 64305dab00

KULE, KITY, KŁOSY

Kontrastowe kształty i kolory kwiatostanów zestawionych obok siebie roślin dają piorunujący efekt. W wyprostowane białe kłosy przetacznikowca wirginijskiego i opadające różowe kity krwiściągu hakusańskiego wmieszały się sinoniebieskie kule przegorzanu. Pomimo wielu różnic, wszystkie rośliny mają wspólny mianownik: dodają rabatom wysokości, tworząc urozmaicone tło dla niższych gatunków.

Przegorzan kulisty (*Echinops sphaerocephalus*)
Doskonale sprawdza się na rabatach mieszanych oraz w żywych i suchych bukietach. Całkowicie mrozoodporny. Najlepiej rośnie w pełnym słońcu. Znosi słabe, piaszczyste podłoże.
W x S 120 cm x 90 cm

CZAS NA DESER

Kremowobiałe owoce tej jarzębiny nabierają mocy, kiedy posadzisz ją obok innych kolorowych jarzębin – odmian o tradycyjnie pomarańczowych owocach, ale też żółtych czy różowych. Będzie dla nich zaskakującym kontrastem, tak jak lody-kuleczki mrożone ciekłym azotem dla lodów włoskich. A do tego – kawa z mlekiem pod postacią tej wspaniałej dalii.

Jarząb (*Sorbus*) 'White Swan'
Kwitnie w maju, owoce wybarwiają się późnym latem i długo utrzymują się na gałęziach. Źle reaguje na letnie susze. **W x S** 5 m x 4 m

Dalia (*Dahlia*) 'Café au Lait'
Dalia dekoracyjna o średnicy kwiatów dochodzącej do 20 cm. Wymaga podpórek dla utrzymania pionu. Doskonała do letnich bukietów.
W x S 120 cm x 60 cm

eprasa.pl 64305dab00

'Arctic Star'
Kremowo-zielone pąki przekształcają się w kwiaty koloru czystej bieli. Młodsze rośliny świetnie kwitną.
W x S 70 cm x 45 cm **K** VII-IX

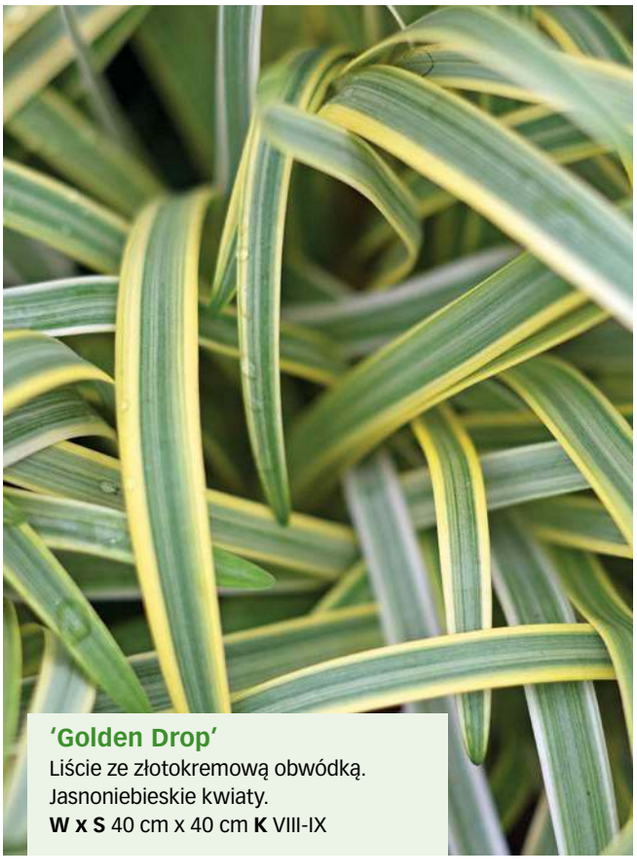

'Golden Drop'
Liście ze złotokremową obwódką. Jasnoniebieskie kwiaty.
W x S 40 cm x 40 cm **K** VIII-IX

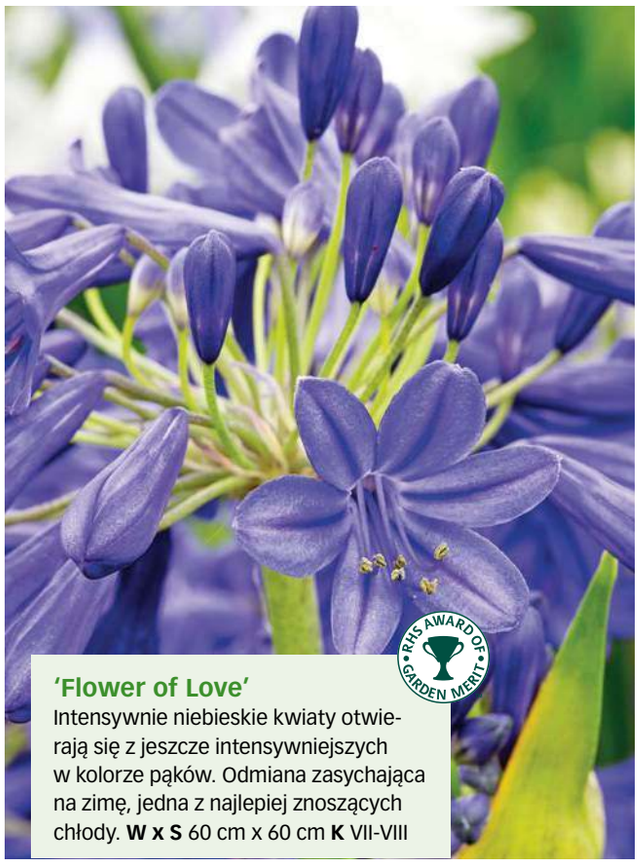

'Flower of Love'
Intensywnie niebieskie kwiaty otwierają się z jeszcze intensywniejszych w kolorze pąków. Odmiana zasychająca na zimę, jedna z najlepiej znoszących chłody. **W x S** 60 cm x 60 cm **K** VII-VIII

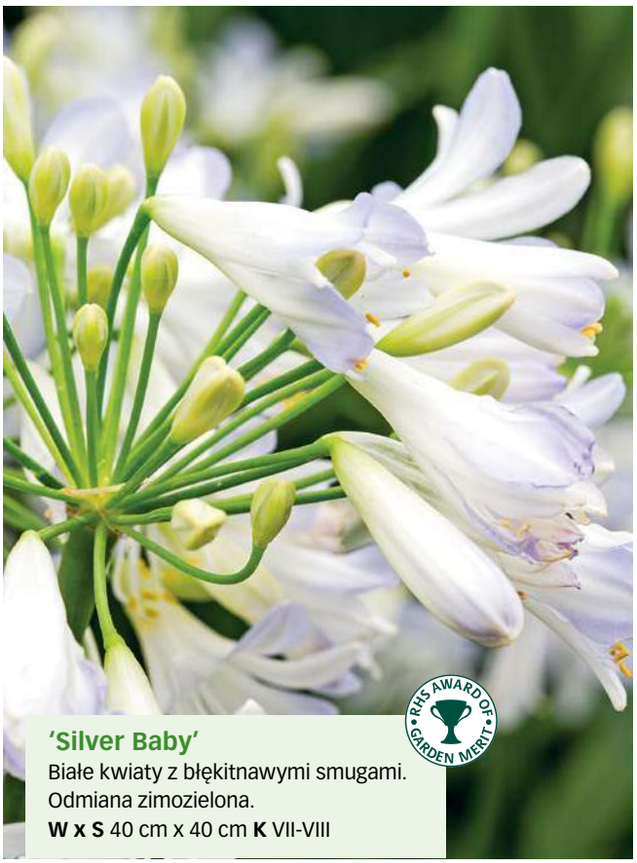

'Silver Baby'
Białe kwiaty z błękitnawymi smugami. Odmiana zimozielona.
W x S 40 cm x 40 cm **K** VII-VIII

Agapanty

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sadzenie												
Kwitnienie												

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JUSTIN LAMBERT

eprasa.pl 64305dab00

Eksperci polecają

Agapanty

Te niezawodne i zachwycające rośliny są dostępne w niezwykle szerokim wyborze – opowiada **Graham Rice**

Pewnie sądziliście, że mogą być niebieskie albo białe. Koniec i kropka. Nie tak szybko… w wydanym przez RHS w ubiegłym roku katalogu *Plant Finder* można znaleźć pięćset siedemnaście różnych agapantów. Ta doroczna publikacja wymienia prawie 70 000 różnych roślin i szkółki, w których można kupić każdą z nich. Ponad 500 odmian agapantów! I tak, są niebieskie i białe, ale też fioletowe, a także coraz więcej ślicznych odmian dwukolorowych oraz agapantów o biało-zielonych liściach.

Może już łatwiej zrozumieć, dlaczego jest ich aż tyle, zwłaszcza, gdy weźmie się jeszcze pod uwagę najnowsze odmiany – mniejsze, lepsze na kwiat cięty i bardziej odporne na strugi deszczu.

Poza tym agapanty łatwo jest uprawiać z nasion i z wielu siewek wyrastają bardzo piękne rośliny. Kusi, aby obdarzyć je nazwą i dlatego wiele z nich (zbyt wiele) taką nazwę otrzymuje.

Z drugiej strony aż 10% spośród ponad pięciuset odmian agapantów wyróżniono nagrodą Award of Garden Merit (AGM), dlatego najlepiej jest sprawdzić, które z nich należą do tej grupy.

I na koniec zapamiętaj jeszcze jedno: agapanty zwykle dobrze sobie radzą w gruncie, tworząc bujne kępy liści – i nieco skromniej kwitnąc. Gdy rosną w donicach, mają trochę mniej liści, ale za to zazwyczaj zdecydowanie więcej kwiatów.

■ **Stanowisko** Najlepiej w pełnym słońcu, w żyznej, ale przepuszczalnej glebie. Jeśli uprawiasz je w donicy, pamiętaj, aby postawić ją na nóżkach, żeby woda mogła swobodnie odpływać – zwłaszcza zimą. Z mrozoodpornością jest różnie – odmiany zasychające na zimę lepiej znoszą chłody, niż zimozielone, zaś kilka odmian poradzi sobie tylko z łagodną zimą [w Polsce nie zimują na zewnątrz, wymagają wykopywania – red.].

■ **Pielęgnacja** Usuwaj przekwitłe kwiatostany, wycinając je u nasady. Zasilaj agapanty w donicach nawozem do pomidorów, co miesiąc w okresie wegetacyjnym.

■ **Gdzie kupić** www.mailorderplants4me.com, www.somethingforthegarden.co.uk, www.worfieldplants.co.uk

'Twister'
Jedna z najbardziej spektakularnych odmian. Białe kwiaty mają u podstawy atramentowe smugi.
W x S 50 cm x 40 cm **K** VII-IX

NA STRONIE www.GardenersWorld.com/grow-agapanthus znajdziesz więcej porad dotyczących uprawy agapantów

eprasa.pl 64305dab00

Felieton

Cały Monty

Rytm i powtarzalność są elementami tego wszystkiego, co czyni ogrodnictwo tak satysfakcjonującym, twierdzi **Monty**. Ale czasami wszyscy musimy wrócić do początku...

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Jestem fanem porażek. Może nie zaraz rozdzierających duszę upokorzeń, które pojawiają się co jakiś czas – jak nieobronienie pierwszej piłki podczas swojego pierwszego meczu krykieta dzieci poniżej 11 roku życia – ale sytuacji, gdy sprawy nie idą zgodnie z planem, a zwłaszcza, gdy przybierają kiepski obrót, choć przez pierwszą połowę twojego życia szły jak po maśle.

Porażka sprawia, że trzeba się zatrzymać i pomyśleć. Wszystko w ogrodzie ma swój powtarzający się cykl – to pewnik. Rok po roku pojawiają się te same zadania, rośliny i zbiory – i nie budzi to pogardy. Ten rytm, ten cykl życia wzbogaca każdy aspekt naszej egzystencji – ale może też wzbudzić samozadowolenie. Wiemy, jak to robić, bo tak to działa. Aż nagle działać przestaje. Wówczas okazuje się, że naszą wygodną wiedzę trzeba w najlepszym razie zrewidować, a w najgorszym wyrzucić do kosza i zacząć od nowa.

Stale mi się to przytrafia. Całymi latami zbierałem bujne plony szparagów, a teraz coś mi nie idzie. Problem z truskawkami polegał na tym, że było ich zawsze za dużo, ale już tak nie jest. Mogę jeszcze wymieniać, ale to znajomy układ – nagła i coraz bardziej wyraźna porażka po latach sukcesów odnoszonych od niechcenia.

> *Problem z truskawkami polegał na tym, że było ich zawsze za dużo, ale już tak nie jest*

Ostatnia taka sytuacja dotyczy łąki kwietnej w Sadzie. Trzy lata temu skosiliśmy trawę, a potem zrobiliśmy to jeszcze raz, tak nisko, jak tylko się dało, aż do korzeni. Wypożyczyliśmy potem mechaniczny wertykulator i porządnie nim podziałaliśmy, eksponując maksymalną ilość ziemi. Wysiałem do niej nasiona łąki – ich głównym składnikiem były nasiona szelężnika mniejszego. Szelężnik mniejszy jest nie tylko ładnym, żółtym kwiatem, ale też rośliną półpasożytniczą, żerującą na trawie, dzięki której delikatniejsze rośliny mają szansę się ukorzenić. Tamtej jesieni zasadziliśmy dużo roślin cebulowych – tulipanów, czosnków, kamasji, szafirków i jeszcze więcej narcyzów. Wiosną wszystko wyglądało wspaniale – i ostatniej wiosny również – ale przez ostatnie trzy lata szelężnik mniejszy niespecjalnie się przyjął, trawa zrobiła się zbyt bujna i – tu cios w samo serce – rozpanoszył się barszcz zwyczajny.

Barszcz może pojawiać się w dwóch postaciach. Barszcz Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*) to imponująca roślina, dorastająca nawet do 5 metrów, o łodydze grubej jak moje przedramię. Niestety zawiera dużą ilość furanokumaryn, które wywołują fotodermatozę, a także staje się bardzo inwazyjny w warunkach naturalnych, przez co ma status obcego gatunku inwazyjnego. Mniejszy barszcz zwyczajny (*Heracleum sphondylium*), dorasta do półtora metra wysokości i wytwarza baldachy białych kwiatów uwielbianych przez zapylacze. Na razie wszystko brzmi świetnie, a tymczasem jeszcze pięć lat temu barszcz zwyczajny był gatunkiem mile widzianym przy drogach i na obrzeżach naszego ogrodu. Był rodzajem później i dłużej kwitnącej, mniej delikatnej trybuli leśnej – a wszyscy kochamy trybulę.

Ostatnio jednak stał się rzezimieszkiem, który skolonizował obszary trawiaste, rabaty i widać go we wszystkich zakamarkach ogrodu. Ma sięgające głęboko korzenie i w żyznej glebie rośnie z energiczną zawziętością, rozsiewając setki nasion z każdego baldachu.

W naszym sadzie zaczął przysłaniać wszystko – w połowie maja widać było tam już tylko białe baldachy barszczu, które tłumiły inne rośliny.

Dlatego podjąłem decyzję, że całość skoszę w pierwszym tygodniu czerwca, choć w normalnym trybie zalecam koszenie łąki pod koniec lipca, a jeszcze lepiej w połowie sierpnia lub nawet we wrześniu. Od tamtej pory regularnie kosimy, aby osłabić zarówno trawę, jak i barszcz.

Myślę, że mój błąd wiąże się z faktem, że chodzi o sad. W efekcie mamy do czynienia z otwartym terenem drzewiastym, a nie konwencjonalną łąką kwietną. Barszcz to problem, który domaga się rozwiązania – być może wiąże się ze zmianami klimatycznymi – ale z pewnością obnażył moje błędy.

Zaczynam planować, że będzie to miejsce, gdzie rośliny łąkowe będą rosły pod koronami drzew, w półcieniu. Będzie to oznaczało pozostanie przy roślinach cebulowych, kwitnących wiosną, ale też dosadzenie wielu bylin i roślin dwuletnich, takich jak naparstnice, bodziszki, w tym bodziszki cuchnące, wiązówka błotna, pierwiosnek, lepnica, w tym lepnica czerwona, hiacyntowce, koniczyna czerwona, brodawnik i wiele innych. Nie stanie się to z dnia na dzień. Łąki nie rosną szybko i nie są proste w utrzymaniu. Ale to fascynujące wyzwanie, wynikające bezpośrednio z tego, że coś poszło nie tak. Byłoby jednak miło, gdyby tym razem poszło dobrze.

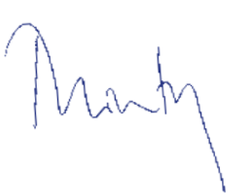

eprasa.pl 64305dab00

NOWOŚĆ

WYDANIE SPECJALNE MAGAZYNU CZAS NA WNĘTRZE POŚWIĘCONE OGRODOM, TARASOM I BALKONOM

TO WYJĄTKOWE KOMPENDIUM, W KTÓRYM ZNAJDZIESZ FACHOWE PORADY EKSPERTÓW I PRZYDATNE INFORMACJE SPECJALISTÓW O WSZYSTKIM, CO JEST POTRZEBNE, ABY ZAPROJEKTOWAĆ I STWORZYĆ SWÓJ WYMARZONY OGRÓD, TARAS LUB BALKON!

WWW.ULUBIONYKIOSK.PL

eprasa.pl 64305dab00

Letni warzywnik Monty'ego

CZĘŚĆ 3 SZCZYT ZBIORÓW I ZIMOWE PLONY

Odkryj, jak maksymalnie wykorzystać warzywnik – Monty opowiada, jak zbierać warzywa i zaplanować zbiory na zimę

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Sierpniowe zbiory trwają, ale Monty właśnie zaczyna wysiewy, dzięki którym zapewni sobie obfite plony na zimę

„Sierpień jest przede wszystkim świętem najlepszych warzyw – świeżych, sezonowych i uprawianych z miłością"

3 najlepsze warzywa na zbiory

Chociaż dobry ogrodnik jest w stanie zapewnić sobie zioła, owoce i warzywa na prawie cały rok, w warzywniku najlepszym miesiącem jest bezsprzecznie sierpień.

Uprawa warzyw to praca blisko ziemi. Nic w ogrodzie nie daje mi większej przyjemności niż krzątanie się po sierpniowym warzywniku i zbieranie niebywale obfitych plonów – nawet na najmniejszej przestrzeni.

Żaden inny miesiąc nie jest tak szczodry – sierpień łączy ostatnie wczesne plony – czosnek, groszek i bób – z pierwszymi późnymi warzywami: fasolką szparagową, kukurydzą, fenkułem i najlepszymi, najsłodszymi pomidorami w całym roku. Można już wydobyć z gruntu cebulę i zostawić ją na słońcu, aby obeschła przed schowaniem i znów przewrócić ziemię, aby ta była gotowa na warzywa kapustne.

To czas zmian. Ciepłe dni i chłodne noce często skutkują rosą, dzięki czemu nasiona szybko wschodzą i młode rośliny nie próbują przedwcześnie zakwitnąć. Warzywa na kolejny rok można siać i sadzić, gdy zbieramy plony tego lata. Sierpień jest jednak przede wszystkim świętem najlepszych warzyw – świeżych, sezonowych i uprawianych z miłością. Nie ma lepszej definicji dobrego jedzenia.

Nieskończony wybór

Aby czas ten nie kojarzył się z tyranią czasochłonnego gotowania czy gorączką robienia przetworów, spróbuj zapewnić sobie stopniowy przypływ warzyw gotowych do zbioru – niech kolejna partia już powoli dojrzewa, a jeszcze jedna ma postać siewek. Przyznam się, że nie zawsze działam zgodnie z własnymi poradami i na pryzmie kompostowej regularnie kończą jakieś plony, które nie nadają się już do jedzenia, a jeszcze kilka tygodni wcześniej były wręcz idealne. Naturalnie największy sens ma zbieranie wszystkich plonów, gdy są w szczytowej formie i nie wydaje mi się, aby była to tylko kwestia subiektywnego smaku. U większości warzyw i owoców przychodzi moment, gdy mają optymalny smak, świeżość i wielkość, a choć pora na to przypada różnie w różnych ogrodach, zasada pozostaje ta sama.

Szparagi są idealne tylko przez 24 godziny od zebrania i nie zyskują nic, tkwiąc w glebie krócej lub dłużej, więc zawsze trzeba je wyciąć i zjeść tego samego dnia. Gruszki z kolei należy zerwać zanim staną się idealne do zjedzenia, pozwolić im spokojnie dojrzeć z dala od drzewa i zjeść w ciągu 48 godzin od dojrzenia. Wkładamy tyle zachodu w pozyskanie idealnych warzyw i owoców – siejemy, przerzedzamy, podlewamy, przesadzamy, flancujemy, pielimy, palikujemy, chowamy pod siatką lub kloszami – że niewkładanie tej samej energii w wybranie idealnego momentu zbioru wydaje się dziwne.

„U większości warzyw i owoców przychodzi moment, gdy mają optymalny smak, świeżość i wielkość"

Papryczki chili

Bardzo lubię papryczki chili i choć w żadnym razie nie jestem ich koneserem, ani nie szaleję na ich punkcie, zawsze czekam na pierwsze zbiory papryczek w sierpniu. Ich ostrości towarzyszy pewna owocowa nuta zauważalna tylko wtedy, gdy jemy je, gdy są naprawdę świeże. Papryczki chili powinny owocować jeszcze jesienią; zwykle zbieram ostatnie sztuki do suszenia w listopadzie.

eprasa.pl 6[illegible]5dan00

Burak liściowy

Zawsze lubiłem buraki liściowe – zarówno w ogrodzie, jako wybitnie energiczne rośliny we wszystkich odcieniach, jak i na talerzu – w różnych daniach. Burak liściowy jest spokrewniony ze szpinakiem i burakiem, a jego liście wyglądają jak ich wyolbrzymione wersje. Ogonki liściowe przypominają teksturą – jeśli nie smakiem – pędy selera naciowego, które są delikatne i subtelne. Blaszki liściowe, gotowane po oderwaniu od ogonków, są jak trochę bardziej konkretny szpinak i tworzą świetną przeciwwagę dla mięs, jaj i sera.

Pomidory

Kto nie lubi świeżych, jeszcze ciepłych od słońca pomidorów, które aż pękają od słodkawego smaku kojarzącego się z plonami ziemi i dobrym życiem? Nie da rady kupić teraz takich pomidorów w naszym kraju, ale odwiedź dowolny rynek w basenie Morza Śródziemnomorskiego, a znajdziesz w sprzedaży ze 20 odmian – wszystkie będą idealnie dojrzałe i będą miały tę pełnię smaku, do której ogrodnik z Północy może zaledwie aspirować. Ale próbujemy.

Kluczem do uniknięcia klęski urodzaju jest regularny siew w niewielkich partiach i częste zbiory

Skąd wiemy, kiedy ów idealny moment nadchodzi: czy z prób i błędów? Wszystko zaczyna się na bardzo wczesnym etapie wzrostu każdej rośliny. Jeśli posiejesz rządek buraków czy sałaty bezpośrednio do gruntu, wówczas już od samych wschodów chodzi o przetrwanie najsilniejszych.

Większość urośnie, ale będą za blisko siebie, aby móc w pełni lub w odpowiednim tempie się rozrosnąć. U niektórych gatunków nie ma to specjalnego znaczenia, ale u innych naprawdę robi różnicę. Groszek, bób, dynię czy pomidory siejemy maksymalnie równo i próbujemy zapewnić im tyle samo miejsca, jeśli tylko się da – tak samo powinniśmy robić z innymi gatunkami.

Jeśli rośliny będą rosły za blisko siebie – co ma miejsce prawie zawsze w przypadku siewu do gruntu – nigdy maksymalnie nie zrealizują swojego potencjału. Zasadzenie ich daleko od siebie umożliwia im optymalny wzrost, ale wielkość to z pewnością nie wszystko. Dlatego teraz sieję do gruntu tylko warzywa korzeniowe, takie jak marchew, pasternak, rzodkiewkę i rzepę, a inne gatunki sieję do kuwetek i przesadzam do doniczek modułowych lub pojedynczych. Zabiera to czas i miejsce, ale jest warte zachodu – strat prawie nie ma.

Generalnie uważam, że wszelkiego rodzaju sałaty i warzywa liściowe należy sadzić co 15-25 cm, a warzywa kapustne co ok. 30-45 cm – z wyjątkiem brokułów gałązkowych, które powinny rosnąć co 60-75 cm – co pozostawia sporo miejsca na międzyplony. Pomidory udają się w pewnym stłoczeniu, a ich owoce są smaczniejsze, gdy korzenie mają trochę ciasno, dlatego tak udaje się uprawa w workach. Myślę, że najlepiej rosną posadzone co 40-45 cm.

Gdy już zasadzisz swoje warzywa w ogrodzie, dokładnie im się przyglądaj. Czy sałata rzymska nie wygląda już na dojrzałą, a jednocześnie soczyście świeżą? Czy nie zaczyna sprawiać wrażenia, że zaraz wypuści kwiaty? Czy liście nie są jeszcze zbyt luźno ułożone i miękkie? Zdrowy rozsądek, metoda

Szybkie prace na czas zbiorów

- **Uszczykuj** zawiązki kwiatów na rukoli, aby pobudzić ją do produkcji większej liczby liści
- **Zasilaj** papryczki chili co tydzień nawozem o wysokiej zawartości potasu i podlewaj je rano, aby produkowały owoce
- **Zbieraj** agrest, gdy zmięknie
- **Zbieraj** szalotki w suchy, słoneczny dzień
- **Regularnie zbieraj** zioła, aby nie zakwitły i aby pobudzić je do produkcji większej liczby liści
- **Zbieraj** liście warzyw liściowych, przerzedzając zbyt gęste rzędy i dając roślinom więcej miejsca

Papryczki chili mogą szybko wyschnąć w czasie sierpniowych upałów, dlatego tak ważne jest regularne podlewanie

eprasa.pl 64305dab00

Sześć warzyw liściowych na zbiór zimowy – posiej je teraz

Sierpień to dobry czas – nie tylko na zbiory, ale też na wysiew i sadzenie warzyw na zimę i wiosnę. Oto kilka pomysłów na warzywa liściowe na zimowy zbiór. Możesz też zasadzić cykorię, w tym endywię i radicchio – jeśli nie posiałeś ich wiosną, możesz kupić sadzonki – a w przyszłym miesiącu dobrze będzie zasadzić kapustę na wiosenny zbiór.

■ **MIBUNA**
Siew III-IX **Zbiory** przez cały rok
Wypróbuj też musztardowca 'Red Frills' (*również na zdjęciu*)

■ **MIZUNA**
Siew III-IX **Zbiory** przez cały rok
Odmiany 'Kyoto', 'Mizuna Purple', 'Red Knight'

■ **RUKOLA**
Siew IV-IX **Zbiory** VI-XII
Odmiany 'Dragon's Tongue', 'Wild Grazia'

■ **ENDYWIA/RADICCHIO**
Siew II-X **Zbiory** III-XI
Odmiany 'Palla Rossa', 'Rossa di Treviso'

■ **SAŁATA 'MERVEILLE DES QUATRE SAISONS'**
Siew II-IX **Zbiory** VI-XI
Wypróbuj też odmiany 'Winter Density' i 'Valdor'

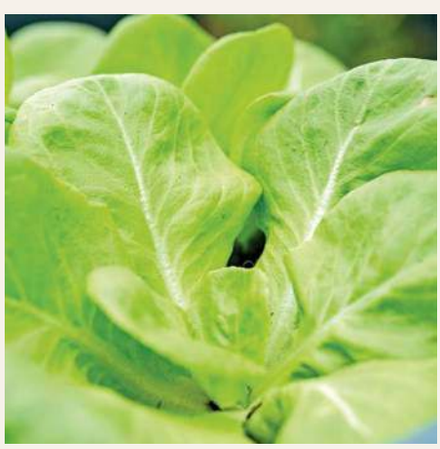

■ **SAŁATA 'ALL THE YEAR ROUND'**
Siew II-IX **Zbiory** IV-XI
Wypróbuj też odmianę 'Rouge d'Hiver'

prób i błędów i pielęgnacja każdej rośliny na każdym etapie jej życia to nasi najlepsi – w sumie jedyni – doradcy pomagający nam zebrać wymarzone plony, na które tak ciężko zapracowaliśmy.

Spojrzenie w przyszłość

Zimą czerpię ogromną radość z regularnych zbiorów świeżych warzyw liściowych. Zwykły proces zbierania składników na codzienną surówkę staje się afirmacją wzrostu i życia oraz wyrazem pozasezonowego uporu. Przyznaję, że bywają zimy, gdy trzeba się napocić, żeby coś rzeczywiście zebrać, ale jeśli zaczniesz prace w tym kierunku już w sierpniu, dasz radę. Jeśli dysponujesz jakiegoś rodzaju osłoną, to dodatkowy atut. Najlepiej sprawdza się szklarnia lub tunel z folii, ale klosze ogrodnicze, zimne inspekty i agrowłóknina to też dobra opcja.

Zaczynam w pierwszej połowie sierpnia od wolno rosnących gatunków, takich jak pietruszka, mibuna, mizuna, roszpunka i endywia oraz szybciej rosnących warzyw liściowych na zbiory jesienne, np. rukoli i wszystkich sałat, na jakie przyjdzie mi ochota. Te późne sałaty często mają najlepszy smak w całym roku, bo lubią niższe nocne temperatury i ciepło gleby.

Po tym pierwszym siewie – z którego plony mogę spożytkować pod koniec jesieni lub w okolicach Bożego Narodzenia – sieję jeszcze pod koniec sierpnia i w połowie września, dodając odmiany sałat szczególnie dobrze zaadaptowane do słabszego światła i niskich temperatur, np. 'All The Year Round', 'Rouge d'Hiver', 'Merveille des Quatre Saisons', 'Winter Density' czy 'Valdor'. Sprawdź możliwości w różnych firmach sprzedających nasiona, bo jest teraz sporo nowych odmian do wyboru. Spraw, aby rośliny były silne i wytrzymałe – innymi słowy, zapewnij im dobry start, aby dobrze rosły i jak najszybciej wystaw je na działanie czynników zewnętrznych. Chroń je bardziej od południowego słońca niż od nocnych chłodów.

Jeśli, tak jak ja, uprawiasz pomidory na rabatach w szklarni, przekop glebę, nawieź ją kompostem i zasadź sałaty na zbiór zimowy, kiedy pomidory jesienią przestaną owocować. Jeśli mibuna i mizuna mają być dostępne przez zimę, będą potrzebowały znacznie więcej miejsca, niż mogłoby się wydawać. To samo dotyczy rukoli. Chcemy mieć duże, silne rośliny o rozbudowanym systemie korzeniowym, które zniosą powtarzające się zbiory. Sytuacja jest inna, niż wiosną, kiedy sieję większość sałat liściowych rzutowo i zbieram je, kiedy są bardzo młode – na zasadzie „zerwij, a urośnie więcej".

I choć na dworze ziąb, nie zapomnij o regularnym podlewaniu. Ale to dopiero później. Najpierw posiej nasiona.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 64305dab00

NOWOŚĆ

na polskim rynku oraz w Ulubionym Kiosku

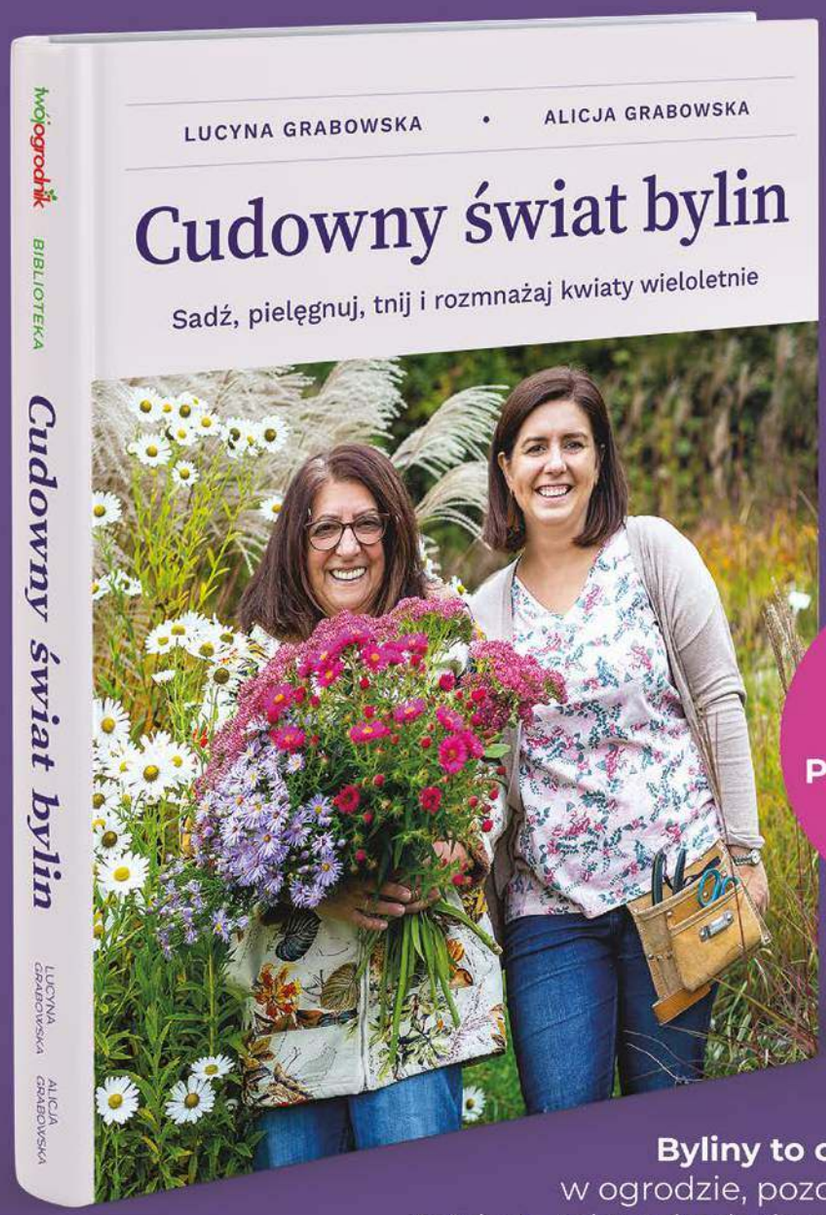

Regularna cena:
~~129,00~~ zł
Promocyjna cena:
115,00 zł

Byliny to cud natury – raz posadzone w ogrodzie, pozostają w nim przez wiele lat. Każdego roku odradzają się spod ziemi, rosną, tworzą kępy liści i kwiatów, by zimą zniknąć z powierzchni gruntu i powrócić kolejnej wiosny. Jeśli chcesz, Ty też możesz stworzyć taki tętniący życiem, kolorami, kwiatami ogród – posadź w nim byliny.

Ta książka nauczy Cię, w jaki sposób sadzić, pielęgnować, ciąć oraz rozmnażać kwiaty wieloletnie. W szczegółowej części poznasz 102 rodzaje oraz setki gatunków i odmian najlepszych bylin do polskich ogrodów, a także sposoby ich uprawy, aby wiedzieć, jak o nie dbać i nigdy nie stracić swoich ukochanych roślin.

Zamów w promocyjnej cenie na www.UlubionyKiosk.pl

eprasa.pl 64305dab00

ROŚLINY DO ZADAŃ SPECJALNYCH

Część 5: Drzewa

Wysokość, struktura i tchnąca spokojem niezmienność drzew sprawiają, że nie można im się oprzeć – wyznaje **Carol Klein**. Jakiś haczyk? Wybór, na który gatunek postawić...

Dereń kousa (*Cornus kousa*) 'China Girl' robi pod koniec wiosny wrażenie dużymi, kremowo-białymi podsadkami, które przekształcają się w ciemnoróżowe owoce, a jesienią, liśćmi nabierającymi głębokich, pomarańczowo-czerwonych odcieni. Najlepiej kwitnie na słonecznym stanowisku. Wysokość x Szerokość 6 m x 5 m Kwiaty VI

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Sadzenie drzewa jest jak akt wiary. Być może sadzimy coś, co nas przeżyje. Z pewnością w moim wieku lepiej, aby każde drzewo, które sadzę, mnie przeżyło!

Drzewa to najważniejsze rośliny na świecie. Nie byłoby nas tu bez nich; są płucami planety, pomagając przekształcić dwutlenek węgla w tlen, którym oddychamy. Łatwo jest uznać je za oczywistość i im dalej od natury żyjemy na co dzień, tym łatwiej zapomnieć, jak bardzo są ważne.

Starożytne cywilizacje, a także różne kultury na całym świecie, otaczają drzewa szacunkiem nie tylko za ich przydatność – czy to dla środowiska, czy ekonomiczną – ale i związane z nimi wartości estetyczne i duchowe. Drzewa są szczególnie cenione za długowieczność – za fakt, że rosną przez wiele lat, rozrastając się coraz bardziej. W naszych ogrodach to właśnie im najbliżej do wieczności. Nawet jedno drzewo wprowadza poczucie niezmienności.

ZGODNIE Z RUCHEM WSKAZÓWEK ZEGARA, OD GÓRY

- **Rajska jabłoń (*Malus*) 'Golden Hornet'**
  Wysokość x Szerokość 10 m x 8 m **Kwiaty** V
- **Klon palmowy (*Acer palmatum*) 'Osakazuki'**
  W x S 3 m x 3 m **K** IV-V
- **Świdośliwa Lamarcka (*Amelanchier lamarckii*)**
  W x S 10 m x 6 m **K** III- IV

Większość drzew w naszym umiarkowanym klimacie to gatunki liściaste: przez mniej więcej sześć miesięcy mają na sobie liście, a przez kolejne sześć ich gałęzie są puste. Liście rozwijają się wiosną – są przejrzyste i mają odcień młodej, świeżej zieleni – tchną obietnicą tego, co przyniesie rok. Z pewnością to wtedy najbardziej je dostrzegamy. Każdy gatunek ma swój szczególny odcień zieleni, subtelnie różny od zieleni innych gatunków.

Na tym etapie obok liści często pojawiają się kwiaty. Wiśnie, jabłonie, grusze i śliwy pokrywają się ślicznymi białymi i bladoróżowymi kwiatami, a na terenach wiejskich wzdłuż pól pojawiają się kremowe chmury kwiatów głogu. Stopniowo, gdy wiosna przechodzi w lato, odcienie zieleni stają się mniej wyraziste, aż w okolicach lipca ujednolicają się. Wówczas już często odgrywają w naszych ogrodach bardziej pomocniczą rolę, są chórem wspierającym gwiazdy lata – kwiaty o jaskrawych kolorach. Z kolei, gdy odcienie bylin i traw stają się bardziej przytłumione, liście nabierają iście kalejdoskopowych barw. W parkach, ogrodach i na terenach wiejskich krajobraz zdaje się płonąć.

Jedno drzewo potrafi opowiedzieć historię całego roku w ogrodzie. Im mniejszy ogród, tym ważniejszy jest dobór odpowiedniego drzewa: takiego, którego gabaryty będą pasowały do ogrodu, któremu będą odpowiadać panujące w nim warunki i które będzie jak najbardziej atrakcyjne przez cały rok. Powinno mieć ciekawą budowę i kształt, interesującą korę i liście (pięknie przebarwiające się jesienią), kwiaty, które nie tylko nas zachwycą, ale też będą jak magnes dla zapylaczy, a także, o ile to możliwe, owoce – którymi cieszyć się będzie ogrodnik, a oprócz niego ptaki i drobne ssaki. To sporo wymagań i nie ma wiele drzew, które sprostałyby im wszystkim – ale jest bardzo dużo gatunków, które spełnią kilka kryteriów.

Kiedy się tu przeprowadziliśmy, na działce nie było drzew – poza żywopłotem, w którym dąb i buk zapewniały fantastyczne tło. Jedno duże drzewo na granicy działki, blisko domu – jesion – nadzorowało całą przestrzeń. Niestety chyba złapało chorobę o nazwie zamieranie jesionu wyniosłego. Już kurczą mu się gałęzie.

Na szczęście wiele drzew, które zasadziliśmy przez te lata, ma się świetnie – i nadaje się do większości ogrodów. Centralne miejsce na scenie zajmuje dereń pagodowy (*Cornus controversa*) 'Variegata' – nazywany w Anglii drzewem tortu weselnego z uwagi na piętrowo ułożone gałęzie. Jego kremowo obrzeżone liście rozjaśniają cały ogród. Magii dodają również baldachy jego drobnych, kremowych kwiatów. Gdy opadają liście, ukazuje się niezwykła symetryczność struktury tego drzewa i wraz z postępem zimy coraz wyraźniej widać lśniące czerwone pąki zawierające liście na kolejny rok. Ponieważ drzewo rzuca rozproszony cień, pod jego koroną rośnie świetnie wiele innych roślin, w tym miodunki i bodziszki.

Mamy tu i inne drzewa, które na niewielkiej bądź średniej działce nie sprawiłyby większych kłopotów: grujecznik japoński (*Cercidiphyllum japonicum*), klon japoński (*Acer japonicum*) 'Aconitifolium', klon palmowy (*Acer palmatum*) 'Osakazuki' czy nasza rajska jabłoń (*Malus*) 'Golden Hornet'. Tak naprawdę idealnie nadaje się każda rajska jabłoń. Warto poszperać, nie tylko w sieci, ale też osobiście oglądając brane przez siebie pod uwagę drzewa w ogrodach, arboretach i szkółkach.

„Drzewa są szczególnie cenione za długowieczność – za fakt, że rosną przez wiele lat, rozrastając się coraz bardziej"

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Sercowate liście grujecznika japońskiego (*Cercidiphyllum japonicum*) są wiosną brązowe, a jesienią nabierają intensywnej pomarańczowo-różowej barwy
W x S 10 m x 6 m **K** III- IV

Udana uprawa drzew

Kiedy sadzić: Można kupić drzewo z gołym korzeniem (zawsze dostarczane są w takiej formie w okresie uśpienia, po wykopaniu z ziemi i świetnie się przyjmują) lub w pojemniku. Drzewa z bryłą ziemi w postaci kuli mieszczą się między tymi dwiema kategoriami, bo ich korzenie są dla ochrony otoczone podłożem. Pamiętaj, aby drzewo miało porządny system korzeniowy.

Rośliny z gołym korzeniem należy zasadzić jak najszybciej, ale jeśli jest mróz, owiń korzenie wilgotną ziemią i poczekaj, aż warunki się poprawią. Drzewa uprawiane w pojemnikach można sadzić w dowolnym momencie roku, ale najlepiej, gdy można maksymalnie zminimalizować ich stres.

Bez względu na to, który typ wybierzesz, idealnym czasem sadzenia jest okres od końca jesieni do początku wiosny, gdy jest najmniejsze ryzyko, że nowe drzewo będzie musiało poradzić sobie z suszą.

Jak sadzić Poczekaj na dobrą pogodę i przygotuj miejsce sadzenia, pamiętając, aby korzenie wygodnie mieściły się w dołku. Umieść drzewko na tej samej głębokości, na jakiej rosło dotychczas.

Być może drzewo będzie potrzebowało palika, zwłaszcza, jeśli mieszkasz w wietrznym lub mocno wyeksponowanym miejscu. Krótki palik wbity pod kątem 45 stopni i sięgający do jednej trzeciej wysokości drzewka zapewni mu oparcie, nie ograniczając nadmiernie ruchu, który pomaga pniowi się wzmocnić. Usuń palik po dwóch-trzech latach. Warto podjąć wysiłek, aby zapewnić drzewku jak najlepszy początek – będzie przecież długo żyło.

5 ulubionych drzew na małe przestrzenie

1 Jabłoń hupeheńska (*Malus hupehensis*)

Wszystkie rajskie jabłonie to dobry wybór do małych ogrodów. Ta jabłoń ma szczególny urok: śliczne różowobiałe kwiaty pokrywające gałęzie i przekształcające się w jasnoczerwone, uwielbiane przez ptaki owoce. **Wysokość x Szerokość** 5 m x 4 m

2 Jarząb Vilmorina (*Sorbus vilmorinii*)

Niezwykły jarząb o drobnych, paprociowatych liściach, które z postępem jesieni stają się intensywnie purpurowe i karmazynowe. Śliczne baldachy kwiatów, a po nich różowe jagody, które ostatecznie robią się białe. **W x S** 5 m x 5 m

3 Dereń kousa (*Cornus kousa*)

Jedno z najbardziej spektakularnych małych drzew, zwłaszcza pod koniec wiosny, gdy gałęzie pokrywają się przyciągającymi wzrok kremowobiałymi podsadkami. Bardzo długo utrzymują się na drzewie i z czasem różowieją, zwłaszcza, jeśli jest ciepło. **W x S** 6 m x 4 m

4 Świdośliwa (*Amelanchier*)

To północnoamerykańskie drzewo zakwita wiosną na nagich gałęziach. Jesienią jego zgrabne liście bardzo atrakcyjnie się przebarwiają. **W x S** 10 m x 6 m

5 Głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*)

Dlaczego nasz śliczny rodzimy głóg sadzi się teraz tak rzadko? W maju pokrywa się chmurą kwiatów, a potem karmazynowymi jagodami, które są zimą jak manna dla ptaków. **W x S** 6 m x 8 m

1 Jabłoń hupeheńska (*Malus hupehensis*)

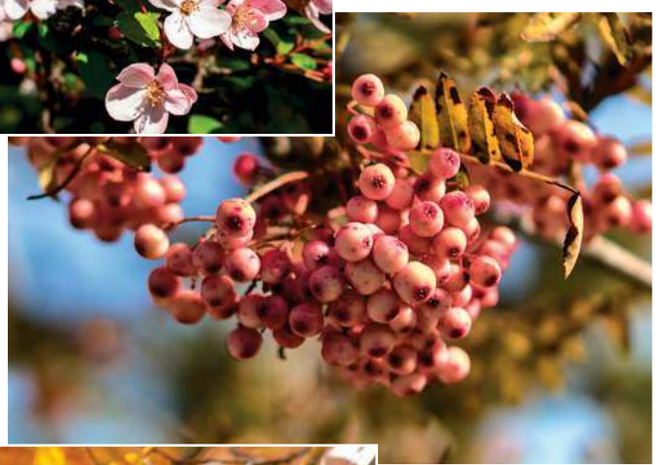

2 Jarząb Vilmorina (*Sorbus vilmorinii*)

4 Świdośliwa (*Amelanchier*)

Otwarta korona derenia pagodowego (*Cornus controversa*) 'Variegata' przepuszcza światło dla innych roślin

Co sadzić z drzewami

Drzewa zapewniają cień, dlatego dobrymi towarzyszami są dla nich rośliny leśne. Wiele z nich korzeni się płytko i nie ogranicza dalszego wzrostu drzewa. Idealne są lubiące cień bodziszki, a jeśli stanowisko jest suche, doskonałym wyborem będą epimedia. Jeśli masz drzewo liściaste, dodatkowe barwy wniosą kwitnące wiosną rośliny cebulowe (od przebiśniegów po cebulice i śnieżniki), a potem eleganckim dodatkiem będą lilie złotogłów.

Gdy masz niewiele przestrzeni, małe drzewo można łatwo zmieścić na mieszanej rabacie jako jej główny element lub jako tło – np. na jej krańcu. Pień drzewa może wyłaniać się spośród licznych bylin, np. tojadu Fischera (*Aconitum carmichaelii*), tawułki czy gillenii trójlistkowej (*Gillenia trifoliata*), a także roślin jednorocznych i dwuletnich, jak tytoń leśny (*Nicotiana sylvestris*) czy naparstnice.

Kiedy drzewo już się przyjmie, może służyć jako podpórka pod pnącze: wieloletnie, jak powojnik, albo jednoroczne, jak kobea pnąca (*Cobaea scandens*) otrzymana z wysiewu nasion.

ZDJĘCIA: ADOBE STOCK/SONJA BIRKELBACH; GETTY/ANA-MARIA OPRISOREANU, ROMAN OVERKO, IVA VAGNEROVA; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Sylwia Hennek – specjalistka od roślin egzotycznych, szczególnie bambusów, którymi zajmuje się od ponad 15 lat. Na blogu www.BambusowySen.pl dzieli się wiedzą o egzotykach do domu i ogrodu i uczy, jak je uprawiać z frajdą bez zbędnego komplikowania.

Mrozoodporne palmy

Kiedy zamkniesz oczy i pomyślisz o wakacjach, bardzo możliwe, że wyobraźnia podsunie ci widok krajobrazu z palmami. A kiedy w restauracji czy sklepie zobaczysz palmę, najpewniej przyjdą ci na myśl wakacje. Tak właśnie działają palmy – egzotyczne rośliny, które kojarzą się z urlopem, ciepłem i odpoczynkiem, przekonuje **Sylwia Hennek**.

TEKST I ZDJĘCIA **SYLWIA HENNEK**

O tym, że posadzone w donicach palmy mogą zdobić twój salon czy sypialnię pewnie wiesz. Nie dziwi cię, że mogą świetnie zdobić też tarasy czy balkony. Jednak czy uwierzysz, że istnieją takie palmy, które można w polskim ogrodzie uprawiać całorocznie? Palmy, czyli rośliny należące do rodziny arekowatych, kojarzą się przede wszystkim z wilgotnymi tropikami czy gorącymi plażami, ewentualnie z oazami na pustyni... w każdym razie z co najmniej ciepłym klimatem. Tymczasem istnieją takie gatunki palm, które zupełnie nieźle, a nawet niewiarygodnie dobrze, znoszą duże spadki temperatury.

Warto mieć świadomość, że określenie „mrozoodporne" nie oznacza, że taka palma zniesie bez problemu każdy mróz. Warto

Karłatka niska

Szorstkowiec Fortune'a

byłoby raczej mówić o palmach zimnoznośnych, czy po prostu odpornych, jednak ponieważ już wiele lat temu przyjęło się w Polsce to pierwsze określenie, będę go tutaj używać. Palmy mrozoodporne to takie, które wyjątkowo dobrze mogą znieść spadki temperatur o różnym nasileniu i czasie trwania. A przy naszej pomocy, mogą rosnąć w ogrodzie przez cały rok.

Liście jak wachlarze

Czy wiesz, że mamy nawet dwie palmy, które mają swoje korzenie w Europie? Jedną jest **karłatka niska** (*Chamaerops humilis*), krzaczasto rosnąca palma, która znosi do –8°C i należy do grupy tzw. palm mrozoodpornych. Gatunek ten na naturalnych stanowiskach spotkać można w basenie Morza Śródziemnego, w południowych regionach Włoch, Francji i Hiszpanii. Świetnie rośnie na bardzo mocno nasłonecznionych stanowiskach. Dolną stronę liści pokrywa delikatny srebrzysty kutner, który chroni je przed nadmiernym nagrzaniem i parowaniem wody.

Karłatki można już spotkać w sprzedaży, a polecam je szczególnie do donic, bo nie rosną bardzo szybko i nie zajmują wiele miejsca. Karłatka dostępna bywa też w dwóch pięknych odmianach o dość niezwykłym wyglądzie: **'Vulcano'** (pochodząca z włoskiej wyspy o tej samej nazwie) z wyjątkowo gęstą koroną liści osadzonych krępo na krótkich ogonkach i ozdobionych od spodu grubą warstwą połyskującego kutneru oraz odmiana **'Cerifera'** o liściach w kolorze kamieni larimaru, czyli jasnoniebieskich.

Drugą palmą europejskiej proweniencji jest **daktylowiec kreteński** (*Phoenix theophrastii*), którego wymagania są porównywalne do palmy daktylowej. Daktylowiec może być interesującą rośliną tarasową, wzbogacającą kompozycje w pojemnikach.

Jednak numerem jeden wśród palm odpornych na mróz jest bez wątpienia **szorstkowiec Fortune'a** (*Trachycarpus*

Krok po kroku

Sadzenie palmy do donicy

Palmy mrozoodporne to świetny wybór do donic na balkon i na taras. Z pewnością lepszy, niż palmy ciepłolubne (jak areka, kencja, palma kokosowa czy chamedora), które lepiej czują się cały rok, rosnąc w pomieszczeniach. Kiedy już kupisz swoją palmę, najlepiej od razu ją przesadź. Pamiętaj przy tym o kilku wskazówkach:

1 **Wybierz** odpowiednio dużą i stabilną donicę z otworem w dnie. Otwór pozwoli nadmiarowi wody po podlaniu czy opadach wypłynąć na zewnątrz i nie ryzykujesz zgnilizny korzeni.

2 **Wyłóż** donicę od środka kawałkami styropianu o grubości 3 cm, jeśli będziesz zimować palmę na zewnątrz. Możesz użyć płyty styropianowej pociętej na kawałki.

3 **Wsyp** na dno donicy warstwę keramzytu, która posłuży jako warstwa drenażowa chroniąca korzenie przed nadmierną wilgocią.

4 **Wypełnij** donicę do ⅔ wysokości ziemią. Palmy lubią żyzną i przepuszczalną. Do przesadzenia możesz użyć gotowej mieszanki do palm lub roślin zielonych i dodać nieco perlitu, by jeszcze poprawić jej strukturę. Dodatek obornika granulowanego zapewni dawkę składników odżywczych.

5 **Umieść** sadzonkę pośrodku, obsyp dookoła podłożem, dobrze uciśnij i podlej roślinę. W razie konieczności dosyp ziemi, by nie było pustych przestrzeni między korzeniami a ściankami pojemnika.

fortunei). Nie ma sobie równych jeśli chodzi o łatwość uprawy, wytrzymałość i całkiem niezłe tempo wzrostu w polskich warunkach klimatycznych. Przy tym jest bardzo dekoracyjny, dzięki koronie wachlarzowatych, ciemnozielonych liści i pniu luźno pokrytemu długimi, brązowymi włóknami.

Szorstkowiec bez dodatkowego zabezpieczenia może wytrzymać do -12°C. Poniżej tej temperatury zaczynają się już pierwsze uszkodzenia liści. Gdy temperatura spadnie poniżej -18°C i trzyma kilka dób, wówczas palma zamiera. Ponieważ nadal zdarzają się w Polsce spadki temperatur poniżej tej wartości, warto być przygotowanym do zimowego zabezpieczenia rośliny, co wcale nie jest takie trudne. Jeden z moich znajomych, podsumowując rok w ogrodzie stwierdził, że dbanie o szorstkowca w ogrodzie, łącznie z założeniem zimowej osłony, zajmuje mu mniej czasu, niż dbanie o trawnik – bo palmą posadzoną w ogrodzie możesz się cieszyć od wiosny do późnej jesieni i jest przy niej w tym czasie bardzo mało pracy.

Dlaczego szorstkowiec jest tak wytrzymały? Przede wszystkim dlatego, że pochodzi ze środkowo-wschodnich Chin, gdzie rośnie w chłodnym górskim klimacie. W Polsce, o ile zabezpieczymy go przed najsilniejszym mrozem, jest dla niego w ciągu roku wystarczająco ciepło, by dobrze się rozwijał i wypuszczał rocznie kilka, kilkanaście liści, a pień wydłużał o 10 do 30 cm. Szorstkowca możesz posadzić zarówno w słońcu, jak i w bardziej zacienionych miejscach. W cieniu jego korona liści będzie luźniejsza, ze względu na dłuższe ogonki liści wyciągających się ku słońcu.

Przepiękną koronę liści ma **szorstkowiec Wagnera** (*Trachycarpus wagnerianus*). Są one sztywniejsze i bardziej błyszczące niż u klasycznego szorstkowca. W ogrodach dodaje orientalnego klimatu. Szczególnie polecam ten gatunek do donic na balkony czy tarasy, ponieważ rośnie wolniej od szorstkowca Fortune'a.

Kwiaty szorstkowca

eprasa.pl 64305dab00

Pierzaste korony

Na szczególną uwagę zasługuje **daktylowiec kanaryjski** (*Phoenix canariensis*). Jeśli podróżujesz po rejonie Morza Śródziemnego z pewnością go rozpoznajesz. Być może uprawiała go też w swoim salonie twoja babcia. Gdyby palma miała wybrać czy woli rosnąć w mieszkaniu, czy na zewnątrz – wybrałaby to drugie, bo potrzebuje dużo światła, a zimą niekoniecznie lubi tak wysoką temperaturę, jak my.

Chilijska palma miodowa

Ten gatunek zasługuje na szczególną uwagę dlatego, że do Polski sprowadza się ich coraz więcej w coraz większych rozmiarach (możesz zamówić nawet 4-metrowe okazy!) Jednak uprawa daktylowca kanaryjskiego całorocznie w ogrodzie wymaga już więcej troski. Ta palma bez większego problemu wytrzymuje krótkotrwałe nocne spadki temperatury do –6°C. To oznacza, że bez zimowego zabezpieczenia w Polsce w gruncie uprawiać jej nie sposób i do uprawy konieczny będzie kabel grzewczy bądź inne rozwiązanie, utrzymujące odpowiednią temperaturę pod zimową osłoną. Dodatkowo daktylowiec tworzy bardzo rozłożystą koronę liści, dlatego będzie potrzebował zimowej osłony większego rozmiaru niż szorstkowce, których liście można na zimę związywać. Daktylowiec kanaryjski jest świetną palmą doniczkową do słonecznych miejsc. Wybierając ten gatunek warto pamiętać o tym, że liście rozłoży szerzej niż inne palmy i warto mieć na to miejsce. Mniejsze egzemplarze nie są tak rozłożyste, ale w kilka lat mogą się rozrosnąć – daktylowiec rośnie dość szybko, jeśli zapewnimy mu w sezonie ciepło, na przykład stawiając na nagrzanym słońcem stanowisku.

Z palm mrozoodpornych wartych uwagi mamy jeszcze wolno rosnącą **chilijską palmę miodową** (*Jubaea chilensis*). Spośród palm o pierzastych liściach to jubea jest tą najodporniejszą. Może znieść krótkie spadki temperatur do –12°C. Wiosenne i jesienne przymrozki nie są dla niej tak niebezpieczne, jak dla daktylowca. Jednak ponieważ do wzrostu potrzebuje więcej ciepłych dni w sezonie, niż daktylowiec, to w przypadku sadzenia jej do gruntu warto wokół korzeni zamontować kable grzewcze. Dzięki temu

Daktylowiec kanaryjski

Zimowanie palm w gruncie i w donicach

Od czego jeszcze zależy, czy palma będzie w Polsce dobrze zimowała w gruncie? Od minimalnej temperatury i tego, jak będzie się utrzymywać, jak również od mikroklimatu, który panuje w ogrodzie. Im cieplejsze i bardziej osłonięte miejsce, tym lepiej. Palmy rosnące w pojemnikach najlepiej zimować w chłodnym pomieszczeniu, bez mrozu. Takie palmy jak szorstkowiec, karłatka czy daktylowiec poradzą sobie nawet bez dostępu światła przez wiele dni.

Jeśli nie mamy możliwości przeniesienia na zimę palm rosnących w donicy do chłodnego pomieszczenia, warto zrobić trzy rzeczy:

- wybrać gatunek jak najodporniejszy na mróz
- przesadzić go do odpowiednio dużego pojemnika wyłożonego warstwą styropianu czy styroduru dla dodatkowej ochrony przed mrozem
- zaopatrzyć się w źródło ciepła, na przykład kabel grzewczy, który można będzie uruchomić w razie potrzeby

Awaryjnie możemy na czas największych mrozów wnieść palmę nawet do salonu, choć to rozwiązanie niekoniecznie należy do wygodnych i będzie uzależnione od ciężaru i rozmiaru palmy.

eprasa.pl 64305dab00

Szorstkowiec Wagnera

nie tylko przezimuje, ale będzie mogła się dobrze rozwijać, pogrubiając i wydłużając pień i wydając nowe liście.

Siew nasion kontra gotowa sadzonka

Jeśli chcesz kupić sadzonkę palmy mrozoodpornej dla siebie, znajdziesz je dostępne w różnych rozmiarach. Możesz je także uzyskać z wysiewu nasion. Wówczas na moment wypicia porannej kawy pod koroną pierzastych czy wachlarzowatych liści przyjdzie ci poczekać kilkanaście lat, jednak satysfakcja z pewnością będzie ogromna. Jest to również najtańsza opcja rozpoczęcia przygody z palmami, choć jak widzisz – dla cierpliwych. Decydując się na większe sadzonki warto wybierać rośliny jak najlepszej jakości. Zanim trafią do sklepów, palmy uprawiane są na plantacjach w cieplejszych regionach Europy, gdzie są później wykopywane i sadzone do pojemników.

Bardzo ważne jest to, by palma, którą kupujemy, była dobrze ukorzeniona. Świeżo po wykopaniu z plantacji pozbawiona zostaje sporej części korzeni, przez co jest osłabiona. Jeśli kupimy taki słabo ukorzeniony okaz, będziemy musieli poświęcić mu więcej uwagi zarówno w sezonie, jak i zimą. Dodatkowo zwracajmy uwagę na liście – czy są zdrowe, bez plam, oraz na ogólny wygląd rośliny. Palma powinna mieć harmonijny kształt, a zdarzają się takie z cienkim, rachitycznym pniem i powyciąganymi mocno liśćmi, co świadczy o tym, że rosły w kiepskich warunkach. Warto przed zakupem rozejrzeć się choćby w sieci, by móc ocenić, jak wygląda zdrowy, mocny egzemplarz.

O tym, że egzotyczny trend rozwija się w Polsce naprawdę dynamicznie, świadczy choćby fakt, że firmy specjalizujące się w oferowaniu sadzonek palm mrozoodpornych sprowadzają już coraz większe egzemplarze, jednocześnie profesjonalizują ofertę wspierania klientów w obszarze zabezpieczania roślin na sezon zimowy. Wygląda na to, że coraz więcej osób będzie mogło cieszyć się palmami na wyciągnięcie ręki i zamiast w kolejny lot na urlop zainwestujemy w wakacje w donicach, którymi możemy cieszyć się niemal cały rok.

REKLAMA

CZĘŚĆ 10 Początki

Od czego zacząć?

Małe formy wodne

Opanowanie podstaw ogrodnictwa może zniechęcić początkujących miłośników roślin. W tej ekskluzywnej serii Alan Titchmarsh dzieli się swoim doświadczeniem, aby pomóc ci opanować najważniejsze umiejętności. W tym miesiącu Alan podpowiada, jak dopasować małe formy wodne do swojego ogrodu i budżetu. Postępuj zgodnie z jego wskazówkami i odkryj wszystkie korzyści, które woda przyniesie twojej działce

Dowiesz się:

- ✓ Jak dopasować małe formy wodne do ogrodu
- ✓ Jak zbudować prosty element wodny
- ✓ Jak dobrać rośliny do elementu wodnego

Posadź różnorodne rośliny w zbiorniku wodnym lub w jego pobliżu. Zwabią dzikie stworzenia i pomogą mu utrzymać równowagę

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE WITH THANKS TO ROSE MCMONIGALL, DIPLEY MILL, HARTLEY WINTNEY, HOOK, HAMPSHIRE

eprasa.pl 64305dab00

„Zastanów się, co chcesz osiągnąć, wprowadzając element wodny oraz jaki styl będzie najlepiej pasował do twojej działki i budżetu"

Małe formy wodne

Czasami zastanawiam się, czy Charlie Dimmock rzeczywiście wymyśliła nazwę „mała forma wodna", ale podejrzewam, że to określenie wszystkich ogrodowych ozdób związanych z wodą funkcjonuje w mowie potocznej już od czasów Wiszących Ogrodów Babilonu.

Jakby nie było, małe formy wodne we wszystkich postaciach nigdy nie były bardziej popularne niż teraz i łatwo zrozumieć, dlaczego: rzucają **kuszące refleksy**, wydają **przyjemne dźwięki** (jeśli są dobrze ustawione), wprowadzają **spokojny lub ożywiony ruch** i oferują **wsparcie dla dzikiej przyrody**. To już całkiem niezła lista zalet dowolnego ogrodowego elementu, który można jeszcze dostosować do ograniczeń przestrzennych i finansowych – lub zbytków. Instalacja elementu wodnego może być prosta lub skomplikowana, a jeśli zostanie wykonana odpowiednio, nie zostaniesz niewolnikiem jego konserwacji. Z półki lub na zamówienie – do każdego ogrodu znajdzie się odpowiednia mała forma wodna.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

Z materiałów przemysłowych, tak jak w przypadku tego zbiornika z zardzewiałej stali, można stworzyć element wodny w nowoczesnym stylu

Co i gdzie?

Wybór małych form wodnych jest oszałamiający. Dawno już minęły czasy, kiedy terminem tym określano tylko staw (zasilany sztucznym strumieniem, jeśli naprawdę chciałeś zaszaleć). Teraz są dostępne nawet takie elementy wodne, które zmieszczą się przy drzwiach – małe misy wyposażone w fontanny zasilane energią słoneczną. Nie należy się z nich wyśmiewać, ponieważ dla lokalnej populacji ptaków będą „barem na rogu", a dopóki woda będzie regularnie wymieniana, dla lokalnych pszczół zrobią więcej, niż możesz sobie wyobrazić. Taką właśnie funkcję za oknem naszego salonu pełni prosta kamienna misa z wodą, która nie ma nawet fontanny.

Małe fontanny z wodą tryskającą spomiędzy kamieni spełnią takie same zadanie, a dźwięk, który wydają, jest cudownie uspokajający. Pamiętaj tylko, że fontanny mają ruchome części, które w końcu trzeba będzie wymienić, więc jeśli nie chcesz się przejmować konserwacją urządzenia, być może lepszym wyborem będzie połówka beczki wypełniona wodą, obsadzona miniaturową lilią wodną i irysem.

Oferta skomplikowanych elementów wodnych, które tryskają wodą tu i tam, wydaje się nie mieć końca. Co wybierzesz, to kwestia gustu i nie będę do niczego namawiał, ale mogę doradzić, że urządzenia o prostej konstrukcji raczej nie popsują się tak szybko, jak te bardziej wyszukane i złożone.

Wybierz styl, który będzie pasował do reszty twojego ogrodu: wiejskie ogródki niekoniecznie muszą zadowolić się nieruchomym stawem; zaskakująco dobrze będzie wyglądała woda przelewająca się przez młyn wodny. Jeśli zdecydujesz się na staw, przygotuj się na sporo pracy. Jego budowa będzie złożona: wykop dół, dodaj piasek, ułóż podkład i wyściółkę, następnie wlej wodę, a na koniec zadbaj o krawędzie, aby wyglądały naturalnie. Dla utrzymania czystej wody w zbiorniku konieczne będzie posadzenie roślin natleniających i błotnych. Chociaż efekt może być zachwycający, to fontanna wyjęta z pudełka nagle wyda się atrakcyjną propozycją.

Strumień – woda płynąca wąskim kanałem – będzie wymagał cięższych prac budowlanych, ale doskonale sprawdzi się w formalnym ogrodzie, czy to urządzonym w stylu nowoczesnym, czy georgiańskim. Fontanny są spektakularne, jednak wybierz taką, która będzie pasowała do wielkości ogrodu i która nie jest tak szalona, że co pół godziny każe ci korzystać z urządzeń sanitarnych. W większości ogrodów woda ma raczej uspokajać, niż imitować fontanny Bellagio w Las Vegas czy wodospad Niagara. Krótko mówiąc, zastanów się, co chcesz osiągnąć i jaki styl fontanny najlepiej pasowałby do twojej działki i budżetu. W ten sposób twój ogród zostanie ulepszony, a nie zaśmiecony wodnym bublem.

Powyżej i po prawej: niezależnie od swojej wielkości fontanny wprowadzą do ogrodu ruch i dźwięk

eprasa.pl 64305dab00

Stwórz prosty element wodny

Kiedy mówimy o „małych elementach wodnych", zazwyczaj odnosimy się do tych, w których woda płynie. Na przestrzeni lat miałem ich całe mnóstwo i uważam, że im są prostsze, tym bardziej pobudzają zmysły, zwłaszcza jeśli ich odgłosy dadzą się słyszeć w części wypoczynkowej.

Domowy zbiornik na wodę (o średnicy około 75 cm i podobnej głębokości) można zakopać w ziemi, a małą pompę wodną (dla bezpieczeństwa podłączoną do prądu za pomocą różnicówki) włożyć do wody. Część z metalową kratką umieść nad zbiornikiem. Wylot z pompy powinien znaleźć się na wysokości około 5-6 cm ponad kratką.

Włącz pompę i wyreguluj przepływ tak, aby woda tryskała na wysokość około 15 cm nad kratką. Wyłącz urządzenie i na kratce oraz wokół wylotu ułóż bruk (oczywiście kamienie powinny być wystarczająco duże, aby nie wpadły przez otwory). Włącz ponownie pompę, a woda zacznie bulgotać i przyjemnie pluskać po kamieniach, kojąc ducha i dodając ogrodowi klimatu, niezależnie od jego skali i stylu.

Taka fontanna sprawdzi się w niemal każdej sytuacji, a jej koszt jest stosunkowo niewielki. Moje elementy wodne są włączone przez cały rok, z wyjątkiem okresów, gdy temperatura spada poniżej zera – ale kiedy zapomnę je wyłączyć, sople lodu wyglądają niesamowicie!

DOBRE RADY ALANA

Jak długo to trwa?

Stawy i strumienie pochłaniają więcej uwagi niż małe formy wodne, które wymagają czyszczenia tylko dwa lub trzy razy w roku. Proste misy z fontannami można opłukiwać co kilka dni, jeśli są regularnie odwiedzane przez ptaki, ale to szybka (i niezbędna) czynność, która nie powinna zająć więcej niż kilka minut. W ciepłe dni zbiornik będzie wymagał uzupełnienia wody utraconej w wyniku parowania – jest to niezbędne, aby zapobiec przegrzaniu pomp podczas pracy na sucho. Niech stanie się to częścią twojego codziennego letniego grafiku.

Jak zaoszczędzić pieniądze?

Istnieją małe formy wodne na każdą kieszeń. Wydatki niekoniecznie korelują z zadowoleniem. Wybierz takie urządzenie, na które cię stać i które pasuje do twojego ogrodu. Małe pompy zużywają mało energii, a większe, bardziej rozbudowane systemy zużywają jej więcej. Dopytaj o wszystko, zanim podejmiesz decyzję i rozważ instalację pompy zasilanej energią słoneczną.

Czego mogę się spodziewać?

Przekonasz się, jak bardzo ożywi się ogród, który znałeś przed instalacją fontanny. Tam, gdzie wcześniej powietrze stało nieruchomo, a widoki były statyczne, pojawi się ruch i życie. Dzika przyroda skolonizuje oczka wodne i stawy, ptaki i owady przybędą ugasić pragnienie. Dodaj wodę do swojego ogrodu, a będziesz zdumiony różnicą, jaką wprowadzi. Daj jednak dzikim zwierzętom czas na odkrycie tej zmiany – wtedy zaczną polegać na twojej wodnej atrakcji

Małe formy wodne, takie jak ta prosta misa, nie wymagają dużo pielęgnacji

eprasa.pl 64305dab00

Aby utrzymać w dobrej formie stawy wypełnione roślinami, trzeba je regularnie pielęgnować; usuwać chwasty i opadłe liście

JAK DBAĆ O MAŁE FORMY WODNE

Stawy i strumienie wymagają uwagi, jeśli mają się ładnie prezentować. **Wodne rośliny natleniające pomogą utrzymać czystość wody w stawie**, a strumienie należy oczyszczać z zanieczyszczeń, szczególnie z opadłych liści (elementy wodne należy instalować na otwartej przestrzeni, a nie pod drzewami, gdzie mogą je zatykać opadające jesienią liście.

Zwykle moje pompy pracują 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu. Jeśli są włączane i wyłączane codziennie, nadal mogą działać dobrze, ale długie okresy bezczynności często prowadzą do ich szybkiego końca. Im droższa pompa, tym dłużej powinna działać, a średnia to przynajmniej kilka lat. **Małe pompy są raczej niedrogie, więc się tym nie zniechęcaj.**

Elementy wodne, które są regularnie odwiedzane przez ptaki, szybko się brudzą. Oczyść je, zanim staną się zbyt nieprzyjemne, by się można było nimi cieszyć. Mniej więcej raz w miesiącu płuczę wężem kamienną fontannę i wymieniam w niej wodę.

Istnieją produkty, które utrzymają czystość wody, nie stwarzając zagrożenia dla większości dzikich zwierząt i ptaków, ale sprawdź instrukcję producenta i unikaj ich stosowania tam, gdzie żyją ryby.

Małe zbiorniki ze stojącą wody mają tendencję do zazieleniania się, zwłaszcza kiedy są zbyt małe, aby pomieścić dużo podwodnych roślin natleniających. Nadal sugeruję je uwzględnić, ale **regularnie wymieniać wodę, jeśli zielona woda nadal stanowi problem**.

Im mniejszy pojemnik, tym szybciej nagrzewa się w słońcu i tym trudniej stworzyć zrównoważony ekosystem.

Rośliny strefy brzegowej, np. sity, są niezbędne dla utrzymania zdrowego zbiornika

Najlepsze rośliny do elementów wodnych

Małe formy wodne – w odróżnieniu od stawów i strumieni – można ozdobić, stosując rośliny o walorach architektonicznych, które będą z nimi kontrastować lub uzupełniać ich formalny styl. Irysy dobrze czują się w pobliżu wody i mają liście przypominające miecze, które dobrze odbijają się w lustrze wody. W zacienionych miejscach sprawdzą się paprocie, a także funkie. Liście funkii potrafią skorzystać z sąsiedztwa wody i z wilgotności gleby, więc sadzenie ich nad wodą wydaje się odpowiednie.

Jeśli planujesz posadzić tylko jeden lub dwa gatunki roślin wokół wodnego elementu, celuj w rośliny, które nie zrzucają liści na zimę, tak jak fatsja czy tęgosz (len nowozelandzki). Jeśli decydujesz się na połówkę beczki lub mały staw ze stojącą wodą, dodaj irysy, np. jedną z odmian kosaćca mieczolistnego (*Iris ensata*) oraz miniaturową lilię wodną. Wokół bardziej naturalnie wyglądających stawów lub zbiorników wodnych można sadzić szeroką gamę roślin – od wcześnie kwitnących kaczeńców (*Caltha palustris*) po błotne irysy i kandelabrowe pierwiosnki, krwawnicę purpurową oraz tawułki, które będą się cieszyć wilgotnymi warunkami.

Kochający wilgoć kosaciec mieczolistny dobrze rośnie blisko stawów

POSŁUCHAJ Alana, który podpowiada, jak małymi krokami zaprosić dzikie stworzenia do swojego ogrodu oraz udziela wskazówek, jak zacząć uprawiać własne pyszne owoce i warzywa. Posłuchaj też naszych podcastów Growing Greener, w których Arit rozmawia o oszczędzaniu wody w ogrodzie. Wejdź na stronę **www.GardenersWorld.com/podcast**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, PAUL DEBOIS

eprasa.pl 64305dab00

Kwiaty na lato

Lato to idealny czas na obsadzanie pojemników roślinami jednorocznymi oraz długo kwitnącymi bylinami i krzewami, które przez wiele miesięcy będą wypełniać twój taras kolorami. Jest tak wiele sposobów, aby odmienić wejście lub patio – obsadzenie wiszących koszy, skrzynek balkonowych i doniczek stanie się łatwe dzięki naszym propozycjom na kompozycje w pojemnikach.

Jeśli szukasz prostych rozwiązań, istnieje wiele roślin, takich jak lawenda lub kwitnące krzewy, które – posadzone samodzielnie – będą natychmiast przyciągać wzrok, podczas gdy obficie kwitnące i niezawodne rośliny rabatowe, takie jak pszonak (*Erysimum*) lub mrozoodporne bodziszki, będą kwitły tygodniami, jeśli twoje doniczki będą odpowiednio podlane. Do donic ustawionych w pobliżu drzwi poszukaj pachnących roślin i zestaw odmiany o wyprostowanym i płożącym pokroju, aby złagodzić brzegi doniczek.

Na wysokości

Połącz biel, błękit i lawendę w łupkowoszarej doniczce, aby stworzyć ponadczasową, elegancką dekorację. Psianka Rantonettiego (tzw. „szafirowa burza") świetnie nadaje się na centralny okaz, podczas gdy felicja gawędkowa rozpościera swoje kwiaty nad mgiełką z lobelii. Ta doniczka rozjaśni lekko zacieniony kąt lub wprowadzi chłodny akcent do nasłonecznionego miejsca.

Wykorzystaliśmy

1. **Psianka Rantonettiego (*Lycianthes rantonnetii*) x 1**
2. **Felicja gawędkowa (*Felicia amelloides*) x 3**
3. **Lobelia przylądkowa (*Lobelia erinus*) 'Sapphire' x 3**
4. **Niecierpek (*Impatiens*) 'Accent White' x 2**
5. **Bakopa (*Bacopa*) 'Blutopia' x 3**
6. Donica o długości ok. 40 cm z imitacji ołowiu

eprasa.pl 64305dab00

Raj dla zapylaczy

Ta kompozycja doskonale wesprze dziką przyrodę. Szczyt jej kwitnienia przypada na okres od czerwca do września. Piękne, bogate w nektar kwiaty przyciągną pszczoły, motyle i inne pożyteczne owady. Inne rośliny, które możesz wykorzystać to rozchodnik, chabry, nagietki i ogórecznik. W donicy został umieszczony kawałek drewna z wywierconymi otworami, aby zapewnić owadom siedlisko.

Wykorzystaliśmy

❶ **Szałwia omszona (*Salvia nemorosa*) 'Lubecca' x 1**
❷ **Wielosił rozesłany (*Polemonium reptans*) 'White Pearl' x 1**
❸ **Krwawnik (*Achillea*) 'Fanal' x 1**
❹ **Kocimiętka groniasta (*Nepeta racemosa*) 'Walker's Low' x 1**
❺ **Lawenda 'Munstead' x 2**
❻ **Bodziszek (*Geranium*) 'Glenluce' x 1**
❼ Donica z terakoty o średnicy 40 cm

Zachwyty bez końca

Stwórz efektowną i długotrwałą kompozycję, która będzie kwitnąć od lipca do września. Te chłodne kolory będą idealnie wyglądać na tarasie w przydomowym ogrodzie w stylu wiejskim, a mieszanka roślin zapewni natychmiastowy efekt – uzyskany dzięki wysokiej szałwii i przewieszającym się pędom scewoli oraz kocanki.

Wykorzystaliśmy

❶ **Szałwia omszona (*Salvia nemorosa*) 'Ostfriesland' x 4**
❷ **Heliotrop x 2**
❸ **Białe petunie x 2**
❹ **Scewola x 2**
❺ **Kocanka włochata (*Helichrysum petiolare*) x 4**
❻ Donica z terakoty o średnicy 40 cm

Egzemplarz 54305dab00

Odzyskany styl

Drobne liście, delikatne kwiaty i ocalone blaszane wiadro tworzą modną kompozycję w stylu shabby chic. Te kwiaty można wykorzystać również do bukietów, a szczyt ich kwitnienia przypada na okres od lipca do października.

Wykorzystaliśmy

❶ **Dalia 'Franz Kafka' x 3**
❷ **Kosmos podwójnie pierzasty (*Cosmos bipinnatus*) 'Dazzler' x 2**
❸ **Ośmiał większy (*Cerinthe major*) 'Purpurascens' x 3**
❹ Metalowe wiadro o średnicy 50 cm

eprasa.pl 64305dab00

Ziołowa herbatka

Uzupełnij kolor kwiatów fuksji delikatnymi fioletowymi kwiatami i liśćmi – tutaj użyliśmy ciemnofioletowej szałwii i delikatnej nemezji. Szałwia, ze swoimi teksturowanymi liśćmi w różnych ciemnych odcieniach, które można również zbierać do użytku w kuchni, stanowi dobre tło dla fuksji w odmianie 'Brutus'. Nemezja będzie kwitła nieprzerwanie przez długi czas, jeśli będziesz regularnie usuwać przekwitłe kwiatostany. Jeśli nie możesz znaleźć nemezji, w tej kompozycji dobrze sprawdzą się także jednoroczna werbena lub fioletowe petunie.

Wykorzystaliśmy

❶ **Nemezja (*Nemesia*) 'Mirabelle' x 2**
❷ **Szałwia lekarska o fioletowych liściach x 2**
❸ **Fuksja (*Fuchsia*) 'Brutus' x 1**
❹ Donica z terakoty o średnicy 30 cm

eprasa.pl 64305dab00

Egzotyka w centrum uwagi

Zrób duże wrażenie dzięki tropikalnej kompozycji złożonej z jasnych kwiatów i wyrazistych liści. Ta kombinacja będzie zdobić od czerwca do września. Inne rośliny, które dobrze pasowałyby do tej tętniącej życiem doniczki to begonie, koleusy o ciemnych liściach oraz zielistka.

Wykorzystaliśmy

❶ **Rozplenica perłowa (*Pennisetum glaucum*) 'Purple Baron' x 1**
❷ **Cynia (*Zinnia*) 'Profusion Orange' x 4**
❸ **Niecierpek nowogwinejski (*Impatiens*) x 2**
❹ **Kocanka włochata (*Helichrysum petiolare*) x 4**
❺ Gliniana rozkloszowana donica o średnicy 30 cm

Delikatne kołysanie

Wprowadź kompozycję w ruch poprzez łączenie mikołajków z trawami ozdobnymi i kochającymi słońce stokrotkami, tworząc doniczkę dostarczającą namiastkę szumu morza. Ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*) ma miękki, falujący pokrój i srebrzyste kwiatostany, które łapią najlżejszy wiatr, co czyni ją idealnym partnerem dla kolczastego mikołajka. Przymiotno Karwieńskiego ma luźny pokrój i będzie pełzać po brzegach doniczki, gdzie jego liczne kwiaty przypominające stokrotki będą stanowić dekorację u podstawy ekspozycji. Wszystkie te rośliny będą kwitły przez wiele miesięcy.

Wykorzystaliśmy

❶ **Ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*) x 3**
❷ **Mikołajek różnobarwny (*Eryngium varifolium*) x 1**
❸ **Przymiotno Karwieńskiego (*Erigeron karvinskianus*) x 3**
❺ Drewniana beczka o średnicy 50 cm

eprasa.pl 0.0.205d.a000

W starym stylu

Wypełnij doniczkę fuksjami, niecierpkami Waleriana i goździkami, aby poczuć się jak w wiejskim ogrodzie. Aby osiągnąć ten efekt, wymieszaj odcienie różu i fioletu, co pozwoli uzyskać ładną, delikatną kompozycję. Szukaj niecierpków nowogwinejskich, ponieważ są odporne na szkodniki i choroby. To połączenie dobrze sprawdzi się w cienistym miejscu.

Wykorzystaliśmy

❶ **Fuksja (*Fuchsia*) 'Brutus' x 1**
❷ **Goździk (*Dianthus*) 'Red Dwarf' x 3**
❸ **Różowe niecierpki Waleriana x 2**
❹ Donica z terakoty o średnicy 30 cm

eprasa.pl 64305dab00

Niebiański zapach

Wypełnij swój ogród intensywnym zapachem, wykorzystując ten pomysł na prostą kompozycję w pojemniku. Powtarzająca kwitnienie róża dostarcza żywego koloru i będzie pachnieć przez całe lato, podczas gdy tytoń swoim zapachem umili wieczory. Lawenda francuska kwitnie długo i w słonecznym miejscu będzie czuć się naprawdę dobrze.

Wykorzystaliśmy

❶ **Róża (*Rosa*) 'Gertrude Jekyll' x 1**
❷ **Tytoń ozdobny (*Nicotiana*) x 2**
❸ **Lawenda 'Regal Splendour' x 1**
❹ Kamienna donica o średnicy 45 cm

eprasa.pl 64305dab00

Płożące gwiazdy

Wzbudź zainteresowanie dzięki tej kompozycji z czerwonych pelargonii, białej bakopy i niebieskich lobelii. Aby uzyskać ten efekt, zmieszaj duże kwiaty z delikatnymi oraz z roślinami o przewieszających się pędach. Posadź taką samą liczbę roślin w kolorach czerwieni, bieli i błękitu, by utrzymać właściwą równowagę.

Wykorzystaliśmy

❶ **Niebieska lobelia x 4**
❷ **Bluszczyk kurdybanek 'Variegata' x 2**
❸ **Czerwona pelargonia x 1**
❹ **Biała bakopa x 1**
❺ **Biała pelargonia x 1**
❻ Metalowy ażurowy wiszący kosz o średnicy 35 cm

epresa.pl 64305dab00

Kwiatów po brzegi

Wybierz motyw kolorystyczny i trzymaj się go – tutaj spójna mieszanka różu i fioletu z petuniami, pelargoniami, werbeną i nemezją tworzy tradycyjny wygląd z nowoczesnym akcentem. W wiszącym koszu posadź jak najwięcej roślin, aby uzyskać eksplozję kwiecistego uroku wiejskiej chaty. To świetny sposób na wprowadzenie kolorów.

Wykorzystaliśmy

1. **Fioletowa nemezja x 3**
2. **Fioletowe i różowe zwisające petunie x 5**
3. **Fioletowa zwisająca werbena x 3**
4. **Pelargonie bluszczolistne o jasnofioletowych kwiatach x 3**
5. Wiszący metalowy kosz o średnicy 35 cm

eprasa.pl 64305da000

Do lekkiego cienia

To idealne połączenie, które długo pozostanie efektowne. Penstemon daje kompozycji wysokość i kwiaty, które utrzymują się od lipca do października, podczas gdy wytrzymały bodziszek wytwarza delikatne kwiaty przez wiele miesięcy. Przywrotnik miękki (*Alchemilla mollis*) to doskonała roślina okrywowa, więc idealnie nada się do ogrodu, gdy będziesz chciał zakończyć uprawę w donicy. Ma żółte kwiaty i delikatnie owłosione liście, które pięknie utrzymują krople wody. Postaw tę doniczkę w słońcu lub w półcieniu.

Wykorzystaliśmy

❶ **Penstemon 'Elgar Nimrod' x 1**
❷ **Przywrotnik miękki (*Alchemilla mollis*) x 1**
❸ **Bodziszek oksfordzki (*Geranium* x *oxonianum*) 'Wargrave Pink' x 1**
❹ Drewniana beczka o średnicy około 45 cm

eprasa.pl 64305dab00

„Jaskrawoczerwone paciorecznikі są niczym płomienie wybuchające na tle radosnych żółtych kwiatów uczepu”

Letnie kompozycje w donicach

CZĘŚĆ 3

W ostatnim z serii artykułów na temat roślinnych kompozycji w donicach Arit pokazuje, jak stworzyć aranżację pełną sezonowych i energetycznych barw

Ta donica wypełniona pełnymi wigoru bylinami w olśniewających barwach powstała na cześć lata – pory roku zasługującej na celebrację

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH
LOKALIZACJA: CHARLES RUTHERFOORD & RUPERT TYLER, NGS.ORG.UK/51-THE-CHASE

eprasa.pl/64305dab00

Nadszedł sierpień i znaleźliśmy się w szczycie letniego sezonu. Dopasuj wygląd ogrodu do temperatur, wprowadzając do niego rośliny w gorących, wakacyjnych kolorach. Rabaty są już pewnie wypełnione po brzegi, ale donice pomieszczą jeszcze kilka dodatkowych roślin. Wybrałam czerwienie i odcienie żółtego, dzięki czemu nasadzenie będzie płonąć kolorami aż do jesieni. Świetnie sprawdzą się tutaj dalie, których kwitnienie możesz przedłużyć, jeśli tylko będziesz pamiętać o obrywaniu przekwitłych kwiatów..

Odmiana 'Dark Spirit' w kolorze głębokiej czerwieni podkreśli barwy rozplenicy obcej. Jaskrawoczerwone paciorecznikі są niczym płomienie wybuchające na tle radosnych żółtych kwiatów uczepu. Te ostatnie są uwielbiane przez zapylacze, a ich barwy wprawiają nas w dobry nastrój.

Wszystkie wybrane tutaj rośliny są wrażliwe na zimno, dlatego w chłodniejszych regionach należy je chronić przed mrozami.

Jak obsadzić donicę

BĘDZIESZ POTRZEBOWAĆ:

- **Dalii pomponowej 'Dark Spirit'**
- **Rozplenicy obcej (*Pennisetum advena*) 'Rubrum'**
- **Paciorecznika ogrodowego (*Canna* x *generalis*) 'Cannova Bronze Scarlet'**
- **Paciorecznika ogrodowego (*C.* x *generalis*) 'Cannova Red Shades'**
- **Uczepu rózgowatego 'Yellow Red Star'**
- **Uniwersalnego podłoża bez torfu**
- **Donicy o szerokości min. 50 cm**

1 Upewnij się, że w donicy są otwory drenażowe, po czym wypełnij ją do połowy podłożem bez torfu. Jeżeli ziemia w twoim ogrodzie jest żyzna, możesz jej trochę dodać do podłoża. Jako pierwszą umieść w donicy rozplenicę, później będziesz mógł wpleść jej liście pomiędzy resztę roślin.

2 Umieść dalię na środku, pomiędzy paciorecznikami. W ten sposób wszystkie czerwone kwiaty będą centralnym punktem kompozycji. Delikatnie rozluźnij ciasno upakowane korzenie, aby pomóc im zakotwiczyć się w nowym podłożu.

3 Dodaj uczepy rózgowate, rozmieszczając je dookoła krawędzi donicy. Drobniejsze kwiaty stanowią kontrast wizualny do większych, rozłożystych kwiatostanów paciorecznikow. Przykryją też krawędzie pojemnika i zwabią pszczoły.

4 Uzupełnij szczeliny podłożem lub mieszanką podłoża i ziemi. Uciśnij, aby usunąć pęcherze powietrza i zabezpieczyć bryły korzeniowe roślin. Na końcu obficie podlej, aby podłoże osiadło.

5 najlepszych roślin, które wprowadzą kolor do ogrodu

Nasadzenia roślinne skomponowane pod względem kolorystycznym wniosą w sezonie wiele radości na patio lub na rabaty. Możesz zdecydować się na harmonijny dobór dopełniających się kolorów, np. odcieni pomarańczy, czerwieni i cieplejszych odcieni żółtego, albo spróbować połączenia barw leżących po przeciwnych stronach koła barw: chłodny niebieski lub fioletowy na tle jaskrawej pomarańczy lub żółci będzie tworzyć rzucającą się w oczy kompozycję. Chcąc jak najbardziej zaakcentować kolory spójrz na rośliny całościowo: na kwiat, łodygę oraz liście.

Dalia 'Ambition'

Pełne, wyraziste, kaktusowe kwiaty o spiczastych płatkach w kolorze fioletowym, które prezentują się zjawiskowo w każdym pojemniku i na rabatach. Wspaniałe do cięcia, długo utrzymują się w wazonie.
Wysokość x Szerokość 90 cm x 60 cm
Kwitnienie lipiec – wrzesień

Bodziszek łąkowy (*Geranium pratense*) 'Azure Skies'

Wywołująca zachwyt mrozoodporna bylina w niebieskofioletowym kolorze. Trwała, niewymagająca, o rozwichrzonych kwiatach osadzonych wysoko nad jasnozielonymi liśćmi.
W x S 60 cm x 60 cm
K maj – wrzesień

Jeżówka (*Echinacea*) 'Tangerine Dream'

Przyjazna owadom zapylającym bylina o kwiatach w wyrazistym, pomarańczowym kolorze. Nadaje się do donic i na rabaty; jest idealną ozdobą ogrodu w prostym, wiejskim stylu.
W x S 70 cm x 40 cm
K lipiec – wrzesień

Dzielżan (*Helenium*) 'Wesergold'

Dzięki mnogości jaskrawożółtych kwiatów sprawdza się, gdy oczekujesz natychmiastowego efektu. Aby przedłużyć okres kwitnienia tej wieloletniej rośliny zielnej, regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty lub tnij ją na bukiety do wazonu
W x S 80 cm x 40 cm
K lipiec – wrzesień

Hesperanta szkarłatna (*Hesperantha coccinea*) 'Major'

Wyprostowane łodygi z wąskimi liśćmi i misterne kwiaty niczym gwiaździste aureole. Dodaje kolorów aż do jesieni.
W x S 60 cm x 30 cm
K sierpień – wrzesień

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; CROCUS.CO.UK; GETTY/JACKY PARKER; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 64305dab00

Zjedz Zasusz Zachowaj

W sierpniu warzywne grządki kipią od dojrzewających warzyw, na które i my, i rośliny pracowaliśmy całe lato. Sprawdź, jak w pełni wykorzystać tę obfitość – zjedz warzywa, ale zasusz i zachowaj nasiona do następnych wysiewów

TEKST I ZDJĘCIA **ŁUKASZ SKOP**

Z jakich warzyw zbierać nasiona
Nasiona zbieraj z foremnych i dużych owoców, aby takie cechy były utrwalane w następnych pokoleniach oraz wyłącznie ze zdrowych owoców, by nie narażać siewek na kontakt z zarodnikami grzybów czy bakteriami od chwili kiełkowania, gdy rośliny są najbardziej bezbronne i podatne na choroby. Odmiany oznaczone symbolem F1 nie przekazują cech odmianowych swojemu potomstwu – nie warto z nich zbierać nasion.

W czym przechowywać nasiona
Do przechowywania nasion wykorzystaj papierowe torebki lub koperty, w których nasiona będą mogły oddychać. Unikaj szczelnych szklanych lub plastikowych słoików i fiolek – nie zamykaj w nich nawet lekko wilgotnych nasion, bo szybko zapleśnieją. Zupełnie suche nasiona możesz włożyć do woreczków strunowych, ale przekłuj je w kilku miejscach szpilką, tak żeby nasiona nie wypadły, ale wciąż mogły oddychać.

eprasa.pl 64305dab00

10 WARZYW, z których łatwo zbierzesz nasiona

Przed wysuszeniem nasion pomidorów oczyść je z resztek miąższu

❶ Pomidory

Pomidory z własnych grządek są nieporównywalnie smaczniejsze od innych. Na ich smak składa się nie tylko żyzna ziemia, regularne podlewanie, ciepło i słońce; do owoców wnika też cała troska, jaką poświęcamy roślinom uprawianym od nasiona. Pomidory łatwo przekazują swoje cechy potomstwu i rzadko się krzyżują z innymi odmianami, ponieważ są samopylne – kwiat zapyla się własnym pyłkiem, ewentualnie pyłkiem z innego kwiatu tej samej rośliny, a rzadko pochodzącym z rośliny rosnącej obok. Z tego powodu wciąż możemy się cieszyć smakiem owoców wielu starodawnych odmian, które pamiętamy z dzieciństwa. Nasiona pomidorów znajdują się w komorach wypełnionych galaretowatym miąższem, zawierającym substancje hamujące kiełkowanie nasion. Dopiero, gdy te substancje ulegną rozkładowi, nasiona mogą wykiełkować, dlatego – chociaż istnieją różne szkoły suszenia nasion pomidorów – najlepiej dobrze oczyścić nasiona z miąższu. W tym celu wybierz jak najwięcej nasion z dojrzałego, miękkiego i jak największego pomidora. Przełóż je do słoika i dolej wody. Zamieszaj i odstaw na 3-4 dni. Galaretowaty miąższ ulegnie rozpuszczeniu, ciężkie i żywotne nasiona opadną na dno, a lekkie i puste, oraz resztki miąższu, wypłyną na powierzchnię. Zlej płyn znad nasion leżących na dnie słoika, przepłucz je kilkukrotnie wodą i rozłóż na talerzu. Postaraj się od razu pojedynczo porozdzielać nasiona, aby się nie skleiły. Susz przez kilka dni z dala od bezpośredniego słońca. Następnie zbierz i przełóż do torebki. *Zobacz też, jakim sposobem nasiona z pomidorów suszy Sally na str. 94.*

Papryczki chili mają różne kształty, kolory i ostrość

❷ Papryka słodka i chili

Liczba nasion, które zawiązują się w środku owoców papryki jest różna. Duże słodkie odmiany mają po kilkaset nasion w każdym owocu, a najmniejsze papryczki chili tylko po kilkanaście. Nasiona są w pełni dojrzałe, kiedy papryka wybarwi się na kolor właściwy danej odmianie – żółty, pomarańczowy lub czerwony (zielone słodkie papryki to jeszcze niedojrzałe owoce, podobnie jak fioletowe, które przeważnie dojrzewając czerwienieją). Zerwij dojrzały owoc, z którego chcesz zachować nasiona. Powinien być już lekko miękki i silnie wybarwiony. Przekrój go na pół i wybierz nasiona na tackę lub talerzyk. Pozwól im wyschnąć przez kilka dni w ciemnym i ciepłym miejscu. Nasiona papryki są żółtawe i okrągłe. Zwykle łatwo można odróżnić i oddzielić te puste (nieżywotne) od pełnych. Puste nasiona są cieńsze i pofalowane. Przy wyjmowaniu (a później także przy wysiewie) nasion ostrych papryczek chili załóż jednorazowe rękawiczki, ponieważ ostra kapsaicyna jest obecna nie tylko w miąższu, ale też na nasionach.

Dojrzałe nasiona fasoli wielkokwiatowej są ozdobione fioletowo-czarnym wzorem

❸ Fasola i groch

Zbiór nasion z fasoli i grochu jest bardzo łatwy – wystarczy zerwać suche strąki i wyłuskać zawartość. Warzywa te mają wiele odmian, różniących się czasem zbioru – np. z fasoli na suche ziarno i grochu łuskowego zbiera się tylko w pełni dojrzałe nasiona, ale z fasoli szparagowej, grochu śnieżnego i zielonego groszku do jedzenia zbieramy niedojrzałe strąki. Jeśli z nich także chcesz zebrać nasiona do wysiewu, musisz pozwolić dojrzeć niektórym strąkom (podobnie jak u cukinii, rośliny nie dostarczą już wtedy kolejnych plonów). Ze zbiorem nasion tych warzyw nie należy zbyt długo zwlekać. Dojrzałe strąki pozostawione na roślinach poczernieją od deszczu, a nasiona mogą zapleśnieć. Do wysiewu odłóż tylko kształtne, zdrowe i nieuszkodzone nasiona. Przechowuj je w lodówce, aby nie zniszczył ich fasolowiec strąkowy – chrząszcz wygryzający w nasionach dziury.

Każda cebula wytwarza setki nasion na jednym kwiatostanie

❹ Cebula

Zbiór nasion z warzyw cebulowych, takich jak cebula, por czy szczypiorek, wygląda podobnie. Warzywa te zakwitają w drugim roku uprawy. Wydają wtedy kulisty kwiatostan na sztywnej, pustej w środku łodydze. Jeśli wyrośnie niebezpiecznie wysoko, warto przywiązać go do palika, aby się nie przewrócił, a dojrzałe nasiona nie wysypały się na ziemię. Jeśli chcesz zachować jak najwięcej nasion na przyszłe wysiewy, zaraz po przekwitnięciu nałóż na cały kwiatostan kawałek przewiewnej fizeliny i zaciśnij go gumką-recepturką. W zasychającym kwiatostanie wyraźnie widać smoliście czarne nasiona. Kiedy łodyga zacznie schnąć, zetnij ją razem z kwiatostanem i odłóż w ciemne i suche miejsce na kilka tygodni. Następnie zdejmij fizelinę i wytrząśnij wszystkie nasiona wprost do papierowej torebki.

Kwiaty i nasiona sałaty są podobne do tych wytwarzanych przez mniszka lekarskiego

❺ Sałata

Uprawa sałaty na apetyczne liście najlepiej udaje się wiosną i późną jesienią, kiedy dni są chłodne. Latem roślina zamiast formować ścisłe główki wybija w kwiatostan, a wtedy jej liście stają się włókniste i gorzkie. Warto jednak zostawić kilka sałat na lato i pozwolić im zakwitnąć, ponieważ każda roślina wydaje setki nasion, które łatwo zebrać. Najpierw pojawiają się żółte kwiaty podobne do miniaturowych mniszków, a później nasiona zaopatrzone w lotny puch, który pomaga im się rozsiewać. Cała sztuka w zbiorze nasion sałaty polega na wyjęciu ich z koszyczka, kiedy tylko ten się otworzy, ale zanim nasiona porwie wiatr. Każdego dnia otwiera się kilka-kilkadziesiąt nowych koszyczków, więc nasiona najlepiej zbierać rano przez kilka kolejnych dni. Nasiona są suche i można je od razu włożyć do papierowej torebki.

eprasa.pl 64305dab00

❻ Ogórki

Nasiona z ogórków zbiera się tylko z w pełni dojrzałych i wyrośniętych owoców. Zielone, jędrne ogórki przeznaczone do kiszenia i sałatek nie zawierają jeszcze wykształconych nasion. Dojrzały ogórek jest od nich dwu-, a nawet trzykrotnie większy i cięższy. Jego skórka jest gładka i napięta, ma żółty lub pomarańczowy kolor. Taką dojrzałość ogórki osiągają około września. Rozkrój dojrzały owoc i wybierz łyżką wszystkie nasiona – każde będzie otoczone przezroczystą galaretką. Miąższ dojrzałego ogórka nie jest smaczny, więc możesz go wyrzucić na kompost. Nasiona włóż do szczelnego naczynia, np. do litrowego słoika, po czym dolej trochę wody. Odstaw na około tydzień, od czasu do czasu przemieszaj. Zawartość słoika będzie fermentować, a galaretka ulegnie rozpuszczeniu, odsłaniając czyste nasiona. Płyn może mieć nieprzyjemny zapach, więc oczyszczanie nasion najlepiej przeprowadzać na świeżym powietrzu. Odcedź nasiona na sitku, przelej kilkukrotnie czystą wodą i rozłóż cienką warstwą na gładkiej powierzchni na kilka dni do wyschnięcia. Suche nasiona przełóż do papierowej torebki i opisz.

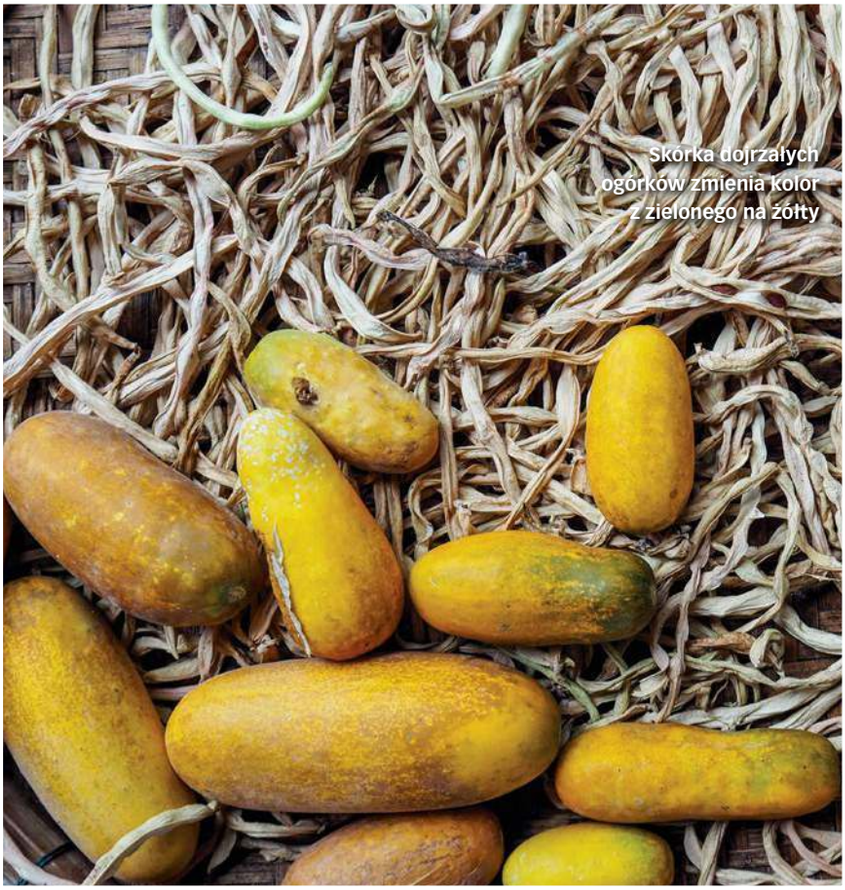

Skórka dojrzałych ogórków zmienia kolor z zielonego na żółty

Dynia 'Miranda' ma nasiona pozbawione łupiny

❼ Dynia i cukinia

Zbiór owoców dyni przypada na jesień, ale ze zbiorem nasion do późniejszych wysiewów warto trochę poczekać. Nawet jeśli dynia wydaje się już całkiem dojrzała, jej liście i pędy zaschły, to dojrzewanie samego owocu wciąż trwa. Po zbiorze warto ułożyć ją w ciepłym i słonecznym miejscu na świeżym powietrzu i zostawić tak długo, jak pozwoli na to jesienna pogoda. Nieuszkodzone dynie, których ogonki zupełnie zaschną, dłużej będą się przechowywały, a nasiona w środku będą w pełni dojrzałe. Po rozkrojeniu owocu wybierz nasiona i wypłucz je pod bieżącą wodą, aby usunąć resztki miąższu. Rozłóż nasiona cienką warstwą na talerzu i zostaw w przewiewnym miejscu do wyschnięcia na kilka dni. Nie wykładaj nasiona na papier, do którego łatwo się przykleją i trudno będzie je później od niego oddzielić.

Nasiona cukinii zbiera się bardzo podobnie. Najsmaczniejsze są młode i małe cukinie – nie mają jeszcze wtedy wykształconych nasion. Jeśli więc chcesz zebrać własne nasiona, musisz zostawić na roślinie jeden owoc i pozwolić mu w pełni wyrosnąć i dojrzeć. Taka roślina nie będzie już zawiązywać kolejnych cukinii, dlatego zbiór nasion odbywa się kosztem zbioru owoców. Jeśli chcesz mieć jedno i drugie, zostaw jeden owoc na jednym krzaczku na nasiona, a z pozostałych zbieraj młode cukinie na bieżąco. Cukinia jest odmianą dyni zwyczajnej, a sama dynia zwyczajna ma jeszcze wiele różnych odmian różniących się wielkością, kształtem i barwą owoców – zaliczamy do nich także niektóre dynie ozdobne i patisony. Kiedy rosną obok siebie w warzywniku mogą się zapylić krzyżowo, a wtedy z własnoręcznie zebranych nasion wyrosną dynie i cukinie nieprzypominające swoich rodziców. Dla zachowania czystości odmian zbieraj nasiona tylko z roślin, obok których nie rosną ich inne odmiany. Często dobre rezultaty przynosi zbiór nasion z dyń sprzedawanych na lokalnych targach warzyw i bazarach – przeważnie pochodzą z wielkich plantacji, na których uprawia się te same odmiany na wielkich połaciach, więc nasiona zachowują cechy odmianowe. To dobry sposób na oszczędność: miąższ możesz zjeść, a nasiona zachować do wysiewu.

a.pl 64305dab00

⑧ Słonecznik

Ciężkie, talerzowate kwiatostany słoneczników latem wypełniają się nasionami. Słoneczniki ozdobne wytwarzają przeważnie wiele kwiatostanów na jednej łodydze; słoneczniki jadalne mają zaś jeden ogromny kwiatostan pochylony ku ziemi. Łatwo się ze sobą krzyżują, więc dla zachowania czystości odmian nie należy ich wysiewać obok siebie. Kiedy płatki słonecznika zaczynają zasychać to znak, że zakończył kwitnienie. Wtedy, dla ochrony przed ptakami, warto założyć na cały kwiatostan osłonę – doskonale sprawdzają się cienkie i przewiewne pończochy. Nasiona są gotowe do zbioru, kiedy wierzch słonecznika zmieni kolor z zielonego na jasnożółty. Można wtedy odciąć kwiatostan i pozwolić mu zaschnąć w całości, a później wyłuskać nasiona lub zrobić to od razu – ta druga metoda często jest łatwiejsza, ponieważ nawet całkiem dojrzały słonecznikowy talerz zawiera wciąż dużo wody i po ścięciu może łatwo zapleśnieć razem z cennymi nasionami, które wówczas nie będą się już nadawały do wysiewu.

Dojrzałe talerze słoneczników mają żółte „plecy"

Koper ogrodowy łatwo się rozsiewa wśród innych warzyw

⑨ Koper

Koper ogrodowy jest nieoceniony w każdym warzywniku. Często ładniej rośnie wtedy, gdy sam się rozsieje. Jest wysoki i ażurowy, więc nie zasłania innym warzywom słońca, ale tworzy nad nimi chmurę aromatu, który dezorientuje wiele szkodników kierujących się zapachem. Nasiona kopru są gotowe do zbioru, kiedy cały baldach zmieni kolor na brunatnobrązowy. Najwięcej nasion zawiązuje się w baldachu na szczycie rośliny, nieco mniej na baldachach bocznych. Po zaschnięciu rośliny nasiona jeszcze przez krótki czas utrzymują się w kwiatostanie, a później opadają na ziemię – nie spóźnij się z ich zbiorem. Zbierz je od razu do torebki w pogodny i suchy letni dzień. Część z nich pewnie i tak spadnie na ziemię i wykiełkuje jesienią, a wtedy będziesz mieć dodatkową porcję pachnącego koperku.

⑩ Kukurydza

W przydomowym warzywniku najczęściej uprawiamy kukurydzę cukrową na słodkie kolby zbierane latem, kukurydzę pękającą (na popcorn) lub kukurydzę ozdobną. Kukurydza jest wiatropylna, lecz możesz jej pomóc w lepszym zapyleniu. W czasie kwitnienia kukurydzy energicznie potrząśnij kwiatostanem męskim (wiechą na szczycie rośliny), aż pyłek opadnie na kwiatostany żeńskie (kolby z długimi „włosami"). Na zbiór nasion zaczekaj do późnej jesieni. Kolby są w pełni dojrzałe, kiedy liście kukurydzy zaschną – przeważnie w październiku. Zerwij kolby w całości, usuń okrywające je łuski i odłóż w suche i przewiewne miejsce, aby mogły całkiem wyschnąć. Dojrzałe nasiona kukurydzy cukrowej są lekko przezroczyste i mocno pomarszczone, w przeciwieństwie do kukurydzy pękającej i ozdobnej, które mają pękate i błyszczące ziarno. Może się zdarzyć, że ziarna w kolbie będą się znacząco różnić kształtem i kolorem od tych, które wysiałeś – oznacza to, że kukurydza zapyliła się krzyżowo z inną odmianą rosnącą w okolicy, bo wiatr może przynieść obcy pyłek z roślin rosnących nawet 1 km od twojej działki.

Kukurydza 'Black Aztec' ma ciemnogranatowe ziarna. Kilka żółtych widocznych na zdjęciu jest skutkiem zapylenia krzyżowego z inną, żółtą odmianą

eprasa.pl 64305dab00

Rabaty w sierpniowym ogrodzie są pełne wyrośniętych roślin, gotowych do cięcia na bukiety

CZĘŚĆ 1

Jak CIĄĆ KWIATY I DBAĆ O BUKIETY

Wnieś cząstkę ogrodu do domu dzięki praktycznym poradom **Louise Curley** na temat uprawy, cięcia i tworzenia aranżacji z samodzielnie uzyskanych kwiatów. Z pierwszego artykułu dwuczęściowej serii dowiesz się, które rośliny ciąć, jak odpowiednio zadbać o łodygi oraz które odmiany dalii będą najpiękniej wyglądały w wazonie

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

„Tworzenie bukietów z kwiatów ciętych ze swojego ogrodu dostarcza tyle samo przyjemności, co wykopanie ziemniaków czy zebranie świeżego groszku”

eprasa.pl 305

Louise Curley jest autorką nagrodzonej książki *The Cut Flower Patch*. Pisze o ogrodach, przyrodzie i dobrym samopoczuciu; w tym roku zakłada nowy ogród przy domu w West Yorkshire.

Tworzenie bukietów z kwiatów ciętych ze swojego ogrodu dostarcza tyle samo przyjemności, co wykopanie ziemniaków czy zebranie świeżego groszku. Pozwala również zmniejszyć ślad węglowy, ponieważ wiele kwiatów sprzedawanych w kwiaciarniach pochodzi z upraw zagranicznych. W tym dwuczęściowym przewodniku podzielę się z wami poradami i sztuczkami, w jaki sposób zadbać o kwiaty cięte, aby przedłużyć ich żywotność oraz jak ułożyć bukiety w różnych naczyniach. Podam również listę najlepszych roślin ogrodowych polecanych na kwiaty cięte oraz udzielę wskazówek, jak rozpocząć własną uprawę, aby osiągnąć najlepsze rezultaty.

Zadbaj o łodygi

Pielęgnacja roślin w czasie poprzedzającym kwitnienie wymaga czasu i wysiłku, dlatego ważne jest, aby ścinać je z uwagą, a następnie starannie przygotować, zanim umieścimy je w wazonie, aby długo cieszyły oko w wazonie. Ścinaj je, gdy jest chłodno, używając do tego ostrego, czystego sekatora, by nie uszkodzić łodyg i uniknąć namnażania się bakterii, co mogłoby skrócić ich żywotność. To, czy twoje kwiaty zwiędną w przeciągu dnia lub przetrwają kilka tygodni zależy od tego, w jaki sposób się z nimi obejdziesz po ścięciu.

Kiedy ścinać

Ogólna zasada jest taka, że kwiaty zbieramy, gdy pąki zaczynają się rozwijać – jeśli zrobisz to wcześniej, mogą w ogóle się nie otworzyć, a jeśli później – istnieje duże ryzyko, że szybko zwiędną. Wyjątkiem są na przykład dalie – zbieramy je, gdy pąki są w ¾ otwarte.

Wybór naczynia

Jeżeli chodzi o układanie kwiatów, wcale nie musisz ograniczać się do wazonów – możesz wykorzystać do tego innego rodzaju naczynia. Mogą to być szklane słoiki lub metalowe puszki z odzysku. Dzbanki są dobre, ponieważ wąskie szyjki utrzymują kwiaty na miejscu, natomiast w przypadku szerokich naczyń będziesz potrzebować dodatkowych rzeczy, takich jak kawałek siatki ogrodzeniowej lub taśma florystyczna, które podczas tworzenia aranżacji pomogą ci utrzymać rośliny na miejscu.

Tworzenie kompozycji

Najłatwiejszym sposobem na stworzenie aranżacji jest rozpoczęcie od liści – poszukaj ich na krzewach ozdobnych rosnących na twoich rabatach, np. kalinie wawrzynowatej (*Viburnum tinus*), pęcherznicy oraz dereniu, albo przeszukaj ogród ziołowy – mięta oraz rozmaryn wniosą nie tylko zieleń, ale i aromat. Wkładaj je do naczynia tak, by się krzyżowały, tworząc szkielet, który będziesz mógł uzupełnić resztą dodatków. Następnie dodaj najdrobniejsze kwiaty, pełniące rolę wypełniaczy, a na końcu wkomponuj te większe. Nie ma ścisłych reguł, więc wykorzystaj to, co ci się podoba, a dla uzyskania naturalnego wyglądu bukietu nie układaj kwiatów symetrycznie.

Powyżej: przycięcie łodyg pod skosem umożliwi lepsze pobieranie wody
Poniżej: asymetryczna kompozycja wygląda naturalnie

Poniżej: aby przedłużyć żywotność kwiatów, natychmiast po ścięciu włóż je do wiadra z wodą

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

10 najlepszych kwiatów i liści do bukietów

1 Słonecznik ozdobny 'Valentine'
Efektowne, żółte kwiatostany, których można łatwo użyć w różnych aranżacjach.

2 Driakiew purpurowa (*Scabiosa atropurpurea*)
Mnóstwo główkowatych kwiatostanów w pięknych, pastelowych lub mieniących się niczym klejnoty barwach.

3 Mięta okrągłolistna
Aromatyczne liście i ładne kwiaty w kolorze lawendy, które w wazonie przetrwają ponad tydzień.

4 Nasturcja (*Tropaeolum majus*)
Zrób użytek z płożących pędów i pozwól kwiatom oraz liściom spływać kaskadami z wazonu.

5 Kosmos podwójnie pierzasty (*Cosmos bipinnatus*)
Łatwa w uprawie, długo kwitnąca roślina jednoroczna z atrakcyjnymi kwiatami i pierzastymi liśćmi.

6 Rudbekia owłosiona (*Rudbeckia hirta*) 'Aries'
Jej kwiaty można ścinać aż do jesieni.

7 Dalia 'David Howard'
Jest tylko jedną z wielu dalii idealnie nadających się do bukietów – istnieje ogromna liczba odmian, różniących się wielkością i kolorami kwiatów. Więcej przykładów znajdziesz na kolejnej stronie.

8 Wyżlin większy (*Antirrhinum majus*)
Wysokie odmiany idealnie nadają się do aranżacji, którym chcesz nadać pionowy charakter.

9 Kocanki ogrodowe (*Xerochrysum bracteatum*)
Ich kwiaty o papierowej strukturze można wykorzystać w postaci świeżej lub suszonej; długo utrzymują się w wazonie.

10 Aminek wielki (*Ammi majus*)
Pierzaste liście i drobne, delikatne białe kwiaty zebrane w duże baldachy.

Długotrwałe piękno

Co zrobić, aby przedłużyć świeżość kwiatów ciętych

- **Ścinaj, gdy jest chłodno,** wcześnie rano lub wieczorem, gdy w łodygach znajduje się jeszcze dużo wody – wtedy tak szybko nie zwiędną.
- **Tnij tuż nad węzłem,** ponieważ to w tym miejscu roślina puści nowy pęd do kolejnego zbioru. Cięcie pod kątem zwiększy powierzchnię, którą kwiat będzie pobierał wodę.
- **Umieść kwiaty w wiaderku z wodą** od razu po ścięciu i odstaw je w chłodne, ciemne miejsce na kilka godzin lub całą noc.
- **Zanim zaczniesz układać bukiet, kolejny raz przytnij łodygi** i usuń liście poniżej poziomu wody, w przeciwnym razie zgniją, woda zacznie nieprzyjemnie pachnieć, a rośliny szybciej więdnąć.
- **Codziennie zmieniaj wodę,** aby zapobiec namnażaniu się bakterii.
- **Zdrewniałe łodygi natnij wzdłuż na długość ok. 2,5 cm**. Zwiększy to powierzchnię pobierania wody.
- **Trzymaj bukiety z dala od owoców,** które wydzielają hormon przyspieszający więdnięcie kwiatów.

Usuń liście poniżej poziomu wody

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/MASSIMILIANO FINZI/NAHHAN/WESTEND61; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Jak stworzyć dekoracyjną kompozycję z dalii

Zainspiruj się sezonową kreacją Louise i stwórz swoją dekorację, wykorzystując kwiaty i liście z ogrodu

PRZYGOTUJ

- **Szarłat trójbarwny (*Amaranthus tricolor*) 'Red Army'**
- **Floks Drummonda (*Phlox drummondii*) 'Crème Brûlée'**
- **Miętę**
- **Wyżlin większy (*Antirrhinum majus*) 'Appleblossom'**
- **Ketmię (*Hibiscus*) 'Mahogany Splendor'**
- **Słonecznik zwyczajny (*Helianthus annus*)**
- **Pęcherznicę kalinolistną (*Physocarpus opulifolius*) 'Diabolo'**
- **Dalię (*Dahlia*) 'David Howard'**
- **Dalię (*Dahlia*) 'Henriette'**
- **Dalię (*Dahlia*) 'Amberglow'**
- **Dalię (*Dahlia*) 'Sam Hopkins'**
- **Nożyce, sekator i/lub szczypce do drutu**
- **Wazon lub inne naczynie**
- **Siatkę ogrodzeniową**

1 Przygotuj łodygi, usuwając dolne liście. Następnie ostrożnie je przytnij, a jeśli są zdrewniałe, natnij wzdłuż na długość 2,5 cm od końca, aby zwiększyć powierzchnię, przez którą kwiaty będą pobierały wodę.

2 Z pomocą szczypiec do drutu lub sekatora, który posiada wyżłobienie do cięcia drutu, utnij kawałek siatki ogrodzeniowej i umieść go w szerokim naczyniu z wodą, tworząc stelaż, który podtrzyma rośliny.

3 Najpierw umieść w stelażu liście – aby nadać kompozycji naturalny wygląd, unikaj symetrii – po czym dodaj większe kwiaty i na końcu uzupełnij puste miejsca roślinami o drobnych kwiatostanach, starając się całkowicie zakryć siatkę.

4 Ta dekoracja będzie stać przy ścianie, dlatego kwiaty zostały umieszczone z przodu i po bokach, gdzie będą widoczne. Zastanów się, gdzie w domu chcesz postawić swoją i odpowiednio ją skomponuj.

eprasa.pl 64305dab00

Pięć innych dalii do bukietów

Jeżeli szukasz kwiatów, które pod koniec sezonu wprowadzą dużo kolorów do ogrodu lub wazonu w formie bukietu, te wieloletnie rośliny cię nie zawiodą – ich imponujące kwiaty mogą przybierać kształt pomponów, mieć płatki przypominające igły kaktusa lub wyglądać jak duże stokrotki, do których chętnie przylatują zapylacze. Ścinanie dalii na kwietne dekoracje, podobnie jak ogławianie, pobudzi rośliny do wzrostu i ponownego kwitnienia. Karpy sadzimy wiosną. Oto pięć odmian, które warto dodać do przyszłorocznej listy roślin do posadzenia.

'Bishop of Auckland'

Czerwone kwiaty z żółtym środkiem. Uwagę zwracają także ciemne łodygi oraz liście.
Wysokość x Szerokość 1 m x 45 cm
Kwitnienie lipiec-październik

'Waltzing Mathilda'

Gorące odcienie różu i pomarańczowego z ciemnymi pędami zapewniającymi idealne tło.
W x S 70 cm x 45 cm
K lipiec-październik

'Café au Lait'

Olbrzymie, delikatne. Wystarczy trzy lub cztery sztuki, aby stworzyć rzucający się w oczy bukiet.
W x S 1,2 m x 60 cm
K lipiec-październik

'Cornel'

Kwiat o idealnie kulistym kształcie, stanowi wspaniały dodatek do egzotycznych kompozycji.
W x S 90 cm x 75 cm
K lipiec-październik

'Preferance'

Kwiaty w kolorze koralowo-brzoskwiniowym, żółtym i różowym. Przyciąga uwagę i pełni rolę elementu architektonicznego w kompozycji.
W x S 90 cm x 60 cm **K** lipiec-październik

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, GETTY/JACKY PARKER PHOTOGRAPHY, JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Poznaj dzikie **zwierzęta**

Sierpień jest już dla mnie miesiącem jesiennym (wybaczcie). Jest coraz mniej pszczół – wiele z nich zakończyło cykl życia, część przeszła w stan hibernacji. Trzmiele spijają resztki nektaru z późno kwitnących roślin. Jerzyki odlecą wkrótce do domu, podczas gdy jaskółki jeszcze gromadzą się na drutach linii telefonicznych, powoli szykując się do jesiennego odlotu.

Pisklęta nie różnią się już wyglądem od rodziców i większość z nich opuściła gniazda. W nocy jeże wraz z młodymi szukają gąsienic i chrząszczy, a nietoperze łapią komary nad konarami drzew. W powietrzu wisi mało jeszcze uchwytne uczucie przemijania. Da się również zauważyć, że niektóre zwierzęta intensywnie żerują, aby zgromadzić zapas tłuszczu na zimę. Co takiego przyniesie kolejny rok dla dzikich stworzeń? To w dużym stopniu zależy od nas.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Zalęszczycę lśniącą (*Oedemera nobilis*)

To piękny chrząszcz o metalicznym, zielonym ubarwieniu. Samce mają zgrubiałe tylne uda, przez co wyglądają, jakby miały na sobie pantalony.

Są aktywne od późnej wiosny do końca lata i najczęściej spotkasz je na otwartych kwiatach roślin, takich jak trybula leśna i jeżyna. W ogródku najchętniej wybierają truskawki. Ponieważ odżywiają się pyłkiem i nektarem, przemieszczając się z kwiatka na kwiatek, mogą je zapylać.

Dorosłe osobniki są nieduże, zazwyczaj osiągają długość 6-11 mm. Pojawiają się zwykle w kwietniu i można je spotkać aż do sierpnia. Ich okres godowy przypada na wiosnę. Samice składają jaja w suchych łodygach roślin, takich jak oset i żarnowiec miotlasty. Nie wiadomo, czy zimują w postaci larwy czy poczwarki.

Dawniej zalęszczyce występowały jedynie na dzikich łąkach na południu kraju, obecnie można je spotkać w ogrodach i na działkach, skąd rozprzestrzeniają się w kierunku północnym – kilka osobników zaobserwowano już w pobliżu granicy ze Szkocją.

Miesierki są nadal aktywne

Wypatruj też...

- Krzyczących nad dachami jerzyków i ich młodych, które dopiero co wyfrunęły z gniazd. Ciesz się nimi, póki możesz: pod koniec sierpnia już ich nie będzie.
- Miesierek, które wyściełają swoje gniazda kawałkami liści z krzewów róż i glicynii. Sprawdź w swoim hotelu dla owadów, czy już rozpoczęły przygotowania.
- Młodych jeży – jeżeli należysz do szczęściarzy, którzy mają w swoich ogrodach jeże, wypatruj ich o zmroku. Wspomóż je suchą karmą dla kotów i miseczką z wodą.

Zalęszczyce lśniące, uwielbiające nektar i pyłek, są wspaniałymi zapylaczami

ZDJĘCIA: ALAMY/BILL COSTER; PAUL DEBOIS; GETTY/CHRISTIAN STURZENEGGER, MARK/ADOBESTOCK

eprasa.pl 64305dab00

“Zalęszczyce lśniące rozprzestrzeniają się w kierunku północnym – dotarły nawet w pobliże granicy ze Szkocją”

eprasa.pl 64305dab00

Ogrodnicy **dla planety**

Jak uniknąć marnotrawstwa

Nic Wilson przygląda się metodom umożliwiającym prowadzenie ogrodu w bardziej zrównoważony sposób, proponując łatwe, przyjemne oraz efektowne rozwiązania, które każdy z nas może zastosować, aby jak najlepiej wykorzystać zasoby naturalne

Nic Wilson jest pisarką, ogrodniczką i wolontariuszką Wildlife Trusts

Wszystkie zasoby naturalne występujące na naszej planecie są niezwykle cenne: począwszy od ziemi na rabatach po rośliny, które uprawiamy oraz materiały, których używamy. Ogrodnictwo może być zajęciem przyjaznym środowisku, jak i generującym duże ilości odpadów. Jeśli zaczniemy w pełni wykorzystywać surowce, które mamy pod ręką oraz dzielić się, wypożyczać i naprawiać sprzęt zamiast kupować nowy, razem uda nam się zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko.

Wygodnie jest pójść do centrum ogrodniczego po nowe narzędzia, lecz wszystko, co kupujemy niesie za sobą ślad węglowy, na który składają się surowce oraz energia wykorzystana do ich produkcji. Czy naprawdę potrzebujesz nowego zestawu narzędzi oraz sprzętów ogrodniczych? Może zamiast kupować mógłbyś je pożyczyć, podreperować lub po prostu obejść się bez nich?

Jeżeli nie ma innej opcji i zakup jest niezbędny, postaraj się nabyć rzeczy, które zostały wyprodukowane w sposób zrównoważony, są naprawialne (najlepiej z drugiej ręki) i wolne od plastiku, a w przypadku roślin – takie, które były uprawiane bez użycia pestycydów, w podłożu bez torfu.

> *„Nawet recykling zużywa energię, którą można by zaoszczędzić poprzez zmniejszenie liczby wyrzucanych przedmiotów"*

Używaj rzeczy jak najdłużej, a zamiast wyrzucać – naprawiaj. Wiele przedmiotów, które trafia na wysypiska śmieci przyczynia się do zanieczyszczania wody, powietrza i gleby.

Nawet recykling zużywa energię, którą można by zaoszczędzić poprzez zmniejszenie liczby wyrzucanych przedmiotów. Gdyby każdy ogrodnik w Wielkiej Brytanii kupił w sezonie o pięć doniczek mniej niż zwykle, mogłoby to potencjalnie zmniejszyć ich roczną produkcję o 150 milionów. Chociaż indywidualnie podejmowane decyzje dotyczące zrównoważonego ogrodnictwa mogą wydawać się mało istotne, razem mamy szansę dokonać ogromnych zmian. Poza tym coś, co dla ciebie jest śmieciem, dla kogoś innego może okazać się skarbem – sztuką jest wiedzieć, gdzie szukać

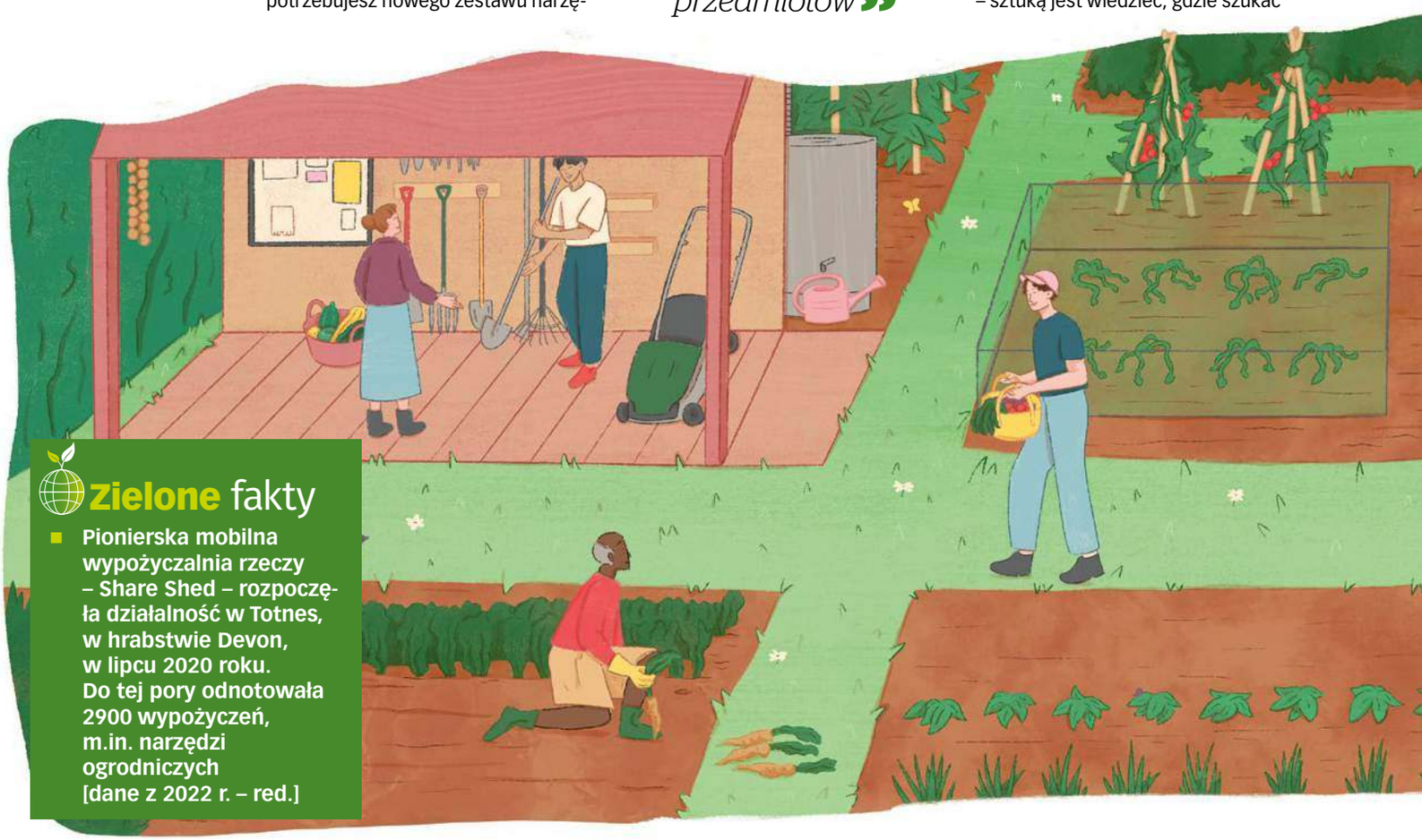

Zielone fakty

- **Pionierska mobilna wypożyczalnia rzeczy – Share Shed – rozpoczęła działalność w Totnes, w hrabstwie Devon, w lipcu 2020 roku. Do tej pory odnotowała 2900 wypożyczeń, m.in. narzędzi ogrodniczych [dane z 2022 r. – red.]**

eprasa.pl 64305dab00

osób, które chętnie przyjmą niechciane przedmioty. Strony internetowe, takie jak Freecycle, Freegle i Gumtree oraz grupy osób wymieniających się roślinami na Facebooku ułatwiają przekazywanie innym szczepek, kwiatów, niepotrzebnych doniczek oraz niechcianych narzędzi.

Warto poświęcić trochę czasu na przemyślenie, w jaki sposób można zmniejszyć ilość odpadów i nauczyć się gospodarować nadmiarem plonów w ogrodzie. Jeśli zaplanujesz, co i gdzie uprawiać, kiedy to robić oraz w jakich ilościach (przykładowo na potrzeby czteroosobowej rodziny wystarczą dwie lub trzy sadzonki cukinii) istnieje duża szanso na to, że nie zaskoczy cię nadmierna obfitość zbiorów, które mogłyby wylądować w koszu. Innym prostym sposobem na zapobieganie nadwyżkom plonów jest uprawa szybko rosnących warzyw, takich jak sałaty, rzodkiewki, buraki oraz fasolka szparagowa, które należy wysiewać często, ale skromnie przez cały sezon.

Aby ograniczyć ryzyko utraty plonów z powodu chorób, wybierz mniej podatne na nie odmiany – na przykład odporne na zarazę ziemniaki 'Sarpo Mira' i pomidory 'Ferline' i 'Lizzano'. Bądź czujny na przypadkowe marnotrawstwo – bardzo łatwo przeoczyć i wyrzucić jadalne części roślin, które mogłyby stanowić potencjalne zbiory. Zamiast wyrzucać na kompost bezlistne pędy kwiatostanowe (tzw. głąbiki), które czasami wyrastają na roślinach czosnku, wykorzystaj je jako pikantny dodatek do sałatek.

Zamiast kupować nowe rośliny, których transport wiąże się z dodatkowym zużyciem energii, spróbuj dzielenia bylin, wysiewu własnych nasion oraz pobierania sadzonek. Wiele roślin doniczkowych łatwo rozmnożyć z pojedynczych liści lub poprzez ukorzenianie pędów w wodzie. Chcąc zminimalizować koszty środowiskowe związane z wywozem odpadów zielonych do kompostowni, wykorzystaj chwasty i resztki roślinne do przygotowania kompostu (patrz 3 strony dalej), a liście do zrobienia ziemi liściowej. Ze ściętych gałęzi zrób stos dla dzikich zwierząt.

Proekologiczne inicjatywy dla lokalnych społeczności

Pak Ling Wan, kierownik ds. wspólnotowych Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego (RHS) wyjaśnia, jak ogrody społecznościowe coraz korzystniej wpływają na środowisko

Ogrody społecznościowe w znacznym stopniu wpływają na poprawę lokalnego środowiska naturalnego – dzięki swoim inicjatywom, takim jak organizacja warsztatów kompostowania, wymiana nasion lub wypożyczanie narzędzi, inspirują innych ogrodników do ograniczania ilości odpadów, ponownego wykorzystywania towarów oraz recyklingu. Wiele z nich powstaje w zaniedbanych częściach miast, przekształcając je w zielone oazy, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Doskonałym tego przykładem jest Petrus w Rochdale, gdzie RHS uczy wolontariuszy projektowania oraz pielęgnacji ogrodów na terenach zagrożonych powodzią. Chiswick House oraz organizacja charytatywna Gardens Trust w Londynie wraz z lokalną szkołą podjęły inicjatywę sadzenia roślin dla dzikich zwierząt i w celu ochrony bioróżnorodności.

Aby znaleźć miejskie farmy i ogrody społecznościowe w twojej okolicy, zajrzyj na **www.farmgarden.org.uk**

zielone fakty

- **Szacuje się, że wysypiska śmieci odpowiadają za jedną trzecią rocznej emisji metanu w Wielkiej Brytanii – gazu cieplarnianego, który w ciągu pierwszych 20 lat obecności w powietrzu jest 80 razy silniejszy od dwutlenku węgla**

ILUSTRACJE: ELIN BROKENSHAW

eprasa.pl 64305dab00

NIE MARNUJ, A NIE BĘDZIESZ W POTRZEBIE

Jeżeli w twoim ogrodzie zaczynają piętrzyć się różne gadżety oraz tworzywa sztuczne i zamiast dbać o swoje narzędzia ogrodnicze kupujesz coraz nowsze, wypróbuj naszych porad, dzięki którym twój skrawek ziemi stanie się miejscem bardziej przyjaznym naszej planecie

Wynajmuj, nie kupuj

Wiele narzędzi ogrodniczych rzadko kiedy jest wyciąganych na światło dzienne, przez większość roku zalegają gdzieś na tyłach szopy. Zamiast kupować sprzęty, takie jak nożyce do żywopłotu lub myjki ciśnieniowe – za których produkcją kryje się mnóstwo zużytych surowców i energii – dlaczego by ich nie wypożyczyć? Wiele marketów budowlanych oraz firm produkujących narzędzia oferuje ich wynajem.

DOBRA RADA Lokalne wypożyczalnie narzędzi stają się coraz bardziej powszechne. Większość pobiera roczną opłatę abonamentową w wysokości 10-40 £, która upoważnia członków do wypożyczania dowolnej ilości sprzętu.

Uprawiaj zimowe warzywa

Pozostawienie pustych grządek na zimę to marnotrawstwo naturalnych zasobów. Ponadto istnieje ryzyko, że gleba utraci składniki pokarmowe i dojdzie do pogorszenia jej struktury. Dlatego chroń swoją glebę i zwiększ zbiory, uprawiając na grządkach warzywa zimowe, takie jak jarmuż, brokuły gałązkowe, brukselka oraz pory.

DOBRA RADA Wysiewaj nawozy zielone, np. wykę siewną oraz rośliny motylkowe, które okrywają glebę i zwiększają jej żyzność, dzięki czemu zmniejszy się twoja potrzeba stosowania nawozów chemicznych, których produkcja wiąże się z wysokim śladem węglowym.

Wybieraj byliny

Rośliny jednoroczne oraz rabatowe mogą stanowić duże obciążenie dla środowiska, jeżeli uprawia się je w podłożu z torfem, w plastikowych doniczkach, a następnie transportuje na dalekie odległości. Aby uniknąć corocznego siania lub przesadzania tych samych gatunków, zacznij uprawiać byliny, takie jak wieloletni jarmuż Daubenton lub topinambur.

DOBRA RADA Zamiast roślin rabatowych sięgnij po byliny – funkie i żurawki nadają się do cienia, goździki alpejskie i przymiotno Karwińskiego na miejsca w słońcu.

Zbieraj swoje nasiona

Katalogi nasion kuszą, ale czy na pewno musisz kupować więcej? Zbieranie swoich nasion oznacza skorzystanie z naturalnych zasobów, które w przeciwnym razie zostałby zmarnowane.

DOBRA RADA W suchy dzień zbierz nasiona ze zdrowych, silnych roślin. Niektóre, np. nasiona pasternaku, najlepiej wysiać wiosną przyszłego roku; inne, jak nasiona pomidorów i fasoli, można przechowywać przez dwa lata. Nie zapomnij ich podpisać, żeby uniknąć niespodzianek!

eprasa.pl 64305dab00

zielone fakty

- **Wybierz odmiany tulipanów, które kwitną niezawodnie przez długie lata, np. 'Spring Green' i 'Ballerina', aby nie kupować każdej jesieni nowych cebulek**
- **Wystarczy tylko sześć egzemplarzy jarmużu, aby otrzymać zbiór odpowiadający dziesięciu opakowaniom po 200 g**

Odpowiednia roślina na odpowiednim miejscu

Jeśli kiedykolwiek widziałeś zmarniałe kamelie w wapiennej glebie lub rośliny uwielbiające słońce, takie jak lawenda, które cierpią w zacienionych zakamarkach, wiesz już, jak ważny jest wybór roślin, które będą pasować do warunków panujących w twoim ogrodzie. Będą o wiele lepiej wyglądać i dłużej kwitnąć niż rośliny, które zmuszone są walczyć o przetrwanie, co również oznacza, że nie będzie potrzeby ciągłego zastępowania ich nowymi egzemplarzami.

DOBRA RADA Różne gatunki roślin doniczkowych mają swoje wymagania co do ilości światła, wysokości temperatury i poziomu wilgotności powietrza. Na jasnym parapecie ustaw kolekcję sukulentów, a łazienkę wypełnij pięknie rosnącymi paprociami.

Wymieniaj się z innymi ogrodnikami

Dzięki zorganizowanym wymianom nasion i roślin ogrodnicy mogą wspólnie działać na rzecz ochrony surowców naturalnych. Przykładem jest seedysunday.org, inicjatywa zapoczątkowana w Brighton 20 lat temu oraz bristolseedswap.com. Wpisz w wyszukiwarkę hasło „wymiana nasion", aby znaleźć podobne wydarzenia w twojej okolicy.

DOBRA RADA W opakowaniach znajduje się zazwyczaj więcej nasion niż potrzebujesz. Jeżeli zaplanujesz z wyprzedzeniem i zamówisz je razem z przyjaciółmi i sąsiadami, zyskasz dostęp do szerszej gamy nasion różnych gatunków roślin.

Rób przetwory z własnych zbiorów

Aby uniknąć marnotrawstwa, gdy zaskoczy cię nadmiar plonów, skorzystaj z kilku ulubionych przepisów i naturalnych metod konserwacji żywności. Z cukinii i pomidorów możesz przygotować smaczny chutney i ratatouille, które świetnie nadają się do mrożenia. Papryczki chili, czosnek oraz cebulę można wysuszyć i powiesić w kuchni lub przygotować z nich wytrawne konfitury, dżemy i pikantne pikle.

DOBRA RADA Jeżeli pomimo wypiekania szarlotek nie nadążasz z wykorzystaniem jabłek, sprawdź czy pobliskie ogrody lub sady społecznościowe nie organizują dni tłoczenia soku jabłkowego.

Naprawiaj

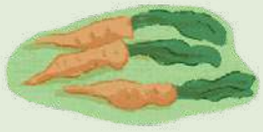

Przyzwyczailiśmy się do tego, że gdy sprzęt zaczyna się psuć, najlepiej go wyrzucić. Zmieniając nastawienie i próbując zrobić użytek z tego, co już masz, działasz na rzecz bardziej zrównoważonej przyszłości.

DOBRA RADA Warsztaty naprawcze oraz organizacje społeczne często przywracają sprawność popsutym narzędziom i możesz się nawet od nich nauczyć, jak następnym razem zrobić to samodzielnie. W Wielkiej Brytanii istnieje prawie 200 kawiarenek naprawczych.

eprasa.pl 64305dab00

Zbierz nasiona groszku pachnącego

Groszek pachnący pięknie wygląda i pachnie, zarówno w ogrodzie, jak i w wazonie. Wysiew tego popularnego jednorocznego pnącza jest bardzo łatwy, lecz nie musisz co roku kupować nowych nasion – możesz je zebrać z tegorocznych roślin, aby za rok ponownie wypełnić ogród zapachem i kolorami.

1 Nie ucinaj wszystkich kwiatów – pozwól niektórym przekwitnąć, tak by rozwinęły się z nich strąki. Obserwuj, jak strąki zmieniają kolor z zielonego na brązowy. Późnym latem lub jesienią, w suchy dzień utnij je i pozostaw na kilka dni, aby wyschły. Następnie wybierz z nich nasiona.

2 Wyrzuć puste strąki, a nasiona przesyp do kopert – przeznacz po jednej na każdą odmianę. Wpisz datę i nazwę odmiany. Pamiętaj jednak, że rośliny, które z nich wyrosną mogą się różnić od tegorocznych, ponieważ doszło u nich do zapylenia krzyżowego.

3 Koperty z nasionami przechowuj w suchym, chłodnym miejscu. Lodówka będzie idealna! Wysiej je jeszcze w tym roku, jesienią, do trwałych doniczek wielokrotnego użytku lub wiosną, bezpośrednio do gruntu.

ILUSTRACJE: ELIN BROKENSHAW
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; GETTY/BLOODSTONE

eprasa.pl 64305dab00

Zrób kompost – szybko i prosto

Kate Bradbury, redaktorka do spraw dzikiej przyrody Gardeners' World i członkini naszego panelu Ogrodnicy dla Planety wyjaśnia, jak przygotować kompost w ogrodzie

Wykorzystaj mieszankę bogatych w azot odpadów zielonych, takich jak obierki warzyw i owoców, młode części roślin pozostałe po porządkach w ogrodzie oraz materii węglowej, np. gałęzi i kartonu. Potnij wszystko na jak najmniejsze kawałki – zwłaszcza odpady brązowe, aby szybciej się rozłożyły (porwij karton, jeśli chcesz). Unikaj dodawania ugotowanych resztek jedzenia, nabiału oraz mięsa. Wrzucaj wszystko na pryzmę lub do specjalnego pojemnika. Dżdżownice i chrząszcze, a także bakterie i grzyby pomogą w procesie rozkładu materii organicznej. Możesz go przerzucić, ale nie jest to konieczne. Opróżnij zawartość pojemnika po sześciu miesiącach i wybierz gotowy kompost ze spodu. Resztę przełóż z powrotem do pojemnika i odstaw na kolejne sześć miesięcy, aby zakończyć proces rozkładu.

Przemień odpady kuchenne i ogrodowe w kompost, który możesz później wykorzystać jako ściółkę lub polepszacz glebowy

Gdy zaskoczy cię nadmiar plonów, nie marnuj ich – wiele warzyw i owoców, np. papryczek chili, można wysuszyć lub zamrozić i wykorzystać w późniejszym terminie

Ogrodnicy dla planety

TWÓJ WKŁAD

Zasada „ogranicz, użyj ponownie i zutylizuj" (reduce, reuse, recycle) w równym stopniu dotyczy ogrodu i domu – korzystanie z tego, co już mamy zamiast kupowania nowych przyrządów i roślin może być źródłem dużej satysfakcji. Zaawansowane rozwiązania techniczne ułatwiają wiele aspektów zrównoważonego stylu życia, lecz w przypadku prowadzenia ogrodu w sposób przyjazny dla środowiska spoglądamy w przeszłość, kiedy ogrodnicy rozmnażali swoje rośliny, wykorzystywali doniczki wielokrotnie i dzielili się nasionami ulubionych kwiatów lub warzyw. Tworzenie zrównoważonego ogrodu wymaga głębszych przemyśleń, lecz to oznacza jeszcze większą satysfakcję.

Odwiedź:
www.GardenersWorld.com/growinggreener

POSŁUCHAJ Arit Anderson opowiadającej o zrównoważonym ogrodnictwie i dowiedz się, w jaki sposób sami możemy dokonać pozytywnych zmian na **www.GardenersWorld.com/podcast**
PLUS zapraszamy na nowy podcast z Jackiem Wallingtonem, który opowiada o życiu zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju oraz do wysłuchania odcinków z naszej serii Sowalong o tym, jak otrzymać rośliny z nasion.

ILUSTRACJE ELIN BROKENSHAW
ZDJĘCIA: GETTY/DAISY-DAISY, DIMIJANA

eprasa.pl 64305dab00

Małgorzata Kalemba-Drożdż – dr biochemii, autorka książek botaniczno-kulinarnych: *Jadalne kwiaty, Pyszne chwasty, Skarby ogrodu, Smakowite drzewa, Różane przepisy.* Laureatka AIG Prix Międzynarodowej Akademii Gastronomicznej.

Kuszący kurdybanek

Bluszczyk kurdybanek (*Glechoma hederacea*) zwykle kojarzy się z wiosennymi zbiorami ziół, ale w celach kulinarnych można go zbierać przez cały sezon wegetacyjny, nie tylko w czasie jego kwitnienia. W kwietniu kurdybanek wypuszcza drobne, grzbieciste, fioletowe kwiaty. Po przekwitnięciu pędy zaczynają się płożyć i zarastać otoczenie niczym dywan – stąd jego nazwa (kurdyban to garbowana, barwiona skóra, intensywnie zdobiona we wzory tłoczeniami, złoceniami lub srebrzeniami oraz malowidłami). Bluszczyk można także ususzyć i korzystać z jego aromatu w czasie zimy.

Ta roślina, obecnie kulinarnie niemal zapomniana, ma długa historię użytkowania zarówno w zielarstwie jak i w kulinariach. W smaku kurdybanek jest bardzo intensywnie ziołowy, lekko gorzki, niezmiernie ciekawy. Jest rewelacyjną przyprawą do kanapek, zup, mięs, jajek i wszelkich tłustych potraw, a w XVIII wieku żaden rosół nie mógł się bez niego obyć. Można z niego przygotowywać napary oraz przetwarzać, tak jak przygotowuje się herbatę czarną (utlenianie enzymatyczne).

Z kurdybanka warto korzystać, bo pobudza trawienie i ożywia zmysły. Działa żółciopędnie, detoksyfikacyjnie i moczopędnie. Stosowany zewnętrznie ma działanie ściągające, przeciwzapalne i przeciwbakteryjne. Dawniej wierzono, że wieniec z kurdybanka dawał czarownicom zdolność widzenia przyszłości. Czarownicą nie jestem, ale widzę w przyszłości mnóstwo pysznych dań z kurdybankiem.

ZDJĘCIA: MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

sprasa.pl 64305 dabod

Zupa na zielono

SKŁADNIKI

baza:
- 1-2 ziemniaki
- kawałek selera
- 1 cebula
- ok. 1,2 l bulionu

liście:
- szczyty pędów pokrzywy
- młode liście podagrycznika
- rukola
- szpinak
- bluszczyk kurdybanek
- sól, czosnek, chilli, odrobina oleju

PRZEPIS

Warzywa korzeniowe stanowią bazę, która nadaje zupie gęstość i konsystencję. Ugotuj pokrojone warzywa w ulubionym bulionie, a kiedy zmiękną, dodaj umyte liście. Możesz pomieszać liście roślin dzikich i uprawnych. Dzikie rośliny można zbierać przez cały sezon, zwykle wystarczy skosić zagajniki pokrzyw i podagrycznika, żeby po tygodniu cieszyć się ich młodymi liśćmi. Zagotuj zupę, dopraw, zmiksuj i serwuj. Podawaj tak, jak lubisz: z grzankami, kleksem śmietany, makaronem, ryżem, łyżką smakowitego oleju tłoczonego na zimno albo po prostu solo.

Smarowidło z nerkowców z kurdybankiem

SKŁADNIKI
- 100 g nerkowców
- garść liści bluszczyka kurdybanka
- sól
- ocet ryżowy lub sok z cytryny

PRZEPIS

Nerkowce mocz w wodzie przez kilka godzin. Odcedź niezbyt dokładnie (niech zostanie sporo wody), a następnie zmiksuj w blenderze na gładką masę z dodatkiem kilku kropli octu i szczypty soli. Dodaj drobno posiekane liście kurdybanka. Używaj do kanapek jak twarożku.

eprasa.pl 64305dab00

Wspieranie dzikiej przyrody zyskało uznanie na wystawie Chelsea Flower Show w 2022 roku, organizowanej przez Królewskie Towarzystwo Ogrodnicze. Ogród pokazowy Adama Hunta i Lulu Urquhart, przedstawiający naturalne zbiorowisko rodzimych gatunków roślin wokół tamy zbudowanej przez bobry, został zwycięzcą w kategorii Best Show Garden.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64385dab00

Nawoływanie *dzikiej przyrody*

Chciałbyś prowadzić ogród w większej harmonii z naturą, ale nie wiesz, od czego zacząć? Sally Nex zgłębia temat wprowadzania dzikości na małą skalę i proponuje zacząć od kilku prostych kroków

Obecnie wszyscy wydają się zmierzać w dziką stronę. Zjawisko rewildingu (renaturalizacji), czyli wprowadzania i sprzyjania dzikości, daje się w szczególności zauważyć na nieskoszonych poboczach porośniętych trybulą leśną oraz w ogrodach przy okazałych rezydencjach, gdzie trawniki – niegdyś wypieszczone – są teraz zarośnięte polnymi kwiatami. Rewilding doczekał się nawet swojego wątku w słuchowisku radiowym The Archers.

Rewilding to strategia polegająca na tym, aby znów pozwolić przyrodzie przejąć kontrolę. Chodzi o to, aby się wycofać, odstawić na chwilę kosiarkę oraz widełki i pozwolić trawom oraz polnym kwiatom samoistnie się rozsiać. W ogrodach, które przeszły zabieg wprowadzania dzikości, pozwala się wszystkim obumarłym szczątkom roślinnym powrócić do gleby, dzięki czemu węgiel pozostaje w niej zgromadzony w formie organicznych związków (co pomaga w walce ze zmianami klimatu), a bioróżnorodność wraca do stanu naturalnej równowagi, znajdując dogodne warunki do rozwoju.

Takie podejście wywraca do góry nogami naszą dotychczasową wiedzę o ogrodnictwie, dlatego z pomocą wiodących ekspertów w zakresie rewildingu przygotowaliśmy przewodnik, z którego dowiesz się, jak w kilku prostych krokach uwolnić dziką naturę twojego ogrodu.

Na dużą i małą skalę

Z początku wydawać by się mogło, że rewilding ma niewiele wspólnego z ogrodami. Kiedy pionierska organizacja charytatywna Rewilding Britain działająca na rzecz środowiska ogłosiła, że chciałaby, aby pięć procent Wielkiej Brytanii powróciło do dzikiego stanu, miała na myśli parki narodowe i przedstawiła ambitne rozwiązania, których

celem było uratowanie ginących gatunków dzikich zwierząt, wypłoszonych ze swoich naturalnych siedlisk przez powiększające się zabudowy miejskie i intensywne rolnictwo.

Celem przeprowadzanego na dużą skalę rewildingu jest pozostawienie terenów leśnych oraz łąk bez ingerencji człowieka oraz przywrócenie dzikim zwierzętom ich naturalnych siedlisk. Bydło rasy Texas Longhorn pasie się teraz na dzikich pastwiskach w Knepp Castle w hrabstwie Sussex, a bobry – po 400 latach – powróciły do rzek na obszarach od Devon po Szkocję. Według badania* opublikowanego przez Beaver Trust, wybudowane przez bobry tamy zmniejszają ryzyko występowania powodzi o 60%.

To wszystko brzmi pięknie, ale w większości ogrodów krowy Texas Longhorn nie miałyby się nawet jak obrócić. Bobry co prawda pojawiły się w zwycięskim ogrodzie pokazowym na wystawie Chelsea Flower Show 2022, jednak jego projektanci Adam Hunt i Lulu Urquart przyznają, że nie mają zamiaru sugerować, iż ogrody potrzebują bobrów, a jedynie zakomunikować, że wpisują się w szerszy kontekst zjawiska rewildingu. „Pamiętaj, gdzie jesteś, gdy stoisz w swoim ogrodzie", mówi Lulu. „Jesteś częścią krajobrazu składającego się z innych ogrodów oraz terenów wiejskich i nie tylko."

Zarówno twój ogród jak i ogrody twoich sąsiadów tworzą mozaikowy układ siedlisk, składający się z mokradeł (oczka wodne), wychodni skalnych (mury), skraju lasu (żywopłoty i kwiaty na obrzeżach rabat) oraz użytków zielnych (trawniki). Każde pojawiające się na tych terenach stworzenie może pomóc utrzymać je w równowadze – począwszy od ślimaków po biedronki i lisy, łącznie z jednym ssakiem będącym inżynierem tego ekosystemu, znacznie większym od bobra (czyli tobą).

Gdy spojrzysz na ogrody z tej pespektywy, wszystko wygląda inaczej. Z punktu widzenia owada murawa do gry w bowls jest pustynią, a rośliny spryskane środkami owadobójczymi stanowią wrogie dla nich środowisko. Natomiast „chwasty" to pokarm. „Najpierw odkryj dziką stronę siebie", mówi botanik dr Trevor Dines. „Taka zmiana myślenia jest potrzebna".

Dr Dines stoi za „No Mow May" („Maj bez kosiarki"), doroczną inicjatywą brytyjskiej organizacji Plantlife, nawołującą do pozostawienia kosiarek w szopach, aby trawniki mogły zarosnąć. Po miesiącu będą się mieniły kolorami bogatych w nektar jastrunów, stokrotek i koniczyny, a pozostawione bez ingerencji przez cały rok zaskoczą jeszcze większą ilością różnorodnych gatunków polnych kwiatów. Trzeba się do nich przyzwyczaić, gdyż większość z nich to szczaw, pokrzywy i mniszki. Wszystkie jednak stanowią ważne wsparcie dla dzikiej przyrody; pozwól im rosnąć, bo są doskonałym pokarmem dla występujących w glebie mikroorganizmów.

Rewilding nie polega jedynie na tym, aby pozostawić ogród samemu sobie. „Nie chodzi

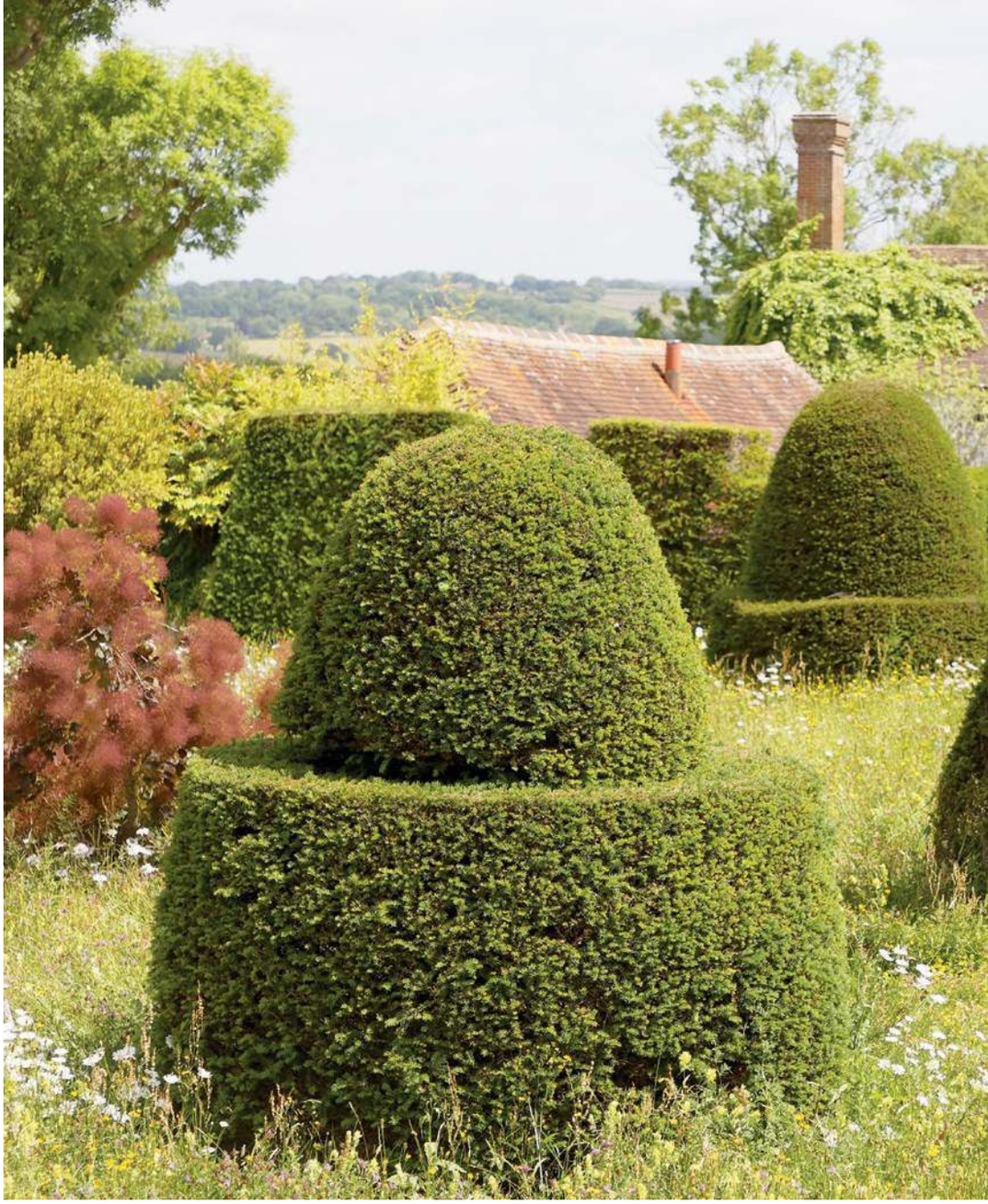

ZDJĘCIA: FERGUS GARRETT; GETTY/MICHA PAWLITZKI; JASON INGRAM; MARIANNE MAJERUS. GARDEN TOP RIGHT DESIGNED BY IAN KITSON. *TAMY ZBUDOWANE PRZEZ BOBRY ZMNIEJSZAJĄ FALĘ WODY: BADANIA PRZEPROWADZONE PRZEZ UNIWERSYTET W EXETER

eprasa.pl 64305dab00

W Great Dixter rewilding praktykuje się w różnych częściach ogrodu, nawet pomiędzy dekoracyjnymi topiarami

DESIGNER: IAN KITSON

Bogate w nektar jastruny kwitną całe lato, wabiąc pszczoły, motyle i inne zapylacze

Nawet maleńkie oczka wodne dostarczą dzikim stworzeniom wiele korzyści, co podczas GW Live pokazała nam w swoim ogrodzie Frances Tophill

Przestań kosić trawnik, a zdziwisz się różnorodnością pojawiających się na nim polnych kwiatów

Pozwól trawnikowi zdziczeć

Możesz wydać fortunę na stworzenie łąki wysiewając w tym celu kosztowne, produkowane dla celów komercyjnych nasiona – lub po prostu odstawić kosiarkę do szopy i pozwolić tysiącowi nasion rodzimych kwiatów łąkowych, uśpionych pod trawnikiem, obudzić się do życia i rozkwitnąć.

JAK TO ZROBIĆ

1 Wiosną, zamiast kosić trawę, pozwól jej rosnąć. Jeśli naprawdę sobie tego życzysz, skoś ją wokół lub na wskroś trawnika, w celu wyznaczenia ścieżek i nadania mu schludniejszego wyglądu; możesz też usunąć nazbyt inwazyjne rośliny, takie jak jeżyny.

2 Jeśli znajdziesz w swoim ogrodzie samosiejki dzikich kwiatów, takich jak lepnica czerwona lub jastrun właściwy (po prawej), podziel ich kępki i przesadź je na trawnik. Możesz też kupić nowe sadzonki w podłożu bez torfu, aby jeszcze bardziej urozmaicić twoją łąkę.

3 Oczyść niektóre puste place w trawniku i posadź tam kępki kwiatów lub kupione sadzonki, umieszczając je na tej samej głębokości, na jakiej rosły wcześniej. Podlej.

4 Pod koniec lata skoś wszystko kosą lub wykaszarką, po czym przegrab ścinki. Skoś połowę w sierpniu, następnie drugą połowę wczesną wiosną przyszłego roku – dzięki temu z kwiatów osypią się nasiona i na łące pozostanie wystarczająca ilość pokosu, w której wiele owadów znajdzie schronienie na zimę.

eprasa.pl 64305dab00

o to, aby niczego nie robić, lecz o to, aby działać w sposób przyjazny środowisku, tworząc dynamiczną przestrzeń, w której różne gatunki mogą koegzystować", mówi dr Dines. W środowisku naturalnym zwierzęta ciągle naruszają powierzchnię gleby, depcząc ją łapami lub wyjadając pastwiska do gołej ziemi, gdzie dzikie kwiaty mogą później wykiełkować. W ogrodzie staramy się naśladować tego typu procesy zachodzące w naturze poprzez wykopywanie zbyt entuzjastycznych samosiejek i zgrabianie pokosu po corocznym koszeniu łąki, dzięki czemu różne gatunki roślin znajdą przestrzeń do tego, by pięknie rosnąć i się rozwijać.

Selekcja naturalna

Podążanie śladami natury oznacza również, że zamiast kupować sadzonki drzew będziemy pielęgnować samosiejki jarzębiny lub głogu, a zamiast montować budki lęgowe i karmniki dla ptaków, zaczniemy uprawiać rodzime krzewy, które staną się dla nich naturalnym schronieniem i źródłem pokarmu.

Najlepsze jest jednak to, że po wprowadzeniu wszystkich tych zmian, w dalszym ciągu będziesz mieć piękny ogród. Fergus Garrett, główny ogrodnik w Great Dixter w hrabstwie East Sussex, prowadzi jeden z najintensywniej uprawianych publicznych ogrodów ozdobnych w kraju. Mimo tego, stosowane przez niego techniki są niczym wyciągnięte prosto z podręcznika na temat rewildingu ogrodów – w części Long Border znajdziemy falującą na wietrze trybulę leśną, dziurawą zaprawę murarską oraz połamane słupki ogrodzeniowe, celowo nienaprawione, aby mogły stać się siedliskiem dla wszystkiego, co pełza. Kontrola bioróżnorodności wykazała, że ogród tętni życiem.

Fergus nie uważa, że to, co robi to rewilding: „Spojrzałem na trybulę leśną i pomyślałem, że gdyby była alstremerią, ludzie zapłaciliby osiem funtów za sztukę", mówi. Ale, dodaje, wiele osób wzrusza się do łez na jej widok w okresie kwitnienia. „Prowadzimy nazbyt cywilizowany tryb życia", mówi. „Tęsknimy za odrobiną dzikości, nawet jeśli nie zdajemy sobie z tego sprawy".

W jednej z ankiet ponad 80% społeczeństwa popiera rewilding, chociaż zjawisko to nie jest jeszcze zbyt powszechne i popularne: rolnicy martwią się, że dziczenie terenów uprawnych może zagrozić bezpieczeństwu żywnościowemu. Z ogromnym sprzeciwem spotkały się również plany wypuszczenia na wolność rysi w hrabstwie Northumberland. Fergus cały czas otrzymuje liczne skargi dotyczące „chwastów" na rabatach.

Jednak projektant ogrodów i zwolennik rewildingu, Jack Wallington mówi, że ogrodnicy słyszą zew natury jak nigdy dotąd. „Zaczynamy powoli rozumieć prawdziwą rolę ogrodu jako pięknego miejsca, w którym możemy być blisko natury", mówi. „Jesteśmy świadkami największych zmian w ogrodnictwie naszych czasów".

*REWILDING BRITAIN/YOUGOV REWILDING SURVEY, OCTOBER 2021

Trzy dodatkowe sposoby na dziki ogród

1 W zacienionej części ogrodu ułóż w stos zdrewniałe części roślin pozostałe po cięciu drzew, krzewów i róż, aby stworzyć pięciogwiazdkowe siedlisko dla jelonków rogaczy, żab i ropuch oraz zwrócić zmagazynowany w nich węgiel do gleby. Zacznij od największych kawałków drewna, zakopując je do połowy w ziemi, a potem ułóż na nich stos z pozostałych, mniejszych kawałków.

2 Żywopłoty mieszane składające się z gatunków rodzimych są w stanie zmagazynować tyle samo węgla w glebie, co las – w dodatku stanowią cenne siedliska dla dzikich zwierząt. Są bardziej niesforne i szersze od typowych strzyżonych żywopłotów, dlatego przeznacz na nie więcej miejsca. Jeśli możesz, przesadź samosiejki głogu (po lewej), leszczyny i tarniny lub kup zimą sadzonki żywopłotowe z odkrytym systemem korzeniowym. Sadź w podwójnym rzędzie, w odstępach co 30 cm.

3 Jeśli coś ładnie wygląda, nie pozbywaj się tego! Wiele „chwastów" wnosi do ogrodu kolory – od pięknie kwitnących na różowo bodziszków i radosnych stokrotek po jaskrawożółte jaskry bulwkowe (po lewej) i ziarnopłony wiosenne. Nawet szczaw kędzierzawy ze swoimi rdzawymi kwiatostanami wygląda atrakcyjnie i jest również ważnym źródłem pokarmu dla ciem i motyli.

Gdzie zobaczyć renaturalizację w akcji

- **Great Dixter House & Gardens,** East Sussex. www.greatdixter.co.uk
- **Knepp Castle Estate,** West Sussex. www.knepp.co.uk/home
- **Nant y Bedd Abergavenny,** Walia. www.nantybedd.com
- **River Tay,** Perthshire, Szkocja. www.perthshirewildlife.co.uk/beaver-tours
- **Sheepdrove Organic Farm,** West Berkshire. www.sheepdrove.com
- **Wild Ken Hill,** West Norfolk. www.wildkenhill.co.uk

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, GETTY/NIGEL BURLEY, SANDRA STANDBRIDGE

eprasa.pl 64305dab00

Prosto **z grządki**

W tym miesiącu Rekha wygrzewa się w cieple późnego lata, podczas gdy jej plony dojrzewają do zbiorów. Tymczasem w kuchni nadszedł czas, aby przygotować porcję cudownie pikantnych bułeczek z kukurydzą

Ciepły letni wiatr. To tylko jeden z powodów, dla których nie chciałabym, żeby ten miesiąc się skończył. Tak naprawdę możesz usłyszeć, jak próbuję przesunąć dźwignię zmiany biegów sezonu na wsteczny. Gdyby to tylko było możliwe! Sierpniowe dni należy celebrować nie tylko ze względu na słońce, ale także na obfite plony, zbierane dosłownie każdego dnia.

To, co z ogrodu ląduje w kuchni, sprawia, że jestem równie zajęta tam, jak na działce. Butelkowanie, suszenie, marynowanie i zamrażanie ostatnich letnich chwil. Teraz nie mam na nie ochoty, ale wiem, że w środku zimy docenię je i będę się cieszyć słońcem zamkniętym w butelkach.

Dalie uwielbiają żyzne, bogate w próchnicę gleby, które występują na większości działek

Zanim zapytasz – nie zapomniałam również o kwiatach. Przy obfitości kwiatów ciętych, które wyrosły w tym roku, niektórzy mogą powiedzieć, że przesadziłam z ich ilością w części ozdobnej działki. Moje największe zaskoczenie? Dalie. Całe masy dalii! W przeróżnych kształtach i odcieniach, od pomponowych po te przypominające lilie wodne, które wyglądają jak diabelskie młyny. Dlaczego tak późno zabrałam się za uprawę dalii? Dostarczają mnóstwo kwiatów do wypełnienia moich wazonów i zapełnienia szafek kuchennych. Sierpniu, dziękuję ci. Mam tylko jedną prośbę: proszę, powiedz wrześniowi, żeby był łaskawy i obdarzył nas odrobiną tego wspaniałego, późnoletniego słońca.

Jak uprawiam kukurydzę cukrową

Podczas gdy wiele warzyw sprawia, że moje oczy błyszczą, na widok kukurydzy cukrowej się uśmiecham. Wszystko przez to czekanie na to, co mogę znaleźć pomiędzy tymi zielonymi, przytulonymi ciasno do siebie łuskami, które ochraniają skarb znajdujący się w ich wnętrzu. Czy znajdę tam ciasno upakowane, maślanożółte nasiona przypominające rzymską ulicę czy raczej coś na kształt współczesnej, podziurawionej drogi?

Uprawę kukurydzy rozpoczyna się w od połowy do końca kwietnia. Nasiona wysiewaj w głębokich wielodoniczkach wypełnionych podłożem bez torfu. Zrób wgłębienie na głębokość 3 cm i umieść po jednym nasionie w komórce palety. Podlej i wynieś do szklarni, aby wykiełkowały. Kiedy wykiełkują, przenieś rozsadę do inspektu na około dwa tygodnie, aby ją zahartować. Upewnij się, że grządka jest oczyszczona z chwastów i zasilona materią organiczną, na przykład obornikiem; możesz też wymieszać z glebą mączkę z krwi, ryb i kości. Następnie posadź je na kształt bloku. Posadź je, gdy osiągną około 10 cm wysokości, w rozstawie co 40 cm. Po pierwszym podlaniu utrzymuj rośliny dobrze nawodnione aż do momentu, kiedy się przyjmą. Nie zapomnij o pieleniu wokół roślin i dbaj o odpowiednie nawodnienie uprawy w ciągu lata.

W lipcu kwiatostany zaczynają pojawiać się na wierzchołkach roślin, a wzdłuż łodygi można zauważyć kolby z jedwabistymi brodami, przypominającymi frędzle. Te łapią pyłek opadający z góry. Kolby są gotowe do zbioru, gdy frędzle stają się brązowe. Obierz je i pozwól ziarnom zachwycić swoje kubki smakowe.

SPRÓBUJ TAKŻE

Kukurydza cukrowa to obowiązkowe warzywo w moim ogrodzie. Jeśli masz miejsce, posadź wysoką odmianę, taką jak **'Damaun'**. To moja ulubiona kukurydza, którą uprawiam z własnych nasion. Wytwarza dwie do trzech kolb na roślinie. W tym roku dodaję również do mojej kolekcji starodawną odmianę o nazwie **'True Gold'**, która podobno wytwarza delikatne, złocistożółte ziarna o bogatym, zapomnianym smaku kukurydzy. Och, nie mogę się doczekać.

U GÓRY Głębokie wielodoniczki zapewniają najlepszy start korzeniom kukurydzy
PO PRAWEJ Gdy złote frędzle staną się brązowe, pierwsze kolby są gotowe do zbioru

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/HONGQUANG09

eprasa.pl 64305dab00

DOBRA RADA

Aby uzyskać znacznie lepsze zapylenie, szczególnie w miejscach osłoniętych, należy obficie wstrząsać łodygami, gdy pojawią się kwiatostany. Pamiętaj tylko o nakryciu głowy!

Pikantne bułeczki z kukurydzą

Te pikantne pyszności oddają esencję późnego lata, niezależnie od tego, czy są podawane na ciepło, na zimno, na słono czy na słodko

SKŁADNIKI NA 12 DO 14 BUŁECZEK

- 120 g ziaren kukurydzy cukrowej, świeżych lub wcześniej rozmrożonych
- Sok i skórka otarta z 1 limonki
- 420 ml jogurtu
- 2 duże jajka
- 300 g mąki pszennej
- 100 g mąki kukurydzianej
- 100 g cukru (opcjonalnie)
- 2 łyżeczki proszku do pieczenia
- ½ łyżeczki soli
- ½ łyżeczki przyprawy garam masala
- 100 g masła

PRZEPIS

1 Wyłóż blachę papierem do pieczenia i rozgrzej piekarnik do temperatury 200°C.
2 Wymieszaj kukurydzę ze skórką i sokiem z limonki. Odstaw.
3 Wymieszaj jajka z jogurtem.
4 Do miski wsyp mąkę, mąkę kukurydzianą, cukier, proszek do pieczenia, sól i przyprawę garam masala. Dobrze wymieszaj i ucierając, dodaj masło. Dodaj wymieszaną z limonką kukurydzę.
5 Dodawaj po trochu mieszaninę jajek i jogurtu, aż składniki się połączą i uformuj ciasto. Nie ugniataj.
6 Rozwałkuj ciasto na grubość 2,5 cm i foremką o średnicy 5 cm wycinaj bułeczki. Przełóż je na blachę wyłożoną papierem i piecz przez 15 do 20 minut, aż z wierzchu nabiorą lekko złotego koloru.
7 Podawaj na ciepło, prosto z piekarnika lub jedz na zimno z raitą i pikantnymi ogórkami.

Sierpniowe prace na działce

WYSIEJ

- **Nasiona kopru włoskiego** wysiane bezpośrednio do gruntu wykiełkują o tej porze roku w ciągu kilku dni. Przerzedź rośliny co 30 cm i nie pozwól, aby grządka wyschła. Zbieraj od października.
- **Ozimą cebulę,** taką jak 'Senshyu', należy sadzić z dymki we wrześniu lub październiku, ale podłoże należy przygotować co najmniej z miesięcznym wyprzedzeniem. Zasil glebę dojrzałym kompostem, aby poprawić jej drenaż i żyzność. Unikaj sadzenia cebuli w glebie świeżo nawiezionej obornikiem.
- **Odporną na zimno sałatę,** taką jak 'Winter Density' oraz rokiettę siewną (rukolę), które docenią wczesny start. Jesienią doniczki z roślinami możesz przenieść do szklarni, gdzie możesz je dalej uprawiać i zbierać z nich plony.

ZBIERZ

- **Wyciągnij cebulę** z ziemi widłami. Kiedy szczypior się przewraca, to znak, że cebule osiągają dojrzałość.
- **Zbierz** większe buraki ćwikłowe. Regularny zbiór zapewni miejsce dla mniejszych, wschodzących roślin, które będą mogły dzięki temu przybrać na wadze.
- **Odetnij** grona z dojrzałymi pomidorami. Pomaga to przyspieszyć dojrzewanie pozostałych gron.
- **Zbierz** ostatnie fasolki szparagowe. Wszelkie strąki, które zaczęły dojrzewać, powinny zostać na roślinach do wyschnięcia. Później dodawaj suszoną fasolę do zimowych gulaszy.

ZRÓB

- **Regularnie piel grządki,** podlewaj oraz usuwaj przekwitłe kwiatostany To moje główne zadania w tym miesiącu.
- **Podeprzyj oraz podsyp ziemią** fioletowy brokuł gałązkowy, jarmuż i brukselki, aby przygotować je na zbiory jesienią, zimą i wiosną.
- **Wysiej** odporne na mróz rośliny na zielony nawóz po zakończeniu wszystkich upraw. Pomoże to zminimalizować erozję gleby i zasilić ją w składniki odżywcze.
- **Uszczykuj** wierzchołki pędów fasoli wielkokwiatowej, które wystają ponad podpory.
- **Zasilaj** nadal pomidory i papryki chili rosnące w szklarni

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/ANJELIKA GRETSKAIA

eprasa.pl 64305dab00

Obfitość za grosze

CZĘŚĆ 4 **W kontynuacji swojej sześcioczęściową serii, ekspertka od uprawy warzyw Sally Nex sprawdza, jak zbierać plony we właściwym czasie, radzić sobie ze szkodnikami w ogrodzie i zbierać nasiona na następny rok**

W tym miesiącu ogród warzywny przechodzi w tryb ciągły: grządki ładnie się wypełniły roślinami, które osiągnęły docelowy rozmiar, a znalezienie wolnego skrawka ziemi do comiesięcznych wysiewów sałat i młodych buraczków jest wyzwaniem. A co najważniejsze, codziennie zbierasz z ogrodu coś świeżego do jedzenia.

Będąc tam, możesz także zebrać prawdopodobnie najważniejsze plony ze wszystkich. Prawie wszystko w ogrodzie warzywnym zaczyna się od nasion; jednak nasiona uprawiane komercyjnie mogą być drogie i często wiążą się z wysokim śladem węglowym, a także kolejnymi jednorazowymi plastikowymi opakowaniami. Kupuj od sprzedawców ekologicznych nasion, którzy produkują swoje nasiona lokalnie, albo po prostu zbierz własne, za darmo.

Sierpień może być również trudnym miesiącem w ogrodzie, ponieważ gąsienice robią się coraz dorodniejsze, zarodniki zarazy kiełkują, a ty możesz mieć wrażenie, że większość czasu spędzasz na reagowaniu na kryzysowe sytuacje. Zapoznaj się z przyjaznymi dla środowiska wskazówkami dotyczącymi uprawy warzyw, aby twój ogród był zdrowy i plonował aż do jesieni.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Po zbiorze cebuli zostaw ją do wyschnięcia w jasnym, przewiewnym miejscu, aby lepiej się przechowywała

“Grządki ładnie się wypełniły roślinami, które osiągnęły docelowy rozmiar, a znalezienie wolnego skrawka ziemi do comiesięcznych wysiewów sałat i młodych buraczków jest wyzwaniem”

eprasa.pl 6

Gotowe do zbioru

Czas zbiorów w pełni: cukinie, fasola, sałaty, warzywa liściowe oraz brokuły tworzą apetyczne codzienne menu. W tym miesiącu możesz do tego dodać pierwsze maślanożółte kolby kukurydzy cukrowej – poznasz, że są dojrzałe, gdy frędzle staną się ciemnobrązowe, a kolba będzie okrągła i pełna. Delikatnie zdejmij cienką jak papier osłonkę: jeśli ziarna są pulchne i żółte, a po przekłuciu paznokciem sączy się z nich mleczny sok, zagotuj wodę w garnku i zbierz kolbę tuż przed gotowaniem, aby uchwycić jej bogaty smak w najsłodszym wydaniu.

Szczypiory cebuli, szalotki czy czosnku żółkną i łamią się, gdy rośliny przestają rosnąć i przechodzą w stan spoczynku. To znak, że cebule są w pełni wyrośnięte, więc wykop je i susz przez dwa tygodnie – najlepiej na słońcu, ale jeśli go brakuje, przenieś je do szklarni, oranżerii lub na nasłoneczniony parapet. Po całkowitym wyschnięciu zapleć je w warkocze do powieszenia w kuchni.

U góry: Sprawdzaj rośliny i zbieraj cukinie kilka razy w tygodniu, aby upewnić się, że owoce mają odpowiedni rozmiar
Po prawej: Jeśli twój warzywnik znajduje się daleko od miejsca zamieszkania, zawsze przed wyjazdem do domu zrywaj liście warzyw na cięte listki i zanurz je w zimnej wodzie, aby nie więdły.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 6435dab00

Wysiej teraz

Prawidłowy moment wysiewu jest najważniejszy w siewie nasion. Ważne, aby dobrze zaplanować wysiewy ozimych warzyw, ponieważ rośliny powinny osiągnąć przyzwoity rozmiar przed nadejściem zimy (która spowolni ich wzrost), ale nie były na tyle duże, aby przekwitły już jesienią. W dzisiejszych czasach zmiany klimatu stwarzają dodatkowe zagrożenie, ponieważ ciepła jesień może zbytnio przyspieszyć wzrost roślin, niwecząc wszystkie plany.

Wysiewanie dodatkowej partii nasion to skuteczny sposób na zwiększenie swoich szans na sukces. Ten miesiąc jest zwykle odpowiedni do wysiewu kapusty wiosennej, aby uzyskać odpowiednią wielkość do zbioru w lutym przyszłego roku, a także do siewu zimowych warzyw liściowych w doniczkach, które będą gotowe do wypełnienia szklarni i grządek po zakończeniu letnich upraw. Dobrym pomysłem jest również wysianie drugiej partii w przyszłym miesiącu, na wszelki wypadek: przynajmniej jedna z nich powinna wpasować się w idealny moment, by uzyskać udane zbiory zimą, niezależnie od pogody tej jesieni.

Zimowe warzywa liściowe wysiane w sierpniu, a następnie uprawiane pod osłonami, mogą być miłym wspomnieniem obfitości poprzedniego lata

Zrób pikantny sprej na szkodniki mocząc w wodzie papryczki chili

Planuj z wyprzedzeniem

Obecnie trwa szczyt sezonu na szkodniki, bo mszyce, gąsienice i przędziorki szybko się rozmnażają, tworząc plagi, które mogą naprawdę uszkodzić rośliny i zrujnować zbiory.

Opryski mogą wyrządzić więcej szkody niż pożytku: środki owadobójcze (nawet te organiczne) zabijają zarówno mszyce, jak i biedronki. A ponieważ mszyce są w stanie potroić swoją populację w ciągu kilku dni, odrodzą się znacznie szybciej niż biedronki.

Domowe środki odstraszające są tańsze i łagodniejsze dla pożytecznych owadów. Przygotuj preparat z chili, mocząc przez tydzień posiekane ostre papryczki w litrze wody. Przelej wodę (teraz nasączoną piekielnie gorącym związkiem chemicznym, kapsaicyną) do butelek z rozpylaczem i rozpyl na liście, aby stały się odpychająco pikantne dla każdego, kto będzie chciał je zjeść.

Jeśli chodzi o mączniaka na liściach cukinii, spryskaj je mieszanką mleka i wody w stosunku 50:50. Badania naukowe wykazały, że może to być co najmniej tak samo skuteczne jak chemiczne środki grzybobójcze, a jednocześnie jest tanie, organiczne i nie zanieczyszcza środowiska.

eprasa.pl 64305dab00

Zbierz własne nasiona pomidorów

Jeśli uprawiasz owoce i warzywa, to uprawiasz nasiona – bardzo łatwo je zebrać. Na początek postępuj zgodnie z moim przewodnikiem: wszystko, czego potrzebujesz, to pomidor, nóż i listek ręcznika kuchennego

Zbiór nasion krok po kroku

Własnoręcznie zebrane nasiona są najlepsze dla środowiska. Nasiona zebrane z własnych roślin nigdy nie były traktowane pestycydami, nie były przewożone samolotem po całym świecie ani pakowane w folię. A to tego nic nie kosztują. Zbieraj nasiona ze strąków fasoli i grochu pozostawionych do wyschnięcia na roślinie, wycinaj wysuszone nasienniki z kwitnących sałat lub jednorocznych ziół oraz zbieraj nasiona z dojrzałych pomidorów, aby uzyskać w przyszłym roku jedzenie za darmo.

1 **ZBIERZ** nasiona z najzdrowszego pomidora – zaznacz swój wybór, zawiązując kolorowy sznurek wokół łodygi, aby później przez pomyłkę nie zerwać owocu. Weź w pełni dojrzałego pomidora i przekrój go na pół.

2 **POŁÓŻ** kawałek ręcznika papierowego na talerzu, a następnie łyżeczką wydrąż nasiona i rozłóż je na ręczniku.

3 **PRZESUWAJ** nasiona po powierzchni ręcznika papierowego za pomocą łyżeczki, aż będą dość równomiernie rozmieszczone: staraj się zachować około 1-2 cm między każdym nasionem.

4 **SUSZ** na parapecie okiennym przez 14 dni, a następnie schowaj ręcznik z nasionami do koperty. Wiosną połóż ręcznik w kuwecie z podłożem, przykryj większą ilością podłoża, a kilka dni później będziesz miał las małych siewek.

Więcej ekopomysłów na oszczędzanie

■ **Przesadź samosiejki** Pozwól rozsiać się sałatom, boćwinie, pasternakom i jednorocznym ziołom, takim jak koperek, trybula i koper włoski, a następnie przesadź siewki w docelowe miejsce.

■ **Uprawiaj z resztek** Wysiej nasiona zebrane z kupionych w sklepie pomidorów i papryczek chili, posadź w wodzie pozostałości ząbków czosnku i trawy cytrynowej, aby uzupełnić swój ogród warzywny zawartością swojej lodówki.

■ **Wybierz się na wymianę nasion** Odbywają się w całym kraju wiosną (wyszukaj „wymiana nasion" w Internecie, aby znaleźć najbliższą w twojej okolicy). Zabierz ze sobą niechciane nasiona, aby znalazły nowy dom i weź do własnego ogrodu rośliny niepotrzebne innym.

■ **Zostań członkiem organizacji ogrodniczej** Organizacje takie jak Heritage Seed Library, Królewskie Towarzystwo Ogrodnicze i Hardy Plant Society oferują swoim członkom bezpłatne nasiona, często z nietypowych lub starodawnych odmian roślin.

■ **Stwórz klub z przyjaciółmi** Wszyscy ogrodnicy mają nadwyżki nasion, więc połączcie swoje zasoby i podzielcie się nimi. To świetny sposób, aby upewnić się, że twoja nadwyżka się nie zmarnuje, a do tego możesz bezpłatnie uzupełnić swoje zapasy.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

w prenumeracie do

25%

taniej

Prenumerata

Prenumeratorzy dostają rabat na Gardeners' World i otrzymują czasopismo wprost do swojej skrzynki pocztowej! Zaprenumeruj magazyn z rabatem:

- 5% – na kwartał (3 wydania) w cenie 51,00 zł
- 10% – na rok (10 wydań) w cenie 161,10 zł
- 25% – na dwa lata (20 wydań) w cenie 268,50 zł

Prenumeratę zamówisz na **www.UlubionyKiosk.pl**

Przesyłka gratis

prenumerata@avt.pl | 22 257 84 22 (godz. 10:00-14:00)
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
ING Bank Śląski 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 64305dab00

UCZTA W OGRODZIE

Sierpień to najlepszy czas na przyrządzanie i spożywanie posiłków na świeżym powietrzu – upalne, leniwe dni stopniowo przechodzą w kojąco chłodne noce. Skorzystaj z porad Adama Frosta, który przyjrzał się różnym sposobom gotowania w ogrodzie, począwszy od palenisk, poprzez grille, kuchenki i piece do pizzy.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Rozpalenie paleniska na kilka godzin przed rozpoczęciem przyjęcia oznacza mniej dymu przy spotkaniu z gośćmi

„Nie wiem, czy może być coś lepszego od przesiadywania w ogrodzie i rozmów z przyjaciółmi oraz rodziną przy posiłku, który sam przygotowałeś ze składników z własnej uprawy"

Jest coś magicznego w spotkaniach z przyjaciółmi przy jedzeniu i ognisku. Chociaż uprawa własnych warzyw, ziół i owoców jest moją pasją, to miłość do gotowania i spędzania czasu w ogrodzie z rodziną jest tym, co ją napędza. Dla mnie w życiu najważniejsze jest tworzenie wspomnień; nie wiem, czy może być coś lepszego od przesiadywania w ogrodzie i rozmów z przyjaciółmi oraz rodziną przy posiłku, który sam przygotowałeś ze składników z własnej uprawy.

Wydaje mi się, że jedynym innym zawodem, z którego mógłbym się utrzymywać jest bycie szefem kuchni. Latem większość posiłków przygotowujemy na zewnątrz, chociaż zdarzało mi się rozpalić w piecu do pizzy w Halloween lub Dzień Guya Fawkesa [brytyjskie święto obchodzone 5 listopada – red.] – ogród ma wiele do zaoferowania zimą.

Chodzi o wspólne kontynuowanie tych tradycji z rodziną i przyjaciółmi, a także o tworzenie nowych. Przede wszystkim jednak chodzi o to, aby dobrze się bawić.

Gdzie gotować

Jeśli zamierzasz użyć pieca ogrodowego, paleniska lub grilla, zastanów się, gdzie go umieścić i jak będziesz z niego korzystać. Weź pod uwagę porę dnia, o jakiej będziesz gotować oraz gdzie wówczas będzie świeciło słońce. Czy w tej części ogrodu jest zazwyczaj wietrznie? Ile osób planujesz posadzić w pobliżu? Czy masz wokół sąsiadów? Nie wszyscy lubią zapach grilla! Niektórzy wolą kuchnie zewnętrzne, które są zainstalowane na stałe, podczas gdy inni chcą mieć możliwość przenoszenia pieca z miejsca na miejsce. Poza kwestiami użytkowymi, ważne jest dla mnie to, jak strefa gotowania w ogrodzie będzie wyglądała z okien domu. Zastanów się również, ile miesięcy w roku będziesz z niej korzystać.

Cztery proste sposoby na gotowanie w ogrodzie

1 PRZENOŚNY GRILL NA WĘGIEL DRZEWNY

Myślę, że jeden z nich zapoczątkuje moją kolejną przygodę z gotowaniem na świeżym powietrzu. Do palenia można użyć odpowiedniego do grillowania drewna, węgla lub brykietu drzewnego. Węgiel drzewny jest powszechnie używany w Afryce jako główne źródło ciepła oraz do gotowania. Na tego typu grillu możesz gotować, podsmażać, smażyć, grillować, piec i dusić, co czyni go odpowiednim sprzętem do przyrządzania różnego rodzaju potraw.

2 PALENISKO OGRODOWE

Paleniska przypominają mi czasy, kiedy byłem dzieckiem oraz takie drobne przyjemności, jak siedzenie z kumplami przy ognisku. Ogień potrafi zmienić atmosferę w całym ogrodzie i pozwala przedłużyć czas spędzany na świeżym powietrzu, zwłaszcza kiedy dni stają się coraz krótsze.

Nie musisz mieć dużego ogrodu, aby umieścić w nim palenisko. Poza tym są one bardzo wszechstronne: możesz na nich przygotować tak proste rzeczy, jak opiekane pianki marshmallow lub bardziej wyrafinowane potrawy, np. pieczeń z rożna. Jeśli chcesz wykorzystać palenisko do gotowania, na rynku dostępnych jest wiele umożliwiających to akcesoriów.

W przeszłości zazwyczaj budowałem paleniska w ziemi. Nie muszą być drogie i mogą mieć różny styl. My palimy w naszym specjalnie przystosowanym do tego drewnem, lecz ty możesz również wykorzystać węgiel drzewny.

Wszystko, co można przyrządzić na grillu nadaje się do przygotowania na palenisku. Czasami pieczemy w nim ziemniaki, lecz na koniec musisz podać pianki marshmallow na patyku – i to te największe!

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/JOHN GOLLOP/SOLSTOCK/WUNDERVISUALS; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 64305dab00

Małe lampiony oraz lampki solarne umożliwiają stworzenie odpowiedniego klimatu, w zależności od pory dnia

Kuchnie ogrodowe

Jeżeli jesteś prawdziwym pasjonatem gotowania i chciałbyś pójść na całość oraz zaprosić rodzinę do spędzenia lata na świeżym powietrzu, rozważ zainstalowanie kuchni zewnętrznej. Wcale nie musi być duża. Ostatnimi laty stały się one dosyć modne i mogą stanowić punkt centralny lub główną atrakcję ogrodu. Można je także wyposażyć w różnego rodzaju kuchenne sprzęty – upewnij się tylko, że będą pasować do pozostałych elementów wystroju w ogrodzie. Dla urozmaicenia możesz co roku zmieniać jej wygląd i tworzyć nową, wakacyjną scenerię, wymieniając rośliny w donicach, bawiąc się kolorami oraz próbując przyrządzić potrawy typowe dla wybranych przez siebie krajów, do których być może wkrótce masz zamiar się wybrać – Meksyku, Indii, Jamajki… My zazwyczaj ustalamy motyw przewodni posiłków i później się go trzymamy.

Kuchnia ogrodowa stwarza wspaniałe warunki do tego, by latem czerpać jak najwięcej przyjemności ze spożywania posiłków ogrodzie

> “Ogień pozwala przedłużyć czas spędzany na świeżym powietrzu, zwłaszcza kiedy dni stają się coraz krótsze”

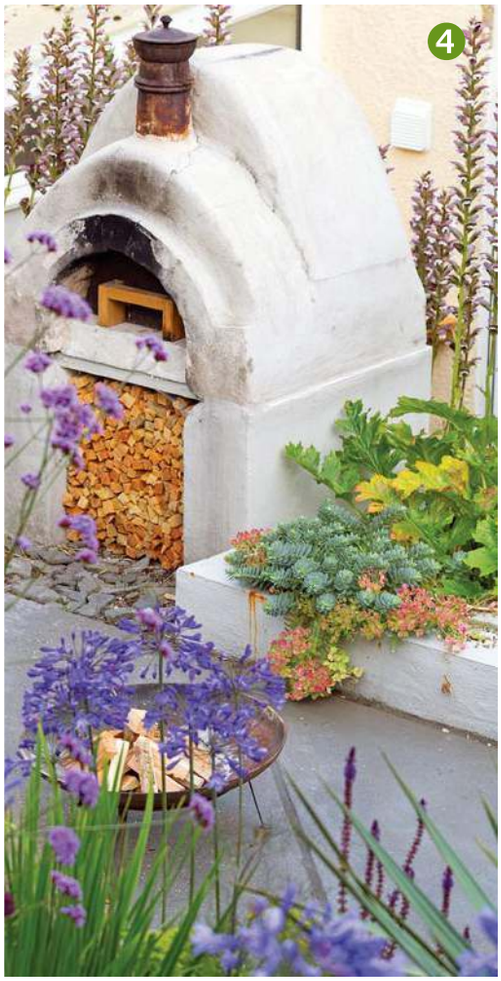

3 GRILL

Kto nie lubi korzystać latem z grilla? Pamiętam, jak mój ojciec zbudował nasz ze starej beczki na ropę; myślałem wówczas, że to najfajniejsza rzecz na świecie! Na przestrzeni lat grille przeszły szereg unowocześnień. Niektóre modele na gaz są jak w pełni wyposażone kuchenki. Gaz zapewnia wygodę, lecz ja uwielbiam tę prostotę, którą niesie za sobą rozpalanie węgla drzewnego.

Po nasze recenzje grilli gazowych zerknij na str. 101.

4 PIEC DO PIZZY

To mogło wydarzyć się tylko na Chelsea – w 2010 roku pomagałem kumplowi urządzić ogród, w którym znajdował się piec do pizzy. Pierwszego dnia przyszedł tam Jamie Oliver i przygotował dla nas śniadanie – wtedy połknąłem bakcyla. Później często napomykałem o takich piecach, aż w końcu pani Frost podarowała mi jeden na urodziny. To, co najbardziej mnie zaskoczyło to fakt, że w przeciwieństwie do grilla, na którym gotuje jedna osoba, piec do pizzy zaangażował całą moją rodzinę. Piece są dostępne w różnych rozmiarach, sprawdzą się więc w małym ogrodzie. Jeśli lubisz majsterkować, możesz go zbudować samodzielnie.

Są łatwe w obsłudze – wystarczy rozpalić je kilka godzin wcześniej. Użyj suchych gałązek do wzniecenia ognia, po czym dodaj większe polana i poczekaj, aż płomienie się uspokoją. Dopiero wtedy zacznij gotować.

eprasa.pl 64305dab00

Najlepsze sposoby na udane gotowanie na świeżym powietrzu

■ **Zacznij przyrządzać mięso w kuchni**, a potem wykończ je na grillu. W ten sposób będziesz mieć pewność, że jest dobrze ugotowane i uzyskasz dymny smak bez przypalenia go.

■ **Zorganizuj się.** Nie chcesz zostawić rozpalonego grilla bez nadzoru, a więc jeśli nie masz dodatkowej pary rąk, upewnij się, że masz wszystko, czego potrzebujesz, aby rozpalić, a następnie ugasić ogień.

■ **Bądź cierpliwy!** Poczekaj, aż płomienie osłabną, aby uzyskać odpowiednią i bardziej równomierną temperaturę. Rozpaliłbym ogień zanim zjawią się goście, żeby nie ryzykować, że nie uda się tego zrobić na czas. Ochronisz ich również przed dymem buchającym im w twarz.

■ Rano **przygotuj marynaty** i wstaw zamarynowane mięso oraz warzywa do lodówki. Dzięki temu będziesz pewien, że wchłoną wszystkie te wspaniałe smaki. Kiedy mięso będzie na grillu, możesz dodatkowo posmarować je marynatą, aby zachowało wilgoć oraz smak.

■ **Kontroluj temperaturę** podczas grillowania, przekładając produkty ze strefy cieplejszej na chłodniejszą lub – jeśli posiadasz grill z ruchomym rusztem – zmieniając jego wysokość.

■ **Przygotuj ciasto na pizzę wcześniej, aby wyrosło** – my przygotowujemy nasze z samego rana. Inną propozycją jest przygotowanie kilku spodów na chlebki czosnkowe, w ramach praktyki przed główną imprezą.

Moje ulubione letnie potrawy

Jako rodzina spędzamy dużo czasu, jedząc na świeżym powietrzu. Frajdę sprawia nam uprawianie warzyw i ziół w ogrodzie oraz wykorzystywanie ich do przyrządzania posiłków. Oto kilka z naszych ulubionych potraw:

■ Liście warzyw z ogrodu, przybrane kwiatami jadalnymi i **poziomkami**
■ **Grillowane pieczarki** z serem pleśniowym i nasze szparagi, przygotowane na palenisku
■ Łosoś lub dorsz w folii z domowym **masełkiem pietruszkowo-szczawiowym,** pieczony na palenisku
■ **Topinambur** z rozmarynem i sokiem z cytryny, pieczony w piecu do pizzy
■ **Pesto z czosnku niedźwiedziego** z pieczonym szczawikiem bulwiastym i fasolką szparagową
■ **Sałatka ziemniaczana** (z ziemniaków 'Red Duke of York') z czosnkiem dętym
■ Rodzinne **wieczory z pizzą** – szereg różnych dodatków i **domowe masło czosnkowe** do chlebka czosnkowego
■ Orzeźwiający gin z tonikiem, podany z **kwiatami ogórecznika** zamrożonymi w kostkach lodu
■ Żeberka długo pieczone
■ **Ziemniaki pieczone** w folii na palenisku
■ Pieczone bakłażany podane z serem
■ **Jabłka pieczone** na deser

ODWIEDŹ www.GardenersWorld/reviews/barbecues po więcej recenzji, przewodników oraz najlepszy wybór przetestowanych przez nas grillów ogrodowych i pieców do pizzy

Przygotuj wszystkie składniki, zanim zaczniesz gotować

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/FABIAN KRAUSE

eprasa.pl 64305dab00

Grille gazowe są łatwe w obsłudze i robią mniej bałaganu w porównaniu z grillami na węgiel drzewny

TESTUJEMY

Grille gazowe

Kay Maguire testuje grille gazowe w poszukiwaniu najlepszych modeli do gotowania na świeżym powietrzu

Gotowanie w ogrodzie jest letnią atrakcją na świeżym powietrzu, która dzięki grillowi na gaz może być szybka, łatwa i bezstresowa. W przeciwieństwie do grillów węglowych, które potrzebują czasu, aby się nagrzać, a rozpalenie i gotowanie na nich może wymagać trochę wprawy, grille gazowe są gotowe do pracy za jednym naciśnięciem przycisku. Są też łatwe w obsłudze, równomiernie utrzymują ciepło, robią mało bałaganu, gotują bez dymu i mają wiele dodatkowych funkcji dla tych, którzy chcą podnieść gotowanie pod chmurką na wyższy poziom.

Na rynku jest ogromny wybór grillów gazowych, a ich ceny wahają się od znacznie poniżej 200 funtów do ponad 2000 funtów dla miłośników grillowania, którzy poważnie podchodzą do tematu. Aby zobaczyć, jak się sprawdzają, połączyliśmy siły z naszymi kolegami z magazynu BBC Good Food, którzy podzielili się cenną wiedzą dotyczącą grillowania, aby przetestować 11 gazowych modeli. Testowane grille miały od jednego do czterech palników, a niektóre posiadały również dodatkowy boczny palnik w cenie urządzenia.

Jak testowaliśmy

Każdy grill został rozpakowany, złożony i podłączony do butli z gazem. Na każdym przygotowano te same potrawy z grilla, a następnie oceniono proces gotowania i gotowe dania. Do oceny grillów zastosowano następujące kryteria, przypisując każdemu taką samą wagę:

- **Montaż.** Oceniono przejrzystość instrukcji, czas i łatwość złożenia każdego modelu, jego rozmiar i mobilność oraz łatwość przechowywania.
- **Obsługa.** Uwzględniono czas potrzebny do nagrzania, wysokość i rozmiar grilla, kontrolę temperatury oraz dodatkowe funkcje, np. wbudowany termometr i półkę boczną (ruszt do podgrzewania), a także łatwość czyszczenia.
- **Rezultat gotowania.** Sprawdzono, jak długo trwało przyrządzanie jedzenia, czy ciepło było równomiernie rozprowadzane po ruszcie, czy jedzenie przywierało do rusztu i czy dało się przygotować wiele różnych potraw.
- **Jakość do ceny.** Uwzględniono wszystkie powyższe kryteria oraz materiały, jakość i dodatkowe funkcje, plus sugerowaną cenę detaliczną i okres gwarancji.

eprasa.pl 64305dab00

Budowa grilla gazowego

Pokrywa
Umożliwia szybkie nagrzanie grilla, kiedy jest zamknięta. Głęboka, ściśle przylegająca pokrywa umożliwia grillowanie i wolne pieczenie mięs.

Wskaźnik temperatury
Wbudowany w pokrywę; pozwala sprawdzić temperaturę, gdy pokrywa jest zamknięta.

Półka boczna
Przydaje się do podgrzewania gotowych lub prawie gotowych potraw w czasie przyrządzania innych.

Rączka
Powinna być odporna na ciepło, aby nie nagrzewała się podczas gotowania i nie parzyła rąk.

Stolik boczny
Powiększa przestrzeń roboczą i przydaje się do odłożenia talerzy i narzędzi podczas gotowania. Jednocześnie wydłuża czas montażu i nie zawsze daje się złożyć.

Palnik boczny
Przydatny do gotowania warzyw i podgrzewania sosów w czasie pieczenia na głównym ruszcie. Wymaga dodatkowego czasu na konfigurację i podłączenie.

Haczyki na akcesoria
Przydają się do odwieszenia tłustych szczypiec, widelców i szpatułek podczas gotowania.

Liczba palników
Im więcej palników, tym większy rozmiar grilla i liczba osób, dla których możesz gotować.

Koła
Pomocne przy przestawianiu ciężkiego grilla. Powinny dać się zablokować, jeśli jest ich więcej niż dwa. Uchwyty też są pomocne.

Szafka
Często wykorzystywana do schowania butli z gazem, gdy nie jest podłączona, chociaż butlę należy wyjąć i trzymać z dala od grilla podczas gotowania.

Pojemnik na tłuszcz
Taca lub mały garnek umieszczony pod rusztem do zbierania spływającego tłuszczu. Powinien być łatwy do opróżnienia i czyszczenia.

Ruszt
Metalowa powierzchnia, na której piecze się żywność, zwykle wykonana ze stali nierdzewnej lub żeliwa. Niektóre ruszty mają porcelanową powłokę lub są nieprzywierające, co ułatwia gotowanie i czyszczenie, albo można je wyjąć do pieczenia w piecu do pizzy lub na płycie grzewczej.

PONIŻEJ 200 £

OCENA: 16/20

George Foreman GFSBBQ1 Portable Grill 139 £

Palniki 2
Pole grzewcze 1900 cm²
Gwarancja 1 rok

Kłopotliwy montaż. Prosty grill stołowy, który jest zbyt duży, by zmieścić się na większości stołów. Posiada wskaźnik temperatury. Łatwy do wyczyszczenia.

Zalety i wady
✓ Jasna instrukcja
✓ Dobrze grilluje, równo rozprowadza ciepło
✓ Niska cena
× Podstawowy – bez dodatkowych funkcji
× Kłopotliwe mocowanie węża do gazu

Montaż ★★★★☆
Obsługa ★★★★★
Rezultat gotowania ★★★★☆
Jakość do ceny ★★★☆☆

OCENA: 14/20

Boss Grill Georgia Classic 349 £

Palniki 4 + boczny
Pole grzewcze 2640 cm²
Gwarancja 1 rok

Kłopotliwy montaż. Dobra przestrzeń do gotowania. Dobrze się gotuje większość potraw. Lekki i łatwy do przenoszenia. Koła z możliwością blokady.

Zalety i wady
✓ Przydatne akcesoria w zestawie
✓ Palnik boczny i 2 rodzaje płyt na grillu
× Niejasna instrukcja i trudny montaż
× Słaba konstrukcja, sprawia wrażenie niestabilnego
× Trudno zapalić boczny palnik

Montaż ★★★☆☆
Obsługa ★★★☆☆
Rezultat gotowania ★★★★☆
Jakość do ceny ★★★★☆

eprasa.pl 64305dab00

PONIŻEJ 400 £

OCENA: 18/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Char-Broil Grill2Go 199 £

Palniki 1
Pole grzewcze 1232 cm²
Gwarancja 2 lata

Prosta budowa. Ruszt ze stali nierdzewnej z grzaniem na podczerwień. Nagrzewa się w 5 minut. Zostawia wyraźny ślad grillowania. Wymaga kartusza z gazem EN417.

Zalety i wady
- ✓ Łatwy do uruchomienia i użytku
- ✓ Kompaktowy i lekki
- ✓ Dobrze gotuje
- ✓ Skrobak w zestawie
- × Brak szafki
- × Nierówno grzeje

Montaż ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Rezultat gotowania ★★★★☆
Jakość do ceny ★★★★☆

OCENA: 17/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Boss Grill Deluxe Portable 249 £

Palniki 2
Pole grzewcze 2415 cm²
Gwarancja 1 rok

Łatwy montaż, ale niejasna instrukcja. Szybko osiąga zadaną temperaturę i równomiernie się nagrzewa. Zostawia wyraźny ślad grillowania. Łatwy w użyciu. Lekki.

Zalety i wady
- ✓ Stylowy, zimny uchwyt
- ✓ Intuicyjna obsługa
- ✓ Duża powierzchnia do gotowania
- ✓ Lekki i łatwy do przenoszenia
- × Przewód do gazu jest krótki
- × Dość niski i trochę chwiejny

Montaż ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Rezultat gotowania ★★★★★
Jakość do ceny ★★★★☆

OCENA: 19/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Weber Q1200 329 £ / 1999 zł

Palniki 1
Pole grzewcze 1376 cm²
Gwarancja 5 lat

Szybki montaż. Żeliwny ruszt pokryty porcelanową emalią. Przenośny model ze składanymi stolikami bocznymi i wskaźnikiem temperatury. Szybko się nagrzewa i gotuje. Idealny dla małych grup i w podróży.

Zalety i wady
- ✓ Łatwy w użyciu
- ✓ Dobrze gotuje
- ✓ Przenośny i łatwy do przechowywania
- ✓ Działa na mniejszy kartusz z gazem niż pozostałe
- × Nieprzywierająca powłoka nie sprawdza się

Montaż ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Rezultat gotowania ★★★★☆
Jakość do ceny ★★★★★

PONIŻEJ 700 £

OCENA: 15/20

Outback Magnum 3 Gas Charcoal Barbecue 519 £

Palniki 3 + boczny
Pole grzewcze 2688 cm²
Gwarancja 1 rok

Montaż prosty, ale czasochłonny. Szybko się nagrzewa. Chłodne punkty przy krawędziach. Wymienny ruszt. Lekki model z kółkami do przestawiania. Trudny do schowania (duży). Trochę chwiejny.

Zalety i wady
- ✓ Dobrze przemyślana instrukcja
- ✓ Przydatne dodatki: haczyki i kosz na węgiel drzewny
- × Kilka chłodnych punktów
- × Taca na tłuszcz wymaga wypełnienia piaskiem
- × Boczny palnik blisko zapłonu

Montaż ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Rezultat gotowania ★★★★☆
Jakość do ceny ★★★☆☆

OCENA: 16/20

KUPISZ W POLSCE!

Napoleon Freestyle 365 589,99 £ / 2399 zł

Palniki 3 + boczny
Pole grzewcze 2295 cm²
Gwarancja 10 lat

Grzeje szybko i równomiernie. Ruszt jest zbyt szeroki dla małych kąsków. Łatwy do przenoszenia, nieporęczny do przechowywania. Wyposażony w otwieracz do butelek i haczyki.

Zalety i wady
- ✓ Gotuje precyzyjnie, łatwy w obsłudze
- ✓ Wydajny palnik boczny
- ✓ Długa gwarancja
- × Czasochłonny, skomplikowany montaż
- × Głośny

Montaż ★★☆☆☆
Obsługa ★★★★★
Rezultat gotowania ★★★★★
Jakość do ceny ★★★★☆

OCENA: 16/20

KUPISZ W POLSCE!

Weber Spirit E-220 GBS 649 £ / 2899 zł

Palniki 2 + boczny
Pole grzewcze 2346 cm²
Gwarancja 10 lat

Czasochłonny montaż. Nagrzewa się szybko i równomiernie. Intuicyjna obsługa. Wymienny ruszt. Niewygodny do przestawienia. Zajmuje dużo miejsca. Tania tacka na tłuszcz.

Zalety i wady
- ✓ Szybkie podgrzewanie
- ✓ Doskonałe rezultaty gotowania
- ✓ Wszechstronny
- × Czasochłonny montaż
- × Nieporęczny i trudny do przestawienia

Montaż ★★★☆☆
Obsługa ★★★★☆
Rezultat gotowania ★★★★★
Jakość do ceny ★★★★☆

eprasa.pl 64305dab00

PONIŻEJ 700 £

OCENA: 18/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Napoleon Rogue 425 699,99 £ / 3999 zł

Palniki 3
Pole grzewcze 2737 cm²
Gwarancja 15 lat

Łatwy montaż. Szybko się nagrzewa i równomierne trzyma ciepło. Dobrze gotuje. Wysoka jakość i przemyślana konstrukcja. Łatwy do przestawiania dzięki kołom z blokadami, ale duży do schowania.

Zalety i wady
- ✓ Dobra kontrola temperatury
- ✓ Doskonałe rezultaty gotowania
- ✓ Przemyślany projekt
- ✓ Łatwe przestawianie i blokowanie
- × Powłoka nieprzywierająca rozczarowuje

Montaż ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Rezultat gotowania ★★★★★
Jakość do ceny ★★★★☆

PONAD 2000 £

OCENA: 13/20

KUPISZ W POLSCE!

Napoleon Phantom Prestige 500 2399,99 £ / 13799 zł

Palniki 4 + tylny
Pole grzewcze 3195 cm²
Gwarancja Dożywotnia

Montaż wymaga dwóch osób. Dobrze trzyma ciepło. Różne opcje gotowania – rożen, opiekanie i grillowanie. Najlepszy dla zaawansowanych użytkowników.

Zalety i wady
- ✓ Duża przestrzeń do gotowania
- ✓ Wygodna wysokość
- ✓ Dożywotnia gwarancja
- × Trudno zapalić i zobaczyć płomienie
- × Utrudniony dostęp do półki z tylnym palnikiem
- × Pokrywa i uchwyt nagrzewają się

Montaż ★★★★☆
Obsługa ★★★☆☆
Rezultat gotowania ★★★☆☆
Jakość do ceny ★★★☆☆

OCENA: 19/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Weber Genesis EPX-335 Smart Gas Barbecue 2099 £ / 10999 zł

Palniki 3 + boczny
Pole grzewcze 5077 cm²
Gwarancja 12 lat

Nie wymaga montażu. Duża powierzchnia i wiele opcji gotowania. Drogi, ale dobrze gotuje. Dobrze wyposażony, m.in. w inteligentny cyfrowy termometr. Nieporęczny do przechowywania.

Zalety i wady
- ✓ Obsłuży wiele osób
- ✓ Stałe i równomierne grzanie
- ✓ Rożen łatwo się wkłada
- ✓ Podwójnie szeroka półka grzewcza
- × Krótki przewód do termometru

Montaż ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Rezultat gotowania ★★★★★
Jakość do ceny ★★★★☆

Gotowanie na gazie

Wygoda, łatwość użytkowania i wydajność to tylko niektóre z wielu zalet grilla gazowego

Grille gazowe zapewniają stałą temperaturę i ciepło, jakich nie da się uzyskać na grillu opalanym węglem drzewnym. Szybko się nagrzewają, osiągając temperaturę gotowania w ciągu zaledwie pięciu minut (w zależności od modelu) i są łatwe w obsłudze, a precyzyjną temperaturę ustawia się poprzez obrócenie pokrętła.

Dzięki równomiernemu ogrzewaniu rusztu wszystko powinno być gotowe w tym samym czasie. Grille gazowe wytwarzają bardzo mało dymu, dzięki czemu są przyjazne dla sąsiadów i bezpieczne – po zakończeniu grillowania nie trzeba czekać, aż rozżarzony węgiel ostygnie, wystarczy wyłączyć urządzenie. Większość modeli jest zasilana propanem, który jest sprzedawany osobno w niebieskich metalowych butlach. Jednak niektóre z mniejszych, przenośnych grillów w naszym teście wykorzystują mieszankę gazu propan-butan z małego kartusza, który podłącza się za pomocą gwintowanej nakrętki, a nie bardziej powszechnego reduktora. Przed zakupem zawsze sprawdź w instrukcji, jakiego gazu i rodzaju podłączenia wymaga twój grill.

Większość grillów jest dostarczana z już podłączonym wężem i reduktorem, ale może być konieczne ich samodzielne przyłączenie, do czego będzie potrzebny śrubokręt lub jego zakup, co zwiększy koszty.

Gaz jest szeroko dostępny w butlach o różnych rozmiarach w centrach ogrodniczych, sklepach z narzędziami i na kempingach, w sklepach budowlanych, a nawet w warsztatach. Przy pierwszym zakupie należy uwzględnić kaucję za butlę plus koszt gazu. Następnie wymieniasz pustą butlę na pełną. Liczba palników i czas gotowania będą decydować o tym, na jak długo wystarczy gaz, a kiedy opróżnisz butlę, możesz ją zwrócić sprzedawcy i otrzymać zwrot kaucji.

Ruszt w grillu gazowym powinien rozgrzewać się równomiernie

eprasa.pl 64305dab00

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Nasz wybór dla twoich potrzeb

KUPISZ W POLSCE!

Najlepszy podstawowy grill
Boss Grill Deluxe Portable 249 £
Wszystko, czego potrzebujesz do grillowania – ten prosty grill jest idealny dla nowicjuszy i tych, którzy chcą po prostu gotować łatwe posiłki bez udziwnień. Dzięki podwójnemu palnikowi i dużej powierzchni do grillowania, odpowiedniej dla czterech osób, szybko się nagrzewa i równomiernie rozprowadza ciepło aż do samych krawędzi. Jest lekki i łatwy do przestawienia.

Najlepszy przenośny grill
Weber Q1200 329 £ / 1999 zł
Kompaktowy, idealny dla czteroosobowej rodziny, łatwy w użyciu grill. Ma jeden palnik, który skutecznie grzeje i równomiernie grilluje, zostawiając wyraźne ślady. Łatwy do przestawienia i chociaż brakuje mu dodatkowych funkcji, ma dwa składane stoliki boczne i wskaźnik temperatury w pokrywie oraz jest dostępny ze stojakiem lub bez.

KUPISZ W POLSCE!

Najlepszy grill dla pary / małej rodziny
Char-Broil Grill2Go 199 £
Zaprojektowany do użytku zarówno w domu, jak i na wycieczce. Ten stołowy grill ma jeden palnik i jest niemal gotowy do użycia po wyjęciu z pudełka. Szybko osiąga zadaną temperaturę i równomiernie gotuje, zostawiając wyraźne ślady grillowania. Jest lekki, idealny na biwak i do grillowania w podróży dla małych grup.

Najlepszy grill na każdą okazję
Napoleon Rogue 425 699,99 £ / 3999 zł
Ten imponujący grill jest szybki i łatwy w montażu. Ma trzy palniki i dużą powierzchnię rusztu, który szybko się nagrzewa i utrzymuje stałą temperaturę. Dzięki blokowanym kołom i solidnej konstrukcji można go łatwo przestawić. Drogi, ale wysokiej jakości, a wyniki gotowania są doskonałe.

KUPISZ W POLSCE!

Najlepszy grill na imprezy
Weber Genesis EPX-335 Smart Gas Barbecue 2099 £ / 10999 zł
Profesjonalny grill z trzema palnikami i wieloma dodatkami, takimi jak palnik boczny, rożen, ruszt do podgrzewania o podwójnej szerokości i cyfrowy termometr, który wysyła powiadomienia na twój telefon. Przeznaczony dla miłośników grillowania – jest wystarczająco duży, aby nakarmić 10 osób. Grzeje równomiernie, wydajnie i niezawodnie, zapewniając wyjątkową jakość, jakiej można oczekiwać za tę cenę.

Akcesoria

Od rękawic i szczotek do czyszczenia po szczypce i termometry – wykorzystaj swojego grilla w pełni dzięki akcesoriom wybranym przez redakcję *BBC Good Food*.

Zestaw narzędzi

Boss Grill 18-Piece BBQ Utensil Set 34,97 £

Zgrabne aluminiowe pudełko mieści wszystkie potrzebne narzędzia kuchenne, w tym szczypce, szpatułkę, pędzel do smarowania, a nawet widelce do kukurydzy. Dobra jakość oraz długie, praktyczne uchwyty, które chronią ręce przed gorącem.

Rękawice

Weber Premium Gloves 54,99 £

Bezpieczeństwo jest kluczowe przy temperaturze grillowania przekraczającej 300°C, a te żaroodporne rękawice pomogą chronić twoje dłonie. Każda rękawica jest wykonana z żaroodpornego aramidu z bawełnianą i poliestrową podszewką. Od wewnętrznej strony są pokryte antypoślizgowym silikonem dla lepszej przyczepności oraz mają długie mankiety zakrywające nadgarstki i przedramiona.

Termometr do mięs

Thermapen One 66 £

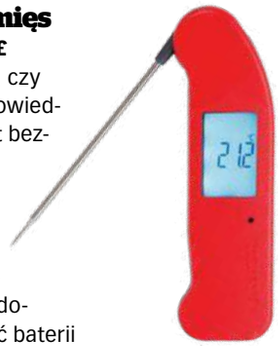

Ułatwia sprawdzenie, czy mięso osiągnęło odpowiednią temperaturę i jest bezpieczne do spożycia. Ten lekki termometr ma czytelny wyświetlacz i jestr bardzo czuły na zmiany temperatury. Jest też wodoodporny, a żywotność baterii wynosi 2000 godzin.

Szczotka do czyszczenia

Grill Guard BBQ Grill Cleaning Brush and Scraper 11,99 £

Jeśli chodzi o sprzątanie po uczcie, ta szczotka ze stali nierdzewnej nie ma sobie równych. Jest wyrzymała i ma skrobak po jednej stronie do usuwania uporczywych zabrudzeń. Aby uzyskać najlepsze rezultaty najpierw namocz szczotkę, a później szoruj ciepły ruszt.

eprasa.pl 64305dab00

Większość grillów gazowych wymaga złożenia przed pierwszym użyciem, co powinno zająć tylko 1-2 godziny

Mały stołowy grill jest idealny do gotowania poza domem

Haczyki przydają się do wieszania narzędzi, gdy ich nie używasz

Jak wybrać?

Oferta grillów gazowych jest niezwykle szeroka – mają różne funkcje i różne ceny. Przed zakupem rozważ wszystkie poniższe kwestie

■ **Jaki rozmiar wybrać?** Dla pary lub małej rodziny wystarczy prosty grill z jednym palnikiem, ale dla grupy około sześciu osób grill gazowy z dwoma palnikami pozwoli przygotować więcej dań. Jeśli często grillujesz, wybierz model z trzema lub czterema palnikami i dużym rusztem, aby przygotować jedzenie dla wszystkich w tym samym czasie. Jeśli planujesz zabrać grill na piknik lub na kemping, pomyśl o modelu łatwym w transporcie.

Sprawdź, czy wysokość grilla podczas korzystania z niego jest dla ciebie wygodna – aby gotowanie było łatwe i relaksujące, wybierz model wysoki mniej więcej do pasa.

■ **Czy grill jest gotowy do użycia?** Większość grillów gazowych należy złożyć przed rozpoczęciem gotowania. Dealerzy oraz niektóre marki i sklepy oferują usługę montażu za dodatkową opłatą, ale większość modeli powinna być wystarczająco prosta, żeby je złożyć w ciągu 1-2 godzin.

Tańsze modele zwykle wymagają więcej montażu, a grille z wyższej półki – mniej, jednak często są dostarczane w dużych, a nawet ogromnych pudłach, które po dostarczeniu trudno jest przenieść. Stoliki boczne wydłużają czas potrzebny na montaż, a palniki boczne mogą być trudne do ustawienia i podłączenia.

■ **Co dostanę w cenie grilla?** Grille mogą mieć wiele dodatkowych funkcji, ale przy regularnym użytkowaniu ważna jest jakość samego rusztu. Musi być solidny i trwały, a ruszty żeliwne, stalowe i powlekane porcelaną są solidne i dobrze trzymają ciepło. Wiele modeli ma wskaźnik temperatury na pokrywie, który ułatwia sprawdzanie temperatury rusztu, a dodatkowym wyposażeniem mogą być haczyki na narzędzia, półki do przechowywania, światła, przyłącze cyfrowego termometru lub palnik na podczerwień.

Aby rozszerzyć możliwości gotowania, poszukaj opcjonalnych dodatków, np. tac na węgiel drzewny i rożna albo wymiennego rusztu, który można zamienić na kamień do pizzy czy tacę do pieczenia. Zawsze sprawdź okres gwarancji, szczególnie w przypadku grillów z wyższej półki cenowej. Gwarancja może wahać się od jednego roku do gwarancji dożywotniej.

■ **Czy łatwo go wyczyścić?** Grill należy wyczyścić po każdym użyciu, a modele z rusztem i ociekaczem, które można łatwo wyjąć i umyć, ułatwią pracę.

■ **Czy jest bezpieczny?** Grill musi zapewniać poczucie bezpieczeństwa podczas gotowania, a większe modele z wyższej półki często wydają się bardziej solidne i stabilne niż ich tańsze odpowiedniki. Modele z palnikami bocznymi mogą stanowić dodatkowe zagrożenie, ponieważ trudno jest zobaczyć płomień, więc należy o nich pamiętać, jeśli w pobliżu są dzieci.

■ **Czy muszę go składać?** Duże grille mogą być mocne i solidne, ale po ustawieniu trudno je przenieść w inne miejsce. Jeśli potrzebujesz grilla, którym na lato możesz wyjechać na świeże powietrze, wybierz lżejszy model z łatwymi w użyciu kółkami i uchwytami. Jeśli grill będzie cały rok stał w jednym miejscu, warto zainwestować w pokrowiec, który ochroni go przed czynnikami atmosferycznymi.

Gdzie kupić

- Boss Grill **www.appliancesdirect.co.uk**
- Char-Broil **www.charbroil.co.uk**
- George Foreman **www.georgeforeman.co.uk**
- Grill Guard **www.amazon.co.uk**
- Napoleon **www.napoleon.com**
- Outback **www.outbackbarbecues.com**
- Thermapen **www.thermapen.co.uk**
- Weber **www.weber.com/GB/en/home**

OBEJRZYJ filmy i przeczytaj więcej na temat grillów gazowych na stronie **www.GardenersWorld.com/reviews**

eprasa.pl 64305dab00

Przytnij łodygi kosmosów nawet o połowę, aby pobudzić do wzrostu pędy boczne, które zapewnią kwiaty do jesieni

Sierpień u Monty'ego

Sierpień nie jest tak naprawdę najbardziej produktywnym miesiącem – na ten trzeba poczekać do września – ale żaden inny miesiąc nie daje tylu zysków z różnych źródeł. Dni są ciepłe, chociaż stają się coraz krótsze, a rośliny reagują zarówno na upał, jak i na pilną potrzebę kwitnienia i wydania nasion, zanim skończy się lato.

Jednak to pragnienie wytworzenia kwiatów, a tym samym nasion, można powstrzymać, szczególnie w przypadku roślin, które pochodzą z miejsc bliższych równika i z których wiele jest wrażliwych na mróz. Dzieje się tak dlatego, że reagują one przede wszystkim na ciepło, a nie na ilość światła. Jeśli więc temperatury utrzymają się na względnie wysokim poziomie nawet w okresie jesiennym, rośliny będą nadal produkować kwiaty. Na przykład kosmosy, które pochodzą z Meksyku i południowych stanów Ameryki, można pobudzić do przedłużenia okresu kwitnienia o kilka tygodni nie tylko poprzez regularne przycinanie, ale także ścięcie ich nawet o połowę, aby wytworzyły nowe pędy boczne; te z kolei wydadzą kolejne kwiaty, które będą kwitnąć dłużej.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

OGLĄDAJ filmy i uzyskaj porady na **www.GardenersWorld.com/deadheading**

eprasa.pl 64305dab00

Uprawiaj naparstnice

Jedną z absolutnych prawd życiowych jest to, że naparstnic nigdy za wiele. Biorąc pod uwagę tysiące nasion wytwarzanych przez każdą roślinę, można by pomyśleć, że natura spełni to życzenie i że każdego lata pojawi się wspaniały gąszcz, ale niestety potrzebne są tu pewne wskazówki i interwencja.

Naparstnice są zasadniczo dwuletnie (chociaż czasami zachowują się jak krótkowieczne byliny), więc pierwszego lata kiełkują i rosną, a w następnym roku kwitną i wysiewają się, zanim roślina macierzysta (zwykle) obumrze. Siejemy nasze naparstnice przez całe lato, zaczynając od tych odmianowych w maju. Następnie zbieramy nasiona z naszych własnych roślin, gdy dojrzewają przez cały czerwiec i lipiec, wysiewamy ich maleńkie nasiona w kuwetach, a gdy już wzejdą, pikujemy je do multipalet.

Można je sadzić tam, gdzie docelowo mają rosnąć, ale ta przestrzeń jest często zajęta, więc większość z nich jest przesadzana w sierpniu do pojedynczych doniczek o średnicy 7 cm, gdzie mogą się dobrze ukorzenić i czekać na sadzenie w dowolnym momencie od października do następnego kwietnia.

Są w pełni mrozoodporne, więc nie wymagają specjalnej ochrony; jeśli nie masz wolnych doniczek lub miejsca do ich przechowywania, siewki można sadzić w rzędach na skrawku ziemi, a następnie kolejnej wiosny podważyć i przesadzić na miejsce docelowe.

OGLĄDAJ filmy i uzyskaj wskazówki na temat sadzenia na **www.GardenersWorld.com/grow-foxgloves**

Przepikuj młode naparstnice z multipalet do osobnych doniczek, jeśli nie masz jeszcze dla nich miejsca na rabatach

eprasa.pl 64305dab00

Agrest będzie zwarty i zdrowy, jeśli przytniesz go po zbiorach

Podeprzyj pień agrestu prowadzonego w formie kordonu, pionowo lub pod kątem 45 stopni

Przytnij agrest w formie kordonu

Bardzo lubię agrest w wielu jego odsłonach – jako agrestowy placek, mus agrestowy, agrest pod kruszonką, dżem, purée czy po prostu duszony agrest, który w połączeniu z jogurtem jest jednym z najlepszych letnich sposobów na rozpoczęcie dnia.

Uprawiam agrest zarówno w formie krzewów, jak i formowany w kordony; a kordony wymagają przycięcia zaraz po zbiorze owoców. Przytnij wszystkie pędy boczne do krótkopędu (zwykle około cala), a następnie podwiąż kordon, pionowo lub pod kątem 45 stopni. Będzie to wymagało usunięcia dość dużej części pędów, ale tnij odważnie, ponieważ rośliny będą o wiele zdrowsze dzięki dobrej wentylacji między każdym pędem. Owoce formują się na krótkopędach, które potrzebują co najmniej roku, aby dojrzeć; zatem nowe przyrosty nie wydadzą w przyszłym roku owoców. Następnie podlej rośliny i wyściółkuj, a nie będą wymagały więcej opieki przynajmniej do następnej wiosny.

POMIDORY

To zawsze trochę loteria, czy nasza pogoda pozwoli pomidorom rozwinąć bogactwo i intensywność smaku, które może stworzyć tylko gorące słońce, ale w miarę upływu miesiąca owoce będą stopniowo dojrzewać. Zasilanie roślin nawozem o wysokiej zawartości potasu pomoże to przyspieszyć. Usuwam również liście, które zakrywają dojrzewające owoce, aby były bardziej nasłonecznione. To zwiększy zawartość cukrów w owocach i pomoże im szybciej dojrzeć.

Usuń dolne liście z pomidorów, aby owoce miały jak najwięcej słońca

Nie zapomnij

- Zbieraj zioła, aby opóźnić ich kwitnienie i pobudzić do wytworzenia nowych liści
- Zbierz pomidory, fasolę, cukinię i kukurydzę cukrową
- Wysiej ozime warzywa oraz nowalijki, żeby zapewnić sobie późne zbiory
- Pobierz sadzonki pelargonii i penstemonów

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/august-jobs po więcej sezonowych zadań i porad

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl 64305dab00

Uszczykuj pędy chryzantem

Uszczykuj pędy wierzchołkowe chryzantem. Pobudzi to rośliny do wytworzenia większej liczby pędów bocznych i wytworzenia kilku mniejszych kwiatów tej jesieni zamiast jednego dużego kwiatu na szczycie pędu.

Przytrzymaj końcówkę pędu między kciukiem a palcem wskazującym, aby uszczyknąć ją paznokciami. Jeśli łodyga jest szczególnie wysoka, możesz skrócić ją za pomocą sekatora, pozostawiając wystarczającą liczbę liści dla nowych pędów bocznych, które pojawią się tuż nad nimi.

Uszczyknięcie wierzchołków opóźnia nieco kwitnienie, ale jednocześnie je wydłuża, ponieważ mniejsze pędy boczne otwierają swoje kwiaty jeden po drugim.

Uszczyknij miękkie wierzchołki pędów, aby pobudzić roślinę do wytworzenia kwitnących pędów bocznych

SZYBKIE ROZWIĄZANIA

Posadź cebule zimowitów jesiennych w gruncie w nasłonecznionym miejscu, aby cieszyć się kwiatami rok po roku. Umieść cebule w odległości 10 cm od siebie i posadź je tak, aby ich wierzchołek znajdował się tuż pod powierzchnią ziemi. Podczas sadzenia cebul noś rękawiczki, ponieważ u niektórych ludzi kontakt z cebulami może wywołać reakcję alergiczną.

Przycinanie rozłożystych, niechlujnie rosnących bodziszków pomoże uporządkować rabaty i przedłuży kwitnienie

Zetnij mrozoodporne bodziszki

Sekatorem zetnij nieporządne, rozłożyste łodygi bodziszków na rabatach, aby pobudzić rośliny do wytwarzania nowych pędów i większej liczby kwiatów. Mrozoodporne bodziszki, zwłaszcza te o wyższych łodygach, mają tendencję do opadania na ziemię i zagłuszania sąsiednich roślin, więc taki zabieg poprawi także wygląd innych roślin na rabacie.

Usuń wszelkie chwasty, które ukryły się pod liśćmi i podlewaj rośliny podczas suchej pogody, aby pobudzić je do odrastania. Silnie kwitnące przez całe lato bodziszki, w odmianach takich jak 'Rozanne' i 'Orion', są szczególnie podatne na przerastanie swojej przestrzeni.

ODWIEDŹ
www.GardenersWorld.com/hardy-geraniums po więcej wskazówek dotyczących uprawy bodziszków

KROK PO KROKU

Nawożenie róż

Róże powtarzające kwitnienie zasil płynnym nawozem z wodorostów, aby wzmocnić je, by kwitły do późnej jesieni. Wodorosty mają wysoką zawartość pierwiastków śladowych, a do niektórych nawozów dodaje się dodatkowe składniki odżywcze, aby jeszcze bardziej przyspieszyć wzrost roślin. Szybko wypiel chwasty wokół podstawy rośliny przed podlaniem, aby ich nie zasilać.

1 **SPRAWDŹ** zalecaną dawkę nawozu na butelce, zanim odmierzysz skoncentrowany, płynny nawóz z wodorostów do nakrętki, na której powinny znajdować się znaczniki poszczególnych dawek.

2 **WLEJ** koncentrat do pustej konewki, aby podczas napełniania woda równomiernie rozprowadziła koncentrat bez konieczności mieszania.

3 **PODLEJ** róże nawozem w lekko pochmurny dzień bezpośrednio pod korzeń. Nawożenie prosto pod korzeń daje roślinie maksymalne możliwości efektywnego pobrania składników.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Nie zapomnij

- Solidnie podlewaj kamelie podczas okresów suszy, wykorzystując do podlewania zebraną deszczówkę, jeśli to możliwe
- Rozmnażaj rododendrony poprzez odgięcie i przymocowanie elastycznych pędów do podłoża
- Planuj z wyprzedzeniem i zamów cebulki wiosennych kwiatów do posadzenia tej jesieni
- Zbieraj cięte kwiaty w chłodny poranek i natychmiast wkładaj je do wody
- Sprawdzaj rośliny wieczorem w poszukiwaniu ślimaków nagich i muszlowych – zbierz te, które znajdziesz

DOBRA RADA

Przytnij silne zielone pędy glicynii teraz, aby pobudzić roślinę do wytworzenia większej liczby pąków kwiatowych na przyszły rok.

Po kwitnieniu przytnij wszystkie miękkie pędy, które wyrosły w tym roku; skróć je do pięciu lub sześciu liści, licząc od nasady.

Usuń przekwitłe kwiatostany floksów

Kontynuuj usuwanie przekwitłych kwiatostanów floksów na rabatach, ponieważ te rośliny będą jeszcze kwitły przez jakiś czas.

Odetnij cały kwiatostan, gdy spłowieje. Użyj sekatora lub nożyczek do kwiatów, aby ściąć go tuż powyżej punktu, z którego wyrośnie więcej pąków kwiatowych.

Niektóre z niższych pędów w kępie również zaczną kwitnąć, gdy dotrze do nich więcej światła. Zbierz resztki i wyrzuć je na pryzmę kompostową.

ODWIEDŹ **www.GardenersWorld.com/deadheading**, aby znaleźć więcej porad

Zetnij przekwitnięty kwiatostan tuż nad pojawiającymi się pąkami

Opadłe nasiona czarnuszki wykiełkują tej jesieni lub następnej wiosny

Pozwól się rozsiać roślinom jednorocznym

Zapewnij sobie obfitość kwiatów w przyszłym roku, pozostawiając kwiaty odpornych roślin jednorocznych, aby zawiązały nasiona. Czarnuszka, nagietek i maczek kalifornijski (eszlocja) to dobre przykłady kwiatów, które to zrobią. Nasiona spadają na glebę i tej jesieni lub następnej wiosny tam wykiełkują.

Być może będziesz musiał ostrożnie poprzerywać siewki, jeśli twoja gleba jest szczególnie lekka, ponieważ te rośliny bujnie kiełkują, a wtedy trzeba wykonać więcej pracy, aby mieć je wszystkie pod kontrolą.

ODWIEDŹ **www.GardenersWorld.com/August-jobs** po więcej zadań do wykonania w tym miesiącu

KROK PO KROKU Zbierz nasiona ostróżki

Sprawdź nasienniki ostróżek, aby zobaczyć, czy wyschły i zaczęły się otwierać.

Oderwij jeden lub dwa mieszki i potrząśnij nimi, aby uwolnić trochę nasion. Prawidłowo wykształcone nasiona będą jędrne i suche. Przechowaj nasiona przez zimę i wysiej wczesną wiosną, aby zapełnić ogród darmowymi roślinami, które zakwitną następnego lata.

Nasiona ostróżki najlepiej przechowywać w szczelnym pojemniku w lodówce.

1 **WYBIERZ** suchy, bezwietrzny dzień, aby zebrać dojrzałe nasienniki. Odetnij je i trzymaj pionowo, aby nie rozsypać nasion przez otwór u góry.

2 **ODDZIEL** przypominające papier mieszki od głównej łodygi i delikatnie ściśnij je w dłoni, aby uwolnić nasiona. Odrzuć puste resztki.

3 **PRZESYP** nasiona do koperty oznaczonej datą i nazwą rośliny. Przechowuj nasiona w lodówce w puszce do następnej wiosny, kiedy będzie można je wysiać.

eprasa.pl 64305dab00

KROK PO KROKU Półzdrewniałe sadzonki z hortensji dębolistnej

Przygotuj sadzonki hortensji dębolistnej (*Hydrangea quercifolia*) teraz, gdy młode pędy drewnieją przed zimą. Sadzonki wykonuje się z młodych, niekwitnących pędów, które w tym punkcie sezonu określane są mianem półzdrewniałych.

Umieść sadzonki z dala od bezpośredniego słońca i regularnie je wietrz, aby uniknąć porażenia przez choroby grzybowe. Sadzonki ukorzenią się przed zimą, ale nie należy ich przenosić do nowych doniczek, dopóki wiosną nie pojawią się pierwsze oznaki nowego wzrostu.

1

2

1 **ODETNIJ** dolne liście, wykonując staranne cięcie jak najbliżej łodygi, pozostawiając tylko jedną lub dwie pary liści na górze.

2 **PRZETNIJ** blaszki liściowe na pół w poprzek głównego nerwu, aby zmniejszyć potencjalną utratę wody i zwiększyć szanse sadzonki na ukorzenienie.

3 **WYKONAJ** ostatnie cięcie u podstawy, uważając, aby pozostawić nienaruszony pąk na dole. Długość sadzonki powinna wynosić około 10-15 cm.

4 **UMIEŚĆ** kilka sadzonek wokół krawędzi w głębokiej doniczce wypełnionej ilastą ziemią. Podlej i przykryj sadzonki plastikową osłoną, aby utrzymać wysoką wilgotność powietrza.

3

4

Przytrzymuj owoce papryki podczas zbioru, aby nie złamać łodygi

Zacznij zbierać słodką paprykę

Zbieraj słodką paprykę w miarę dojrzewania owoców. Każda roślina będzie miała owoce rozwijające się na różnych etapach – dojrzałe papryki będą równomiernie wybarwione, ich skórka będzie błyszczeć, a owoce powinny być ciężkie i jędrne.

Użyj czystego, ostrego sekatora, aby odciąć grubą szypułkę, która trzyma owoce na roślinie. Przytrzymaj owoc jedną ręką podczas odcinania, aby zachować jak najdłuższą szypułkę na owocu i wydłużyć jego trwałość podczas przechowywania.

ODWIEDŹ
www.GardenersWorld.com/grow-peppers po więcej informacji na temat uprawy słodkiej papryki

DOBRA RADA

Jeśli zamierzasz wyjechać na wakacje, ustaw donice w grupie, aby stworzyć bardziej wilgotne warunki. Podlej rośliny i usuń przekwitłe kwiatostany oraz wszystkie pąki kwiatowe, które mają się otworzyć.

TEKST: ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; TIM SANDALL

eprasa.pl 64305dab00

Posadź do donic hiacynty

Posadź do donic kilka przygotowanych wcześniej cebul hiacyntów, aby pobudzić je do zakwitnięcia na Boże Narodzenie. Cebulki zostały poddane działaniu właściwej temperatury w celu uzyskania wcześniejszego niż zwykle kwitnienia.

Sprawdź, ile tygodni potrzebuje wybrana odmiana, aby zakwitnąć, ponieważ poszczególne różnią się między sobą długością tego okresu; w większości przypadków od posadzenia do kwitnienia potrzeba około 13-15 tygodni. Umieść cebulę podstawą do dołu w doniczce z uniwersalnym podłożem i upewnij się, że wierzchołek cebulki znajduje się ponad powierzchnią. Podlej oszczędnie, przykryj i umieść w chłodnym i ciemnym miejscu, na przykład w garażu, aby roślina rozpoczęła wzrost.

Już teraz posadź przygotowane wcześniej cebule hiacyntów, aby zakwitły na Boże Narodzenie

Uszczyknij pędy melonów po zawiązaniu owoców, aby mogły w pełni dojrzeć

Przyspiesz dojrzewanie melonów

Pomóż rozwijającym się melonm pęcznieć i dojrzewać równomiernie, przycinając liście nad nimi. Pozwoli to wpuścić więcej światła do owoców i tymczasowo zahamuje wzrost pędów.

Zetnij końcówki wszystkich pędów głównych i bocznych, pozostawiając kilka pąków nad miejscem, w którym zawiązał się owoc. Roślina wytworzy więcej pędów bocznych, więc zrób tak samo z tymi, które wyrosną ponad owocem. Gdy owoce dojrzewają, podlewaj rośliny regularnie oraz zasilaj je co tydzień płynnym nawozem z wysoką zawartością potasu.

10 MINUT WOLNEGO

Wysiej teraz sałatę zimową, aby zwiększyć zapas świeżych, pożywnych liści do sałatek. Nasiona wysiej oszczędnie w multipalecie, po dwa lub trzy nasiona na komórkę, i przykryj je warstwą przesianego podłoża lub wermikulitu.

Nie zapomnij

- **Podlewaj uśpione cyklameny, aby pobudzić ich wzrost**
- **Posadź przygotowane sadzeniaki w workach na bożonarodzeniowy zbiór ziemniaków**
- **Susz zebrane papryki chili na tackach przez tydzień, zanim je odłożysz do przechowania**
- **Kontynuuj zasilanie pomidorów, ogórków i bakłażanów nawozem o wysokiej zawartości potasu**

KROK PO KROKU Rozmnażanie eszewerii

Pozyskaj więcej eszewerii, stosując łatwą metodę rozmnażania sadzonek liściowych. Jeśli liść opadnie z rośliny, z tkanki u podstawy może wyrosnąć maleńka sadzonka. Możesz powtórzyć tę naturalną metodę, ostrożnie odrywając liście. Trzymuj sadzonki w jasnym i suchym miejscu, a następnie umieść je w żwirowym podłożu.

Rozwinięcie się sadzonki zajmuje około czterech tygodni; po tym czasie należy ją podlać raz, aby pobudzić ją do ukorzeniania. Pozwól glebie wyschnąć przed ponownym podlaniem. Młode rośliny będą niemal uśpione przez zimę, ale odrosną silne następnej wiosny.

1 **WYBIERZ** nieskazitelny liść w pobliżu podstawy zdrowej rośliny, takiej jak ta. Przekręć, aby oderwać, pozostawiając niewielką bliznę na łodydze rośliny, dzięki czemu podstawa liścia będzie nadal nienaruszona.

2 **UPEWNIJ SIĘ**, że końcówka liścia jest czysta. Następnie połóż ją na kawałku gazety, z dala od bezpośredniego światła słonecznego, aby odsłonięta tkanka wyschła. Pozostaw do wyschnięcia na co najmniej 24 godziny, aby rana zarosła kalusem.

3 **UMIEŚĆ** odcięte liście w żwirowym podłożu. Najpierw podlej podłoże, pozwól wodzie spłynąć, a następnie włóż sadzonki, rozmieszczając je tak, aby u podstawy każdej z nich było dużo miejsca do dalszego rozwoju.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

CZAS NA PRZYCINANIE

Frances Tophill wyjaśnia, jak utrzymać kwiaty na rabatach do jesieni i jak zadbać o magnolie

Zazwyczaj właśnie w sierpniu możemy najmocniej doświadczyć letnich dni, ale także w tym miesiącu da się już wyczuć w powietrzu pierwszy chłód jesieni. Poranki przynoszą rosę, a niektóre liście zaczynają szeleścić. W związku z tym nasze ogrody często są zabałaganione, ale mimo to wciąż mogą być pełne kolorów, ponieważ na pierwszy plan wychodzą kwiaty późnego lata. Sierpień to miesiąc pełen obfitości – ogrodnicy zbierają fasolę, pomidory, cukinie, papryczki chili, a nawet kukurydzę cukrową. Jeśli regularnie zrywasz przekwitłe kwiaty, to rośliny ozdobne dorzucą do tej obfitości mnóstwo nowych pąków.

Jeśli chodzi o przycinanie, sierpień może być pracowitym okresem, zwłaszcza jeśli masz w ogrodzie sporo zimozielonych żywopłotów, ponieważ to właśnie teraz najlepiej przyciąć topiary i przystrzyc cisy. W tym miesiącu można też przyciąć soczyste pędy, które pojawiają się na niektórych drzewach owocowych oraz na magnoliach. To także ostatnia szansa na skrócenie długich, biczowatych pędów glicynii, aby przyspieszyć kwitnienie w przyszłym roku i ujarzmić ich długie odrosty.

Latem skróć długie pędy na jabłoniach i gruszach

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM
LOKALIZACJA: WEST DEAN GARDENS, W SUSSEX; STRAWBERRY HILL HOUSE, TWICKENHAM

Odśwież rabaty

Zadbaj o dobry wygląd letnich rabat kwiatowych. Wytnij wszystkie uszkodzone, chore lub martwe łodygi. Do tego zadania przyda się czysty, ostry sekator lub nożyce. Miej pod ręką wiadro, do którego wrzucisz ścinki, aby wynieść je bezpośrednio na pryzmę kompostową.

Przytnij teraz te rośliny

Sierpniowe cięcie zazwyczaj polega na usunięciu przekwitłych kwiatów lub ukształtowaniu roślin, które teraz nie rosną już tak intensywnie, więc przed nadejściem chłodów nie wydadzą już odrostów – wtedy ich usunięcie może wywołać zamieranie roślin.

ZIMOZIELONE BIAŁO-ZIELONE Usuń wszystkie zielone pędy u odmian typu 'Variegata', zanim zdominują cały krzew.

WAWRZYN Przytnij teraz wawrzyn (*Laurus nobilis*). Użyj sekatora (w razie potrzeby z długą rączką), aby skrócić łodygi i unikaj przecinania liści, które od tego brązowieją.

PRZYWROTNIK MIĘKKI Wytnij niechlujnie, przekwitłe kwiaty i wystrzępione liście, a następnie podlej roślinę u nasady, aby pobudzić wzrost świeżych, aksamitnych w dotyku liści.

ROŚLINY RABATOWE Usuń stare kwiaty z cynii i innych towarzyszących im kwiatów – wytnij je nad parą liści, spomiędzy których może wyrosnąć nowy kwiat.

Tych roślin nie przycinaj

Oprzyj się pokusie przycięcia bluszczu – tej jesieni pozwól, aby wydał pełne nektaru kwiaty

✗ **WINOROŚLE** Chociaż owoce można przerzedzić, a pędy skrócić, intensywne cięcie wykonaj zimą, kiedy roślina znajduje się w spoczynku.

✗ **BLUSZCZ** Wkrótce zakwitnie i wyda późną ucztę dla zapylaczy. Jeśli chcesz ograniczyć jego wzrost, poczekaj, aż roślina przekwitnie.

✗ **RÓŻE** Należy je przycinać zimą lub wiosną (z wyjątkiem ramblerów). Cięcie w sierpniu spowoduje zamieranie pędów, które trzeba będzie ponownie usunąć po zimie. Jeśli twoja róża wytwarza owoce, nie usuwaj przekwitłych kwiatów, aby mogły się uformować.

✗ **PELARGONIE** Zaczekaj miesiąc, jeśli chcesz je rozmnożyć – sadzonki tych wrażliwych na zimno bylin najlepiej ukorzeniają się we wrześniu.

eprasa.pl 64305dab00

Cięcie magnolii

Magnolie nie wymagają silnego cięcia. To urocze drzewa o pięknym kształcie, jeśli pozwoli im się rosnąć swobodnie. Niewłaściwe cięcie może pobudzić do wzrostu nieestetyczne pędy w niechcianych miejscach, a to będzie oznaczać potrzebę ciągłego przycinania i korygowania kształtu. Ponadto, jeśli magnolie zostaną przycięte w niewłaściwym czasie, będą podatne na wyciekanie soków (płacz). Chociaż rosną wolno, mogą stać się dużymi drzewami, więc jeśli chcesz mieć magnolię w niewielkim ogrodzie, wybierz karłową odmianę lub przycinaj ostrożnie.

W większości przypadków cięcie magnolii polega na usuwaniu soczystych pędów, odrostów i martwych, uszkodzonych lub rosnących w złych miejscach gałęzi. Najlepiej ciąć późnym latem, w przeciwnym razie z ran będzie wyciekało dużo soku.

Magnolie, ze względu na swoje wspaniałe kwiaty, są popularnymi drzewami ogrodowymi

Krok po kroku

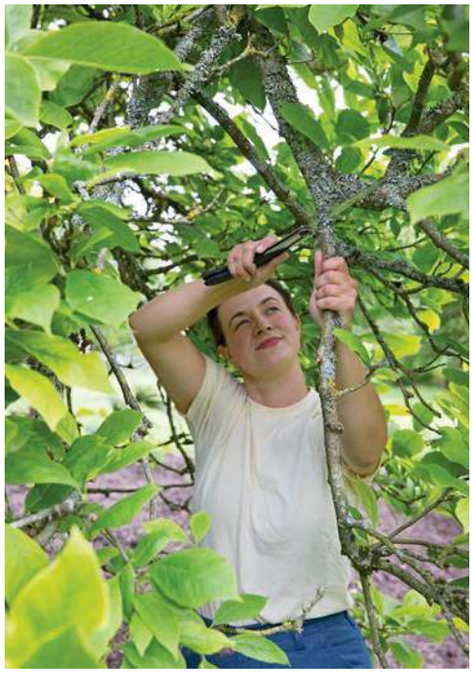

1 UŻYJ czystej piły, aby wyciąć wszystkie martwe, obumierające lub chore pędy do miejsca rozgałęzienia. Usuń również gałęzie rosnące pod dziwnymi kątami. Nie wycinaj zbyt wielu gałęzi na raz – wróć w przyszłym roku i wytnij więcej, jeśli trzeba.

2 WYTNIJ wszystkie odrosty wybijające u nasady drzewa. Zrób to tak nisko, jak to możliwe. Odrosty mogą być małe, więc zamiast piły, która może uszkodzić pień, użyj jedno- lub dwuręcznego sekatora.

3 ZBIERZ wszystkie ścinki. Mniejsze pędy i liście wyrzuć od razu na kompostownik. Grubsze gałęzie możesz albo odłożyć na opał, albo przepuścić przez rębak przed wyniesieniem do kompostownika.

Dobra rada

Wróć do swojej magnolii po roku, aby w razie potrzeby wykonać dodatkowe cięcie. Wycięcie zbyt wielu gałęzi za jednym zamachem może wywołać stres u rośliny, a to z kolei może doprowadzić do jego obumarcia lub choroby już osłabionego drzewa.

Aby temu zapobiec, w przypadku drzew, które nie wymagają rutynowego cięcia, zawsze najbezpieczniej jest po prostu wyciąć część gałęzi i ocenić stan zdrowia i kształt rośliny w następnym roku, zanim przystąpi się do dalszego cięcia.

Wytnij u podstawy silnie rosnące soczyste pędy

W ten sposób przytnij także

W taki sam sposób, jak magnolie, możesz przyciąć też inne drzewa – chociaż w innym terminie:

- Brzozy najlepiej ciąć jesienią. Nigdy nie tnij brzóz wczesną wiosną, gdy wzbierają soki, ponieważ może to spowodować ich nadmierną utratę, co potencjalnie osłabi roślinę.
- Klony na ogół nie wymagają silnego cięcia, ale jeśli to konieczne, zawsze rób to w czasie ich spoczynku, między listopadem a styczniem, aby uniknąć wycieku soku z ran.

Magnolie zrzucające liście

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie												
Cięcie												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/JAKEZC
LOKALIZACJA: WEST DEAN GARDENS, W SUSSEX

eprasa.pl 64305dab00

Odpowiadamy na pytania ogrodników

Nasi eksperci podpowiadają, jak poradzić sobie z problemami w ogrodzie, między innymi z przerośniętą wiśnią i inwazją owocówki śliwkóweczki

Anne Swithinbank
Miłośniczka uprawy owoców, warzyw i roślin domowych - Anne była wcześniej kierownikiem szklarni w ogrodzie RHS Garden Wisley.

Ashley Edwards
Jako główny ogrodnik organizacji charytatywnej Horatio's Garden, Ashley lubi zarażać innych swoją miłością do roślin.

Pippa Greenwood
Pippa jest jednym z czołowych ekspertów w dziedzinie szkodników i chorób. Uprawia ogród z wykorzystaniem metod ekologicznych.

P Jak zaplanować nowy ogród pod kątem uprawy owoców i warzyw?

Tim Croker, Chepstow

O ASHLEY ODPOWIADA Zaplanuj swój ogród kierując się słońcem. Jeśli chcesz uprawiać owoce i warzywa, miejsce dla nich powinno znajdować się w najcieplejszej, najbardziej nasłonecznionej części ogrodu. Możesz rozważyć użycie podwyższonych skrzyń, aby mieć łatwiejszy dostęp i uzyskać głębiej zakorzenione rośliny. Wzdłuż płotów możesz posadzić drzewa owocowe formowane w szpaler, które nie tylko będą wyglądać atrakcyjnie, ale także zaoszczędzą miejsce. Jabłonie, grusze, śliwy, nektaryny i figowce dobrze reagują na prowadzenie przy ogrodzeniu lub ścianie.

W bardziej zacienionych miejscach możesz uprawiać warzywa liściowe, takie jak szpinak i sałata, a obok nich zioła, takie jak pietruszka, mięta i koper włoski. Trawa wymaga dużych nakładów na pielęgnację i nie wzbudza większych emocji, więc dlaczego zamiast niej nie spróbować wysiać łąki z dzikimi kwiatami i wykosić w niej ścieżek? Przyciągniesz do swojego ogrodu całą rzeszę dzikiej przyrody, a łąka będzie kwitła przez całe lato. Co najważniejsze: zaplanuj, gdzie ustawić krzesło, by móc usiąść i patrzeć, jak wszystko rośnie.

Drzewa owocowe formowane w szpalery najlepiej wykorzystują pionową przestrzeń wzdłuż ogrodzenia

PiO ODPOWIEDŹ EKSPERTÓW
Ogród od zera

Trawa z rolki łatwiej się ukorzeni podczas chłodniejszych jesiennych miesięcy

O ANNE ODPOWIADA Gdy tylko wczesna jesień przyniesie chłodniejsze temperatury i wilgotną glebę, przed zasianiem lub posadzeniem trawy z rolki zalecam rozluźnić lub przekopać glebę, usunąć z niej wszelkie kamienie lub gruz, a następnie udeptać i zgrabić powierzchnię. To sprawi, że powierzchnia będzie nadawać się do użytku, zapobiegnie wyrastaniu chwastów oraz da ci trochę czasu na to, żeby zaplanować miejsca na ścieżki, zaobserwować zmiany światła, zbadać pH gleby i wykonać szkic. Możesz umieścić podniesione grządki bezpośrednio na trawie, a tam, gdzie później będziesz chciał wykopać grządki i rabaty, oczyszczona z ziemi darń umieszczona do góry korzeniami w rowie lub ułożona w stos rozłoży się, aby odżywić glebę. Zaplanowałabym miniogród leśny, a zimą posadziła małe drzewa owocowe i krzewy. Stopniowo dodawaj zioła, rośliny wieloletnie oraz pozostaw miejsce na jednoroczne warzywa.

P Czy mój krótko skoszony, wypielęgnowany trawnik przyciąga osy?

Lorna Fairlie, South Lanarkshire

O PIPPA ODPOWIADA Nigdy nie zauważyłam powiązania między wysokością trawy a obecnością os w moim ogrodzie. Zastanawiam się, czy może ktoś przez przypadek podczas koszenia naruszył gniazdo os znajdujące się w pobliżu? Albo te owady są gniazdującymi w ziemi krewnymi os, a wibracje kosiarki spowodowały ich rojenie. Nie wiedząc, czym potraktowałaś swój trawnik, nie mogę powiedzieć, czy mogło to mieć wpływ; ale wydaje mi się mało prawdopodobne, aby standardowe zabiegi, takie jak stosowanie nawozu do trawnika, środka chwastobójczego lub środka do zwalczania mchu przywabiły te owady.

Osy są pożytecznymi zapylaczami i drapieżnikami, ale należy zachować ostrożność w pobliżu ich gniazd

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/MARINA LOHRBACH/AREEYA ANN; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

Z urządzeń do wypalania chwastów należy korzystać z zachowaniem szczególnej ostrożności, aby uniknąć wypadków

P Czy glifosat to jedyny sposób na usunięcie chwastów z mojego 300-metrowego podjazdu?

Valerie Readman, email

O PIPPA ODPOWIADA Przy tak dużym podjeździe usuwanie chwastów może być sporym przedsięwzięciem. Zawsze sprawdzaj, czy wybrany przez ciebie produkt jest odpowiedni do rodzaju posiadanej przez ciebie nawierzchni – na przykład, czy jest to asfalt, żwir, kostka brukowa, a może inny rodzaj nawierzchni?

Jeśli nie chcesz używać środków chemicznych, możesz rozważyć metodę wypalania chwastów, ale jest to odpowiednie tylko w przypadku powierzchni, które nie są łatwopalne i nie zostaną uszkodzone przez ogień.

P Jak mogę ograniczyć wzrost mojej wiśni różowej (*Prunus* x *subhirtella*)?

Julie Lamming, email

O ANNE ODPOWIADA To popularne drzewo rozwesela nas w chłodniejszych miesiącach różowymi, półpełnymi kwiatami. Chociaż jest klasyfikowana jako małe drzewo, to dorosłe okazy dorastają do około ośmiu metrów i mogą zagłuszyć rośliny w obsadzonym już ogrodzie średniej wielkości. Podobnie jak w przypadku wszystkich wiśni, istnieje ryzyko wystąpienie srebrzystości liści – choroby grzybowej, która infekuje roślinę przez rany i sprawia, że liście przebarwiają się na srebrzysty kolor, a porażone drzewo zamiera. Także w tkankach drewna zauważyć można ciemne plamy.

Najbezpieczniejszym terminem cięcia jest środek lata, kiedy wokół jest mniej zarodników grzybów i rany goją się szybciej. Chociaż roślina generalnie nie wymaga przycinania, rozsądnym podejściem jest przerzedzanie przeciążonych i zbyt długich gałęzi.

Wybierz gałąź do usunięcia, odetnij ją blisko podstawy za pomocą piły, odsuń się i wybierz kolejną. Staraj się zachować naturalny kształt korony i nie usuwaj zbyt dużej liczby gałęzi w ciągu jednego roku, bo inaczej zestresujesz drzewo.

Wiśnie różowe mogą osiągnąć pełny rozmiar w ciągu dziesięciu lat

P Jak korzystać z podłoża bez torfu, aby uzyskać najlepsze rezultaty?

Malcolm Burgess, Canterbury

O ANNE ODPOWIADA Jak zapewne zauważyłeś, podłoża bez torfu znacznie różnią się między sobą jakością. Są oparte na składnikach, takich jak włókno kokosowe, włókno drzewne i kompost z odpadów zielonych. Od czasu do czasu załamywałam się, gdy otwierałam worek z napisem, że podłoże nadaje się do siewu nasion, a potem znajdowałam w worku podłoże z grudkami i dość dużymi kawałkami drewna.

Ale ich jakość znacznie się poprawiła, a teksturę można dostosować, przesiewając podłoże i dodając do niego grys ogrodniczy lub wermikulit. Siew nasion do takiego podłoża często jest najtrudniejszy, więc eksperymentuj z różnymi markami, aby znaleźć tę, której produkt ci odpowiada. Podłoża bez torfu nie zatrzymują wody w taki sam sposób, jak podłoża na bazie torfu; czasami podłoże przy powierzchni może być pozornie suche, ale za to bardzo wilgotne przy podstawie doniczki.

Zawartość składników odżywczych to inna kwestia, więc w przypadku wysiewów na początku roku (takich jak pietruszka), czasami dodaję do podłoża nawóz lub podlewam je płynnym nawozem, aby wzmocnić rośliny.

Przesiej podłoże bez torfu, jeśli zawiera dużo grudek nieodpowiednich do siewu nasion

P Jak mogę zapobiec wyrastaniu szczawika w moich siewnikach?

Dr Bruce Cox, Derby

O ANNE ODPOWIADA Zastanawiam się, czy chwast, o którym piszesz, ma formę płożącej rośliny o żółtych kwiatach rozrzucającej nasiona, czy chodzi o szczawik bulwiasty o różowych kwiatach? Podejrzewam raczej to pierwsze, ponieważ uwielbia on drobne grudki ziemi znajdujące się w siewniku.

Konieczne jest wyplenienie maleńkich roślin, zanim wydadzą nasiona lub zebranie wszystkich małych bulw szczawiku o różowych kwiatach.

eprasa.pl 64305dab00

P Jak przezimować eonium?

Cath Ward, email

O ASHLEY ODPOWIADA Musisz trzymać eonium w miejscu zabezpieczonym przed mrozem, w pomieszczeniu, w którym nie będzie za ciepło. Najlepsze byłby nieogrzewana oranżeria lub chłodny parapet. Podlewaj oszczędnie, pozwalając podłożu wyschnąć pomiędzy kolejnymi podlewaniami i upewnij się, że roślina ma wystarczającą ilość światła.

Unikaj zimowych deszczy i mrozów, zabierając eonium do domu

P Czy powinnam wykopać lilie, aby chronić moje koty?

Jane Herbert-Cook, email

O PIPPA ODPOWIADA Również miałam koty przez znaczną część swojego życia i czasami w tym samym czasie uprawiałam też lilie. Choć nigdy nie zauważyłam problemów z żadnym z moich kotów, to teraz zdecydowanie unikałabym lilii. Gdybym miała kupować kwiaty cięte, to nie chciałabym, żeby w wiązance były lilie, a gdyby tak było, to umieściłabym bukiet z dala od kotów.

Odkąd dowiedziałam się, że mogą stanowić problem, nie kupuję żadnych lilii; ale niezależnie od środków ostrożności, warto mieć na uwadze, że twój kot może je łatwo spotkać w cudzych ogrodach.

PDSA zaleca natychmiastowe skontaktowanie się z weterynarzem, jeśli podejrzewasz zatrucie lilią [People's Dispensary for Sick Animals – brytyjska organizacja charytatywna zajmująca się edukacją w zakresie profilaktyki chorób zwierząt oraz udzielaniem pomocy weterynaryjnej – red.]

P Czy po usunięciu bukszpanu muszę w szczególny sposób przygotować glebę?

Jean, email

O PIPPA ODPOWIADA Usunięcie bukszpanu i decyzja o tym, żeby posadzić coś na jego miejsce brzmi rozsądnie. Inne rośliny nie są podatne na ataki ćmy bukszpanowej, a szkodnik ten zimuje na samych bukszpanach, więc nie ma obaw o to, że zimuje w glebie. Patogen powodujący zarazę bukszpanu nie będzie stanowił zagrożenia dla innych roślin, więc i tu ryzyko jest niewielkie. Jeśli jednak ponownie postanowisz posadzić bukszpany w tym miejscu, pamiętaj, że patogen jest w stanie przetrwać nawet na niewielkiej ilości resztek bukszpanu aż do sześciu lat.

Tak czy inaczej, nigdy nie zaszkodzi trochę zadbać o glebę przed wykonaniem nowych nasadzeń. Sugerowałbym dodanie trochę dobrze przekompostowanego obornika lub kompostu ogrodowego i usunięcie wszelkich kawałków korzeni po drodze, aby umożliwić silny start nowym roślinom.

Ćma bukszpanowa obecnie występuje powszechnie, szczególnie w Londynie i na południowym wschodzie

P Jakie rośliny mogą rosnąć w pomieszczeniu o bardzo dużych wahaniach temperatury?

Fiona Chapman, email

O ASHLEY ODPOWIADA Spróbuj uprawy agawy parryi (*Agave parryi*) lub agawy amerykańskiej (*A. americana*), ale uważaj na ich kolce. Również eonium poradzi sobie dobrze, jeśli temperatura utrzymuje się powyżej zera. Opuncja może znieść bardzo niskie temperatury i składa się z dużych, płaskich członów. Istotne jest, aby nie przelać żadnej z tych roślin.

Pustynne rośliny są dobrze przystosowane do upalnych dni i chłodnych nocy

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/TOMASZ KLEJDYSZ; JASON INGRAM

eprasa.pl 64305dab00

P Czy zamiast kosić łąkę raz w roku, nie lepiej byłoby nie kosić jej wcale?

Jacqueline, email

O ASHLEY ODPOWIADA
Kosząc trawę naśladujesz działanie pasących się zwierząt, które powstrzymują trawy przed zdominowaniem kwitnących łąk. Gdybyś zostawiła i w ogóle nie ścinała łąki, wieloletnie chwasty i trawy zdominowałyby dzikie kwiaty. Bez usuwania ściętej materii gleba dla wielu kwiatów łąkowych byłaby również zbyt bogata w azot. Aby pomóc dzikim zwierzętom żyjącym na łące, koś trawę partiami przez kilka dni, zamiast kosić całą naraz. Daje to dzikim zwierzętom szansę na przeniesienie się na inny skrawek łąki.

Proponuję również dodać do łąki szelężnik mniejszy (*Rhinanthus minor*). Ta roślina pasożytuje na trawach, a więc je osłabia, dając dzikim kwiatom przewagę. Nasiona kupuj jesienią i wysiewaj od razu, gdyż szybko tracą żywotność.

Koszenie łąk co najmniej raz w roku pomaga im dobrze rosnąć

Skróć zbyt długie, skierowane do góry pędy, przycinając je do pąka

P Jak powinnam przycinać owocujące krzewy borówki?

Elisabeth van der Heijden, Holandia

O ANNE ODPOWIADA Masz szczęście, że możesz uprawiać borówki prosto w gruncie, ponieważ potrzebują one bardzo kwaśnej gleby. Większość ogrodników musi uprawiać swoje rośliny w pojemnikach wypełnionych kwaśnym podłożem.

Borówka owocuje na zeszłorocznych krótkich pędach bocznych. Przycinanie najlepiej przeprowadzać zimą, gdy rośliny są w stanie spoczynku, w celu pobudzenia rośliny do krzewienia się, co poskutkuje większą liczbą kwiatów i owoców. Szukaj starszych, źle umieszczonych, nieowocujących pędów, przycinając je nisko lub do zdrowego pędu bocznego. Skróć zbyt długie łodygi lub wszelkie odgałęzienia skierowane w złym kierunku, ale nie usuwaj więcej niż jedna szósta pędów w ciągu jednego roku.

P Co zrobić, aby śliwki nie był robaczywe?

Catherine Baker, East Sussex

O PIPPA ODPOWIADA
Wygląda to na larwy owocówki śliwkóweczki (*Grapholita funebrana*). Mają około 12 mm długości, lekko różowy kolor i brązowawą główkę.

Zaatakowane owoce mają tendencję do dojrzewania wcześniej niż normalnie, a często na zewnętrznej powierzchni owocu wytwarza się wydzielina przypominająca żywicę o barwie od bursztynowej do brązowej.

Warto w przyszłym roku zainstalować pułapki feromonowe na owocówkę śliwkóweczkę. Rozwieszenie ich na drzewach w maju pomoże zmniejszyć liczbę samców owocówki, przez co nie dojdzie do ich połączenia się z samicami, co z kolei zmniejszy liczbę larw.

Pułapki dobrze się sprawdzają, ale jest bardzo mało prawdopodobne, aby całkowicie rozwiązały problem. Jeśli połączysz to podejście z robieniem wszystkiego, co w twojej mocy, aby zaprosić naturalnych drapieżników owocówki, takich jak ptaki i jeże, to mam nadzieję, że w przyszłości okaże się, że masz tylko kilka robaczych śliwek.

PiO GORĄCY TEMAT
Letnie owoce

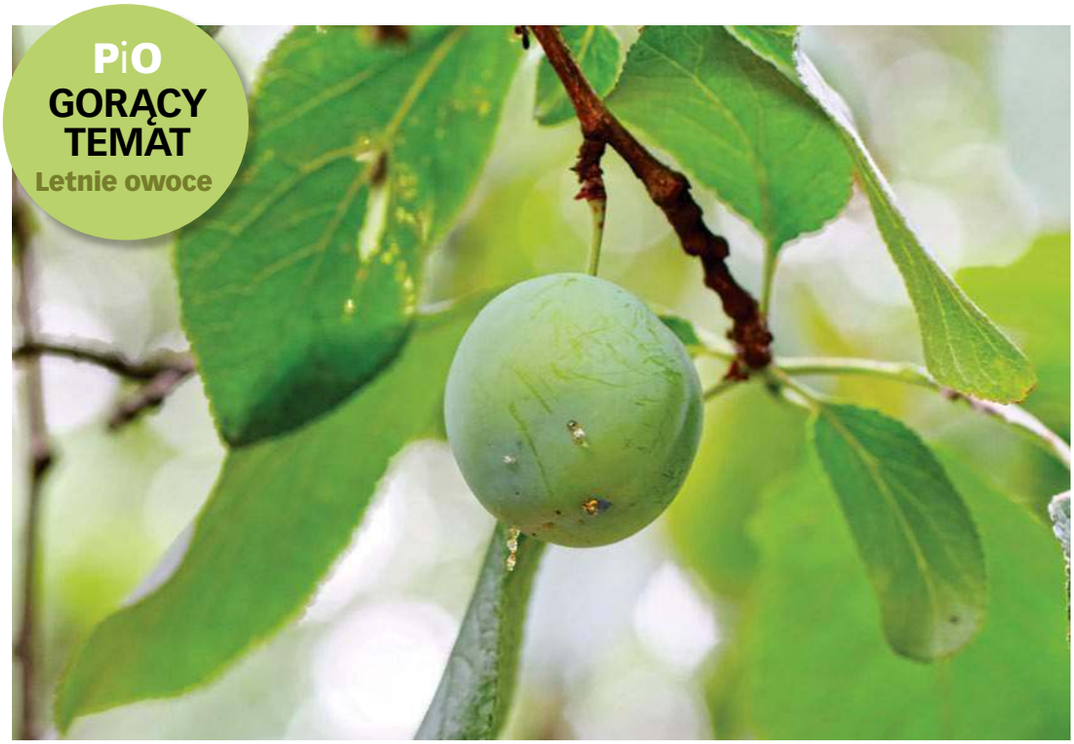

Larwy owocówki śliwkóweczki (*Grapholita funebrana*) żerują na śliwach, renklodach i mirabelkach

eprasa.pl 64305dab00

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Gdy rosną ceny paliwa, jest jasne, że musimy postawić na większą samowystarczalność, ale farmy wiatrowe i panele solarne psują krajobraz – żali się **Alan**

Cynik, zdaniem Oscara Wilde'a, to ktoś, kto zna cenę wszystkiego, ale nie zna wartości niczego. Coraz częściej się nad tym zastanawiam – zwłaszcza w kontekście krajobrazu wokół nas.

Jako ogrodnicy nie tylko uprawiamy własną żywność, ale chcemy przede wszystkim upiększać nasz fragment krajobrazu. To coś, za co często otrzymujemy niewiele wdzięczności. Z całą pewnością wydarzenia ostatnich kilku lat zbliżyły większość z nas do spłachetka ziemi za domem – głównie dlatego, że przez dłuższy czas mieliśmy ograniczony dostęp do innych miejsc. Łuski spadły z oczu tym, którzy wcześniej przeoczali potencjał tego pozornie skromnego skrawka ziemi. Gdy w roku 2020 nadeszła ciepła, sucha wiosna, dawał on wytchnienie od zmartwień i trosk tego świata; jego dobroczynny wpływ na zdrowie psychiczne był namacalny. Możliwość siadania wśród kwiatów, oglądania motyli, ptaków i pszczół pomagała zachować poczucie proporcji i perspektywę, które często były trudno osiągalne na ulicach i w centrach miast.

> Nie można pisać o istotności zdrowia psychicznego i ochrony przyrody, w żaden sposób nie biorąc pod uwagę krajobrazu, który odgrywa ogromną rolę w utrzymaniu nas przy zdrowych zmysłach i ochronie bioróżnorodności

A później lockdown się skończył i można było wrócić do względnie normalnego życia. Pozwolono nam na nowo cieszyć się różnorodnością krajobrazu – powodem, dla którego wielu z nas tak kocha żyć na tym niewielkim wyspiarskim kawałku świata. Możliwość wędrowania po wzgórzach, dolinach i wzdłuż brzegów rzek oraz oglądania fauny w żywopłotach i lasach jest bezcennym darem, z którego może skorzystać każdy, kto tylko ma na to ochotę.

Ale życie idzie dalej i obecnie zaczynamy mieć inne zmartwienia: rachunki za paliwo rosną niebotycznie, po wybraniu samotnej wędrówki, czyli po brexicie, musimy zmienić sposób zarządzania gruntami i zasobami, a wojna w Europie może mieć negatywne skutki dla importu wszystkiego – od gazu po zboże. Potrzeba samowystarczalności jest jasna, ale jakim kosztem?

Świętym Graalem zaopatrzenia w energię jest jej odnawialność. Nie jestem specjalistą od zalet i wad energetyki jądrowej, ropy i gazu z Morza Północnego, kominków ani potrzeby zmniejszenia naszej zależności od paliw kopalnych, choć dla większości z nas jest jasne, że do tego ostatniego powinniśmy dążyć. A odnawialne alternatywy? Widać je jak na dłoni: energia wiatrowa, energia fal i energia słoneczna. Same w sobie są rozsądnymi sposobami ujarzmiania energii natury, ale jeśli nasze metody ich wykorzystania prowadzą do niszczenia tego, co mają chronić – krajobrazu – to jaki jest ich sens?

Jeśli obszary o szczególnych walorach przyrodniczych – od Caithness po Kornwalię – mają zostać pokryte panelami słonecznymi, co zyskamy w perspektywie długoterminowej? Wartościowe grunty rolne powinny dostarczać żywność, która zastąpi importowane produkty, a nie służyć za oparcie dla paneli fotowoltaicznych z silikonem w środku. A jednak ci Lordowie Vaderowie krajobrazu wiejskiego stopniowo biorą we władanie wiejskie pola w całym kraju.

Nie zrozum mnie źle, nie jestem przeciwny farmom wiatrowym ani energii słonecznej – absolutnie nie. Ale trzeba się zastanowić, gdzie je lokalizować. Ziemia zdolna do produkcji żywności powinna być wykorzystywana właśnie w tym celu. Krajobraz, który podnosi nas na duchu i zapewnia wsparcie naszym rodzimym gatunkom nie powinien być uważany za małoznaczący. Nie można pisać o istotności zdrowia psychicznego i ochrony przyrody, w żaden sposób nie biorąc pod uwagę krajobrazu, który odgrywa ogromną rolę w utrzymywaniu nas przy zdrowych zmysłach i ochronie bioróżnorodności. Mamy tereny poprzemysłowe, gdzie panele słoneczne będą równie skutecznie wykorzystywać energię słoneczną jak na polach, które zapewniają nam innego rodzaju wsparcie. Farmy wiatrowe mogą działać na przybrzeżnych terenach morskich nawet skuteczniej niż na lądzie.

Nie chcę się tu przedstawiać jako osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje, by to rozstrzygać. Zwyczajnie proszę, aby w pogoni za bardziej zrównoważonymi zasobami energii nie tracić zdrowego rozsądku i nie psuć piękna Ziemi dla ludzkiej wygody.

eprasa.pl 64305dab00

Gardeners' World
EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz-Darska,
Bożka Piotrowska,
Klaudia Kossowska,
Katarzyna Kaczan-Borowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Katarzyna Bellingham,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES AND CONSUMER PRODUCTS
Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2023 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 8/2023

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

wrześniowe wydanie
w sprzedaży już pod koniec sierpnia

Wiosenne cebule

Sadzenie w donicach

50 najlepszych kwiatów

Polecane sklepy ogrodnicze

The Garden Bellingham – sklep internetowy
501 420 622 • kontakt@kasiabellinghamsklep.pl • www.kasiabellinghamsklep.pl

TopSzklarnie.pl – sklep internetowy
516 809 133 • szklarnie@agrocentrum.com.pl • www.topszklarnie.pl

Kielce

ACM Agrocentrum
25-330 Kielce, Sandomierska 207
41 342 55 83
sandomierska@agrocentrum.com.pl
www.agrocentrum.com.pl

ACM Agrocentrum Centrum Kwiatowe Holandia
25-502 Kielce, Paderewskiego 38
41 368 40 39
paderewski@agrocentrum.com.pl
www.agrocentrum.com.pl

Kozłów

ACM Agrocentrum Sklep Rolny
32-241 Kozłów, Kozłów 256
41 384 10 29
www.agrocentrum.com.pl

Miechów

ACM Agrocentrum
32-200 Miechów, Topolowa 3
41 383 15 34
www.agrocentrum.com.pl

Płońsk

Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • nuzynski.eljan@wp.pl
www.eljan.eu

Puławy

Centrum Ogrodnicze Ogród Marzeń Aldona Sójka
24-100 Puławy, Lubelska 100
697 084 823 • szkolkisojka@gmail.com
www.szkolkisojka.pl

Nowodworce

Davis & Kryjan-Gardens s.c. Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Tuczempy

Centrum Ogrodnicze Piotrów Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardeners' Word. Edycja Polska" oraz wydania specjalne. Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B: **22 257 84 23 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl**

sprasa.pl/643050ab00

Zielony **Ogródek**

Zaprojektuj swój ogród **ZA DARMO!**

Stwórz **projekt ogrodu** online, bez instalowania oprogramowania.

WEJDŹ NA www.zielonyogrodek.pl/projektowanie-ogrodu

DZIAŁA NA KOMPUTERZE, TABLECIE I SMARTFONIE

PROJEKTUJ NA BAZIE ZDJĘĆ SWOJEGO OGRODU

DUŻY WYBÓR ROŚLIN, NAWIERZCHNI I AKCESORIÓW

ŁATWE I SZYBKIE SZKICOWANIE

eprasa.pl 64305dab00

Systemy nawadniania Hunter

Systemy kapilarne Mona

Żywe Zielone Ściany

HelloGreen
ul. Marynarki Polskiej 59
80-557 Gdańsk
tel. +48 (58) 344 58 20
tel. kom. +48 602 455 959
e-mail: biuro@hellogreen.pl
www.hellogreen.pl

Hunter®

eprasa.pl 64305dab00